

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 841

31. SVIBNJA 2019. CIJENA 50 DINARA

I u Srbiji se glasovalo za Europski parlament

**Povećano
zanimanje**

SADRŽAJ

5

Donacije Ministarstva znanosti i obrazovanja RH

Nova financijska potpora obrazovanju

8

U Surčinu održan XVII. Pokrajinski susret hrvatskih pučkih pjesnika *Lira naiva*

Druženje u čast stihova

12

Katica Naglič, predsjednica Hrvatske čitaonice Fischer iz Surčina

Očuvanje kulturne baštine moralna obveza i zadovoljstvo

20

Dom kulture u Tavankutu ponovno otvara svoja vrata

Desetljeće prašine i tišine

30

»Godina hrvatskih velikana u Vojvodini«: 50 godina od smrti Ivana Kujundžića (1912. – 1969.)

Nezaobilazni bibliograf i komunistički mučenik

34

Novi svećenik Subotičke biskupije

Zaređen vlč. Luka Poljak

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (zamjenik predsjednika/ce), Martin Bačić, Antun Borovac, Josip Dumendžić, Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

V. D. GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Zvonko Sarić

(koordinatore dopisne službe)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila Agencije za privredne registre Republike Srbije pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Europa – Srbija

»Hvala vam svima na podršci! Iz rezultata možete vidjeti da ako svi surađujemo, onda smo jaki i ostajemo jaki!«, poručio je **Andor Deli** iz Saveza vojvođanskih Mađara, zahvaljujući čijem uspjehu na izborima za Europski parlament (na listi stranke premijera Mađarske **Viktora Orbána**, FIDESZ) će i jedan političar iz Srbije biti zastupnik u ovome parlamentu. Predsjednik SVM-a **István Pásztor** je pak poručio: »Vojvođanski Mađari vrlo su sretni, naša lista je pobijedila«. Zahvalio se brojnim aktivistima koji su sudjelovali u kampanji i poticali vojvođanske Mađare da iziđu na izbore, kao i glasačima koji su sudjelovali u izborima (po njegovoj procjeni od ukupno 70.000 registriranih birača glasovalo je 50.000 glasača, preko pošte ili u diplomatskim predstavništvima u Srbiji).

Deli je kao svoje najvažnije zadaće u Europskom parlamentu izdvojio da – kao i u prethodnih pet godina radi na tri fronte – pošteno predstavlja interese Mađarske i interese liste na kojoj je ušao u EP, zatim da predstavlja interese zajednice vojvođanskih Mađara kao i da zastupa interese Srbije u procesu pridruživanja EU. Dosta kompleksno za jednog zastupnika, ali kako kaže Pásztor, Deli je to i prethodnih pet godina uspješno radio i očekuje da će u drugom mandatu to raditi još i bolje. Zadovoljni su dakle Delijevim učinkom i Fidesz, i pripadnici mađarske manjine u Srbiji, kao i predstavnici države Srbije koji stalno ističu »nikad bolje odnose s Mađarskom i Mađarima«.

I vodstvo hrvatske manjine u Srbiji pozivalo je Hrvate koji imaju dvojno državljanstvo da glasuju za hrvatske kandidate na ovim izborima, na glasačkim mjestima u diplomatskim predstavništvima Hrvatske u Beogradu i Subotici. Uobičajeno je odaziv birača s hrvatskim državljanstvom daleko manji, ako se uspoređujemo s Mađarima, ili pak Hrvatima u BiH, no ovoga je puta i u Srbiji odaziv birača bio veći. No, ne toliko zahvaljujući pripadnicima hrvatske manjine, iako su i oni izišli u tri puta većem broju nego li na prethodnim izborima, koliko izlasku birača koji su glasovali za srpske liste, i koji su organizirano dolazili na birališta iz različitih mjesta u Srbiji. Naime, ove godine je Samostalna demokratska srpska stranka (**Milorada Pupovca**) imala svoje kandidate za Europski parlament, koji su i osvojili najveći broj glasova u Srbiji, međutim nisu uspjeli osvojiti zastupničko mjesto u Europskom parlamentu. Nakon ove stranke u najvećem postotku su birači u Srbiji glasovali za Hrvatsku demokratsku zajednicu.

Ovim kratkim tekstom nismo željeli, a ni mogli ulaziti u ozbiljnije analize o tome u čemu se glasači s jednim ili drugim državljanstvom razlikuju, od brojnosti, preko motiviranosti, mogućnosti organiziranja i financiranja dolaska na biračka mjesta, načina glasovanja itd. Svi oni koji su željeli glasovati to su i učinili, ovako ili onako.

Dalje procese nakon izbora u Europskoj uniji pratit ćemo koliko je u našoj moći i u mjeri koliko nas se oni dotiču. Kao na primjer, već za danas (srijeda, 29. svibnja), kada zaključujemo naš tjednik, najavljeno je predstavljanje u Bruxellesu paketa izvještaja Europske komisije o napretku Srbije ka članstvu u EU. Za poslije podne je pak najavljeno da će šef delegacije EU u Srbiji, veleposlanik **Sem Fabrizi** uručiti ovaj izvještaj premijerki **Ani Brnabić**. Eto europske teme koja nas se dotiče za sljedeći broj.

J. D.

Sedam stoljeća Radija Novi Sad i RTV

Radio koji više nije samo radio

Prije 70 godina, točnije 29. studenog 1949., začuo se prvi glas s netom ustanovljenog radija: »Ovdje Radio Novi Sad, na valnoj duljini 212,4 metra«. To je bio dan kada se počela razvijati elektronička medijska scena u poslijeratnoj Vojvodini, doduše izazvana potrebom obrane interesa tadašnjih jugoslavenskih vlasti od Informbiroa, zbog čega je ova radio-postaja i ustanovljena 31. ožujka 1949. Danas je Radio-televizija Vojvodine zakonski utemeljena kao pokrajinski javni servis, koji, osim putem tri radijska programa emitira i dva televizijska, a pisani i zvučni program prezentira putem interneta, uz internetski *Omladinski radio*, utemeljen prije pet godina. RTV i predstavnici pokrajinske vlasti često ističu da je ova medijska kuća jedinstvena po tome što program emitira na čak 16 jezika. Među njima je i hrvatski jezik. Zanimljivo je da je posljednji uveden jezik na kome se produciraju radijske emisije ruski.

U prigodi najave događaja kojima će ova medijska kuća obilježiti jubilaranu godinu, a koja je upriličena 22. svibnja, centralno mjesto uprava RTV-a dala je preseljenju iz sadašnjih unajmljenih i neodgovarajućih prostorija iz kojih se producira televizijski program, na desnu obalu Dunava. Nova zgrada RTV-a se gradi između Petrovaradina i Srijemske Kamenice, na brdu Mišeluk, na mjestu na kome je stajala zgrada Radio-televizije Novi Sad koju su srušili NATO bombarderi 3. svibnja 1999. Velika su očekivanja od ove zgrade, iz koje bi se ponovno trebao emitirati

radijski signal 25. studenoga ove godine. Ta očekivanja podijelili su na predstavljanju proslave jubileja kako rukovoditelji Radija Novi Sad, na čelu sa zamjenikom generalnog ravnatelja **Jozséfom Klemom**, tako i rukovoditelji pojedinih radijskih i TV redakcija. Na manjinskim jezicima RTV, naime, ima redakcije na mađarskom jeziku, sa »svojim« radijskim programom, te »stare« redakcije na slovačkom, rumunjskom i rusinskom jeziku, odnosno »nove«, osnovane 1992. godine, na romskom i ukrajinskom. »Iskreni smo u nadi i zahtjevima da se broj uposlenih u redakcijama, koji je drastično smanjen nakon bombardiranja, ponovno vrati na staru razinu«, sublimirala je jedan od osnovnih problema svih redakcija odgovorna urednica radijskog programa na rusinskom jeziku **Tatjana Beuk-Lačak**.

Najavljene su pojedinačne aktivnosti svake redakcije u godini obljetnice. Ilustrativno je, s druge strane, bilo da o kvaliteti i slušanosti programa ovom prigodom nije bilo govora, te da su i ostali aspekti rada RTV-a ostali zatambljeni. Iako se radijski program na hrvatskom na Radiju Novi Sad emitira već više od sedam godina, u prigodnome kolažnome spotu koji je emitiran ovom prigodom nije se mogao čuti dio programa na hrvatskom (za razliku od programa na, primjerice, češkom i ruskom, koji su daleko mlađi i imaju tjedno manju minutažu od programa na hrvatskom jeziku).

Marko Tucakov

Završeno natjecanje *Čitanjem do zvijezda*

Zahvalnice i diplome za srednjoškolce

Natjecanje u znanju i kreativnosti *Čitanjem do zvijezda* je projekt Hrvatske mreže školskih knjižničara koji se realizira u cijeloj Hrvatskoj, a u kojem od prije četiri godine sudjeluju i učenici iz Srbije. Sudjelovali su i ove godine, a u Subotici je to natjecanje provela Gradska knjižnica u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem, budući da je ovo projekt kojim se nastoji pridonijeti kvaliteti obrazovanja na hrvatskom jeziku. Srednjoškolcima koji su tijekom ove školske godine sudjelovali u *Čitanju do zvijezda*, kao i njihovim mentorima te profesorima koji su sudjelovali u realizaciji projekta, u ponedjeljak su na svečanosti u HNV-u uručene diplome i zahvalnice, kao i prigodni darovi (knjige i dukserice). Ove godine su na natjecanju sudjelovali učenici iz dvije subotičke srednje škole – Gimnazije *Svetozar Marković* a prvi puta i iz Politehničke škole.

Iz Gimnazije su sudjelovali **Emanuela Bošnjak** koja je izradila multimedijски uradak, te **Petar Huska**, **Daniel Kujundžić**, **Luka Prčić**, **Josipa Kujundžić** i **Zdenko Ivanković** koji su rješavali test znanja. Mentorica im je bila profesorica hrvatskog jezika

Ana Gaković, a kasnije ju je zamijenio njezin kolega, profesor **Ivan Baričević**.

Iz Politehničke škole sudjelovali su **Cecilija Sudarević** i **Marko Konkolj** koji su radili test znanja i **Mario Evetović** koji se natjecao i u kvizu znanja i u izradi multimedijalnog uratka. Mentor im je profesor hrvatskog jezika **Sanjin Ivačić**.

Hrvatsko nacionalno vijeće će, kao i prošle godine, učenike koji su se plasirali i sudjelovali na nacionalnoj razini kviza, a to su Emanuela Bošnjak, Zdenko Ivanković i Mario Evetović, nagraditi putem u Zagreb na Sajam knjiga *Interliber* u studenome ove godine.

Učenike su na svečanosti u HNV-u pozdravili ravnatelj Gradske knjižnice Subotica **Dragan Roković** i predsjednica Odbora za obrazovanje pri HNV-u **Margareta Uršal**, a zahvalnice su uručene i nazočnim ravnateljima dviju škola – **Veselinu Jevtiću** iz Gimnazije *Svetozar Marković* i **Isi Planiću** iz Politehničke škole.

D. B. P.

Donacije Ministarstva znanosti i obrazovanja RH

Nova financijska potpora obrazovanju

Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske nastavlja financijski podupirati hrvatsku nastavu u Srbiji. Nakon što su u ožujku donirali 9 tisuća eura, što je utrošeno na tehničko opremanje vrtića, osnovnih škola i druge projekte koji se tiču obrazovanja na hrvatskom jeziku, stigla je nova donacija u iznosu od 471 tisuće dinara, odnosno 4 tisuće eura. Donacije su dobile dvije osnovne škole – *Matija Gubec* iz Tavankuta (337,4 tisuće dinara) i *Ivan Milutinović* iz Subotice (133,5 tisuća dinara). Ugovori o donacijama potpisani su u utorak u Hrvatskom nacionalnom vijeću, koje administrativno posreduje u ovakvim donacijama. Sredstva donirana školi *Matija Gubec* bit će iskorištena za sufinanciranje troškova opreme za kabinet tehničke kulture i informatike, a u *Ivanu Milutinoviću* za sufinanciranje troškova opreme škole, odnosno kupnju triju računala.

Ravnateljica OŠ *Matija Gubec* **Stanislava Stantić-Prčić** kaže kako im ova potpora puno znači, jer su ušli u projekt *Škola za 21. vijek* koji zahtijeva dobru opremljenost kabineta za informatiku i tehnički odgoj.

»Ujedno, to nam osigurava i mogućnost nastavka suradnje sa Zajednicom tehničke kulture iz Hrvatske a i sa školom u Vrbovcu s kojom krećemo u projekt s mikrobotovima i robotima, te će se kupljena oprema koristiti u te svrhe. Opremu kupljenu od do-

nacija iz Hrvatske ne koriste samo učenici hrvatskih odjela, ali roditelji primjećuju i kažu kako je nastava na hrvatskom kvalitetnija. U tom smislu, ovakve donacije su značajne i za nastavu na hrvatskom, ali i za cijelu školu«, kaže Stantić-Prčić.

Ravnatelj OŠ *Ivan Milutinović* **Ivica Stipić** kaže kako će kupljena računala biti od koristi i nastavnicima i učenicima.

»I ranije smo dobivali donacije iz Hrvatske, recimo udžbenike i lektiru, i ona nam puno znači«, kaže Stipić.

Predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** izazila je zadovoljstvo što je resorno hrvatsko ministarstvo prepoznalo potrebe ovdašnje hrvatske zajednice glede podizanja kvalitete obrazovanja na materinskom jeziku, što u konačnici može pridonijeti i većem broju učenika.

»Riječ je o kontinuiranoj potpori. Već za rujan, na početku školske godine, najavljena je nova potpora Ministarstva koja će se odnositi na tehničko opremanje škola i nabavu lektirnih izdanja. Ovakva vrsta pomoći govori o svjesnosti ljudi iz Ministarstva da obrazovanje na hrvatskom jeziku jedino uz ovakvu konkretnu financijsku pomoć može i opstati«, kaže Vojnić.

Potpisivanju ugovora nazočio je i generalni konzul Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**.

D. B. P.

Izbori za EU parlament

Državljeni Hrvatske
glasovali u Srbiji

Na četiri glasačka mjesta u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Hrvatske u Srbiji u nedjelju, 26. svibnja, glasovala su 1.994 državljana Hrvatske s biračkim pravom za izbor zastupnika u Europskom parlamentu.

Na dva glasačka mjesta u Generalnom konzulatu u Subotici biračko pravo iskoristila su 634 hrvatska državljana koji imaju prebivalište u Vojvodini, dok je u Veleposlanstvu Hrvatske u Beogradu glasovalo 1.360 hrvatskih državljana.

Uz hrvatsku manjinu u većem broju nego ranijih godina glasovali su i Srbi. Prema izvješćima hrvatskih medija, portparol Državnog izbornog povjerenstva (DIP) **Slaven Hojski** je rekao da se u jednom trenutku na glasačkom mjestu u Beogradu pojavilo 200 ljudi koji su organizirano došli na glasovanje. »Na biračko mjesto u Veleposlanstvu Hrvatske birači su došli s četiri autobusa, ukupno oko 200 ljudi, pa je razumljivo da je stvorena gužva«, rekao je Hojski.

Prema podacima DIP-a, birači su glasovali za više stranaka i lista, a najviše glasova, 1.557, dobila je Samostalna demokratska srpska stranka.

Z. S.

Žigmanov: Više glasova
vojvođanskih Hrvata

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** smatra kako je na nedjeljnim izborima glasovalo oko 400 pripadnika hrvatske manjine u Srbiji, što je znatno više nego na prošlim izborima za EU. Prema njegovim procjenama, nešto manje od 300 ovdašnjih Hrvata glasovalo je u subotičkom konzulatu Hrvatske. Ovome broju, kako napominje, treba pridodati još oko 80 glasova u beogradskom veleposlanstvu, gdje su bili glasovati srijemski Hrvati.

»Gotovo 400 glasova potpore hrvatskim opcijama rezultat je planskog djelovanja vodstva zajednice vođene uoči izbora putem medija, društvenih mreža, ali i unutar naših institucija i organizacija. U okvirima naših skromnih mogućnosti motivirali smo njihove predstavnike i članove da izađu i glasuju«, izjavio je Žigmanov, pojašnjavajući kako su na prijašnjim EU izborima svoje glasačko pravo u konzulatu u Subotici iskoristila svega 124 birača, dok ih je ovoga puta bilo 634.

Izbori za zastupnike Europskog parlamenta

Hrvatska - HDZ-u i SDP-u najviše mandata

HDZ je osvojio 4 mandata, kao i SDP * Ako su izbori za Europski parlament mjerilo stanja u Europskoj uniji, jedna je stvar jasna: glasači zahtijevaju promjenu, no ne i temeljni redizajn europskoga projekta * Poslije četiri desetljeća prvi put velika koalicija desnog i lijevog centra neće biti dovoljna za formiranje europske vlasti, jer su ove dvije grupacije zajedno osvojile 44 posto zastupničkih mandata

Hrvatska je treći put na izborima (26. svibnja) odabrala svoje zastupnike u Europskom parlamentu. Hrvatska će u novom sazivu Europskog parlamenta imati 12 zastupnika, a raspodjela izgleda ovako: HDZ je osvojio 4 mandata, kao i SDP. Na trećem mjestu su Suverenisti s jednim mandatom, a potom slijedi iznenađenje izbora – lista **Mislava Kolakušića**, također s jednim mandatom. Po jedan mandat osvojili su Živi zid, te Amsterdamska koalicija. HDZ je osvojio najviše – 22,72%, SDP je bio drugi s 18,71% glasova. Suverenisti su na 8,51%, lista Mislava Kolakušića 7,89%, Živi zid je osvojio 5,66%, a Amsterdamska koalicija 5,19%. To su ujedno i stranke koje osvajaju mandate u Europskom parlamentu.

Slijedeći po broju osvojenih glasova je Most nezavisnih lista s 4,67%, zatim Lista **Marijane Petir** s 4,40 posto glasova, te s 4,37 posto glasova niti Neovisni za Hrvatsku neće u Europski parlament poslati svog zastupnika. Slijede SDSS s 2,66% glasova, HNS s 2,60% i Start 2,02%. **Bandićeve** lista osvojila je 1,97%, a politička platforma Možemo! te stranke Nova ljevica i ORaH osvojili su 1,79 posto, te Pametno 1,40 posto.

Dakle, za zastupnike u Europskom parlamentu izabrani su **Karlo Ressler, Dubravka Šuica, Tomislav Sokol i Željana Zovko** iz HDZ-a, **Biljana Borzan, Tonino Picula, Predrag Fred Matić i Romana Jerković** iz SDP-a, nositeljica liste Suverenista **Ruža Tomašić**, zatim **Mislav Kolakušić**, kao i **Ivan Vilibor Sinčić** iz Živog zida te **Valter Flego** iz Amsterdamske koalicije. Romana Jerković bi u EU parlament trebala ući tek kada Velika Britanija izađe iz Europske unije.

Rezultati su pokazali da se dogodila fragmentiranost biračkog tijela u Hrvatskoj, prisutna i na ljevici i na desnici.

»Zadovoljstvo« lidera

Iza ponoći nakon izbornog dana u stožeru HDZ-a okupljenima se obratio predsjednik stranke **Andrej Plenković**. »HDZ je na izbore išao samostalno i mislim da je to bila ispravna i dobra odluka. Na ovim izborima dogodila se velika disperzija glasova, veliki broj listi gdje su se svi angažirali da privuku određeni broj birača. U takvim okolnostima HDZ-u je tisuću i nešto glasova nedostajalo za peti mandat. S te strane mogu reći da nisam zadovoljan, ali sam zadovoljan time da smo išli samostalno, da smo osvojili 4 mandata i da će naši zastupnici nastaviti raditi posao u provedbi naših europskih ambicija. To je već dio stečevi-

ne HDZ-a, ovo je izrazito proeuropska Vlada, proeuropski vodimo HDZ. Doći ćemo polako do toga da će birači vidjeti tko rješava probleme hrvatske tranzicije, mi ćemo to raditi angažirano. Zalagat ćemo se za europske vrijednosti«, rekao je vodeći čovjek HDZ-a. Predsjednik SDP-a **Davor Bernardić** nakon objavljenih rezultata izbora zahvalio je pojedinačno kandidatima s liste, kao i ostalim članovima SDP-a, simpatizerima, volonterima, te svima koji su izašli na birališta i glasovali na izvrsno odrađenom poslu. »To je naš zajednički uspjeh«, rekao je Bernardić.

»Pokazali ste odgovornost, odlučivali ste o sudbini naše zemlje u Europskoj uniji. Posebno se moram zahvaliti svim građanima naše zemlje koji su dali povjerenje našoj listi, koji su dali glas za ravnopravnu Hrvatsku, za SDP, svima koji ste prepoznali našu borbu za čovjeka. Puno je posla pred nama, no ono što smo napravili danas je najava toliko potrebnih promjena u Hrvatskoj. Neću i ne smijem zaboraviti kome zasluge za ovaj uspjeh pripadaju, pripadaju vama, vi ste se izborili, napravili ste to zato jer ste svjesni trenutka u kojem se nalazi naša zemlja. Danas je puno naših ljudi bez posla, neki za svoj rad ne dobijaju plaću, neki ne mogu plaćati najam i režije, neki žive na rubu siromaštva i zato najavljujem da nećemo odustati od borbe za povećanje plaća i mirovina u Hrvatskoj«, poručio je Bernardić između ostalog.

Mislav Kolakušić iznenađenje izbora

Iznenađenje izbora Mislav Kolakušić ulazi u Europski parlament. U noći nakon završenih izbora nije se obratio medijima, poručio je da je s obitelji. U isto vrijeme Živi zid nije organizirao praćenje rezultata s medijima. Kolakušić je u ponedjeljak okupio medije, pa je iznio sliku svog političkog programa i prvo rekao da se »Hrvatska mijenja iz Hrvatske«, s čim bi se svatko trebao složiti, ali je rekao i da Europski parlament donosi odluke protiv Hrvatske s čime se teško možemo složiti. Pa je onda uslijedila kontradikcija: Kolakušić je rekao da Hrvatsku treba mijenjati iz Europskog parlamenta. I tu nije kraj kontradikcijama: Kolakušić je ustvrdio da ne želi biti dijelom niti jedne grupacije u EU parlamentu, ali »želi utjecati na odluke.« E pa ako neće biti dio ni jedne grupacije, pa koga briga, točnije rečeno – neće moći utjecati na odluke.

Toliko o Kolakušiću, a Ruža Tomašić je nakon objave rezultata liste Suverenista rekla kako su ovi izbori »dokaz da HDZ i SDP nisu više stranke što su nekada bile, narod je konačno počeo shvaćati da ima i drugih stranaka osim te dvije.«

Kao nositeljica liste, ona će ići ponovno u Bruxelles da »dovrši borbu za ribare«, a istaknula je kako će u novom mandatu tražiti i odbor za poljoprivredu. Osvrnula se i na komentare da bi puno bolji rezultat ostvarili da su išli na izbore sa strankom Neovisni za Hrvatsku **Brune Esih i Zlatka Hasanbegovića**. Kako je rekla, onda bi osvojili barem tri mandata, ali je dodala kako oni nisu htjeli ići zajedno s njima nego da su htjeli testirati svoju snagu, ali vjeruje da će biti u koaliciji za sljedeće parlamentarne izbore u Hrvatskoj.

Valter Flego, pobjednik liste Amsterdamska koalicija, poručio je kako mu je drago da su građani Hrvatske prepoznali program te liste kao ideju tolerantne Hrvatske.

»Postići takav rezultat s obzirom na jačanje populista i krajnje desnice je sjajno, borit ćemo se za progresivnu Hrvatsku u progresivnoj Europi. U Istri smo dokazali da smo dominantna politička snaga. Hvala svima koji su rekli 'ne' desnoj i zatvorenoj Hrvatskoj«, kazao je Flego.

Euroskepticima samo 17 mjesta više

Premda su na ovim izborima težak udarac doživjele centrističke stranke koje su dominirale europskim parlamentom tijekom njegove 40-ogodišnje povijesti, izbori nisu izazvali potres koji je predvidio **Steve Bannon**, bivši strateg američkog predsjednika **Donalda Trumpa** i zaštitno lice populističkog pokreta.

Rezultati nedjeljnih izbora označavaju kraj velike koalicije između stranke desnog centra Europske pučke stranke (EPP) i skupine socijalista i demokrata (S&D) koji zajedno nisu uspjeli osvojiti većinu u parlamentu sa 751 zastupnikom.

Mnogi u Bruxellesu bojali su se mnogo gorega prije izbora, nakon što su populističke stranke poput talijanske vladajuće Lige i francuskog Nacionalnog okupljanja obećali preoblikovati imidž Europske unije. Premda je ekstremna desnica imala uspjeha, čelnik Lige **Matteo Salvini** nije uspio u svojem naumu da formira najveću grupaciju u parlamentu sa svojim novim Europskim savezom naroda i država.

Desničarske euroskeptične grupacije osvojile su 172 mjesta u novom parlamentu, samo 17 mjesta više od sadašnjeg, prema djelomičnim rezultatima objavljenima u nedjelju. U međuvremenu bi krajnja desnica mogla ostati podijeljena, ako se u međuvremenu ne premoste razlike između Salvinijske i njegovih potencijalnih partnera.

Nakon svega, udio ekstremne desnice u novom parlamentu gotovo je 23 posto, dovoljno remetičke snage da pritisne centrističke stranke.

Zeleni val

S osvojenim dvoznamenkastim postocima diljem Europe, uključujući i velikih 20 posto u Njemačkoj, zeleni su u nedjelju zabilježili rekordno dobar rezultat na krilima mladih birača koji pozivaju na borbu protiv globalnog zatopljenja.

Zeleni su u Njemačkoj udvostručili svoj rezultat u usporedbi s prošlim izborima za Europski parlament 2014. godine, smijenivši socijaldemokrate s tradicionalno drugog mjesta na njemačkim izborima.

U Francuskoj su zeleni završili treći s 12 posto, iza Nacionalnog okupljanja **Marine Le Pen** i Republike u pokretu predsjednika **Emmanuela Macrona**, a dvostruki postotak bilježe i u Austriji, Irskoj i Nizozemskoj. U Velikoj Britaniji su osvojili 12,4 posto, gotovo

dvostruko više nego na prošlim izborima. Završili su četvrti, ispred vladajućih konzervativaca.

Projekcije pokazuju da su konzervativna Europska pučka stranka i socijaldemokrati, dva najveća bloka u Europskom parlamentu, izgubili dio zastupnika i više neće moći samostalno formirati većinu kao u prošlom sazivu, čime bi zeleni mogli postati ključan faktor u tom tijelu.

»Glavna priča večeras je da krajnja desnica nije ustala u Europi. Te brojke nisu stigle«, rekao je čelnik zelenih u Irskoj **Eamon Ryan**. »Ono što se zapravo dogodilo je da su, suprotno tim očekivanjima, stigli zeleni. U Njemačkoj su druga najveća stranka, a diljem Europe, uključujući i Irsku, zbog čega mi je iznimno drago da je zeleni val pogodio i nas – mi smo dio te priče«, dodao je.

Izbori u regiji

U Grčkoj, oporbena Nova demokracija ostvarila je prednost u odnosu na vladajuću Sirizu od gotovo devet posto. Takav rezultat naveo je premijera **Aleksisa Ciprasa** da najavi raspisivanje izvanrednih parlamentarnih izbora, a kao mogući datum pominje se 30. lipanj.

Dok je u Mađarskoj rezultat bio potpuno drugačiji – stranka premijera **Viktora Orbána** osvojila je više od polovine glasova izašlih birača. Dosadašnje članstvo njegove stranke Fides u grupaciji konzervativnih partija mnogi dovode u pitanje i povezuju ga s mogućim priključivanjem grupaciji stranaka krajnje desnice.

U Sloveniji najviše pojedinačnih mandata osvojila je konzervativna stranka **Janeza Janše** u koaliciji s liberalima – ukupno tri, dok je četvrti mandat oporbi pripao stranci Nova Slovenija. Stranka premijera **Marijana Šarca** osvojila je dva mandata, dok su dobar rezultat napravili Socijaldemokrati s dva mandata.

Na nivou Europske unije izborni dan obilježila je rekordna izlaznost birača u posljednja dva desetljeća – prosječno je na nivou EU glasalo 50,5 posto birača.

Poslije četiri desetljeća prvi put velika koalicija desnog i lijevog centra neće biti dovoljna za formiranje europske vlasti, jer su ove dvije grupacije zajedno osvojile 44 posto zastupničkih mandata.

Sažetak

Tradicionalne političke partije ostvarile su slabije rezultate nego ranije, ali će čvrsto proueuropske stranke imati uvjerljivu većinu, proueuropske partije će imati 493 od 751 mandata u EP. Prema tim prognozama, mandati koje su tradicionalne stranke izgubile pripast će zelenima i krajnje desnim i populističkim strankama.

Konzervativna Europska narodna partija (EPP) ostat će najveća grupa u EP, ali sa 173 zastupnika umjesto dosadašnjih 217. Progresivni savez socijalista i demokrata imat će u narednih pet godina 147 zastupnika, 40 manje nego do sada. Grupacija zeleni dobila je 71 mandat, za razliku od 52 na izborima 2014. godine. Grupa u EP Europa nacija i slobode, u kojoj su populističke i krajnje desne stranke iz zemalja kao što su Francuska i Italija, trebale bi imati 57 mjesta, 20 više nego do sada. Prognoze su da bi se u vlast mogla uključiti grupa liberala koju je ojačao Emmanuel Macron – na europskom nivou, značajno je ojačao, ali je na nivou Francuske izgubio od ultradesničarke Marine Le Pen. Poraz Macrona jedan je od najozbiljnijih udaraca koje su vladajuće garniture u Europi doživjele na ovim izborima.

Priredio: Z. Sarić

U Surčinu održan XVII. pokrajinski susret hrvatskih pučkih pjesnika *Lira naiva*

Druženje u čast stihova

»Iako će možda netko kazati da kvaliteta pjesama nije na razini koju bi možda netko očekivao, rekla bih da iskrenost, jednostavnost i posvećenost riječi pokazuje koliko ti ljudi vole ovu vrstu okupljanja«, kaže Katarina Čeliković

Hrvatska čitaonica Fischer iz Surčina bila je 25. svibnja domaćin sedamnaestog po redu pokrajinskog susreta hrvatskih pučkih pjesnika *Lira naiva* 2019. Cjelodnevni susret pučkih pjesnika priređuju Hrvatska čitaonica i Katoličko društvo Ivan Antunović iz Subotice. Ova poetska manifestacija je ustanovljena 2003. godine sa željom očuvanja nacionalnog identiteta u jeziku, i to u njegovom standardnom obliku, ali i u bunjevačkoj i šokačkoj ikavici. Na ovogodišnjem susretu pjesnika u Surčinu sudjelovalo je čak 65-ero pjesnika iz Srbije i Hrvatske. Njihove pjesme nalaze se i u najnovijoj zbirci pjesama *Lipi snovi*, koja je tom prilikom i predstavljena.

Porast broja autora

Nakon cjelodnevnog druženja i obilaska znamenitosti Surčina, pjesnici iz Srbije (Subotice, Sombora, Lemeša, Monoštora, Sonte, Novog Sada, Petrovaradina, Beočina i Beograda) te Hrvatske (Dalmacije, Istre, Slavonije) nastupili su u središnjem dijelu programa – velikoj pjesničkoj večeri u okviru predstavljanja knjige stihova *Lira naiva* 2019, koja je održana u surčinskoj crkvi Presvetog Trojstva.

»Susret pučkih pjesnika koji je počeo davne 2003. godine i koji okuplja ljude različitih dobnih, obrazovnih i spolnih skupina, posljednjih godina pokazuje trend rasta autora«, kaže **Katarina Čeliković** iz Hrvatske čitaonice. »Naime, prve godine je

na *Liri* bilo petnaestak starijih autorica, a danas imamo nekoliko puta više sudionika. Iako će možda netko kazati da kvaliteta pjesama nije na razini koju bi možda netko očekivao, rekla bih da iskrenost, jednostavnost i posvećenost riječi pokazuje koliko ti ljudi vole ovu vrstu okupljanja. Osim što pišu, oni svojim materinskim govorom čuvaju svoj nacionalni identitet. Oni žele prenijeti svoju poruku drugima, a to čine kroz zbirke pjesama kojih je sada sedamnaest. One su prava škrinja narodnog blaga. Ovo prijateljstvo i druženje znak je da smo tu jedni za druge i da trebamo opstati«, dodaje ona.

Značajna iskustva

Lira naiva se svake godine održava u drugom mjestu. Ove godine ta čast je prvi puta pripala Hrvatskoj čitaonici Fischer iz Surčina.

nam značiti mnogo zato što ćemo prvo vidjeti stil i teme koje zanimaju druge pjesnike, kao i kako oni pišu i na koji način razmišljaju. Vjerujem da će to utjecati na nas, kako bismo uvidjeli gdje je naše mjesto u cjelokupnom amaterskom stvaralaštvu u Vojvodini, ali i u cijeloj Srbiji«, kazala je voditeljica literarne sekcije **Irena Obradović**.

Poveznica – ljubav prema pjesmi

Manifestaciju su pohvalili i sudionici iz Hrvatske.

»*Lira naiva* je prepoznala ljude koji su amateri i koji na ovakav način mogu pokazati što su radili. Među ljudima koji su ovdje došli ima pjesnika amatera, ali i onih ozbiljnijih pjesnika. Ono što im je zajedničko jest da to rade iz čiste ljubavi prema pjesmi. Važno je da se ljudi druže, da jedni drugima pokažu ono što vole raditi. Svaki susret pjesnika gdje su ljudi opušteni, gdje nije

»Ova manifestacija je od velikog značaja, kako za našu udrugu tako i za sam Surčin. U goste smo pozvali i predsjednika Općine sa suradnicima, koji su naš poziv prihvatili s oduševljenjem. Sudionici su imali priliku posjetiti Muzej vazduhoplovstva i upoznati se s našom župom i njenom poviješću. Veliko nam je zadovoljstvo biti domaćinom ovakve manifestacije i što smo u prilici ugostiti veliki broj pjesnika iz Srbije i Hrvatske«, istaknula je predsjednica udruge iz Surčina **Katica Naglič**.

Susret s brojnim pjesnicima iz Srbije i Hrvatske, članovi literarne sekcije surčinske udruge vide kao priliku za unaprjeđivanje svog rada.

»Drago nam je da imamo priliku upoznati se s novim ljudima koji imaju slične ili iste ljubavi kao i mi prema lijepoj riječi i umjetnosti općenito, ali i što imamo priliku širiti poznanstva i naše vidike. Nadam se da će se i ubuduće naša suradnja nastaviti i da će biti na obostrano zadovoljstvo. Ovaj događaj će

presudna nagrada, žiri, niti njihovo mišljenje, je ono što me čini sretnim. Vjerujem da tako misle i ostali sudionici«, kaže za naš tjednik **Denis Kovač** iz Zagreba.

Susretu pučkih pjesnika u Surčinu prisustvovao je i veleposlanik Hrvatske u Beogradu **Gordan Bakota**. On je tom prilikom uputio riječi podrške organizatorima i sudionicima ove manifestacije.

»Drago mi je da postoji razvojni naglasak na hrvatsku tradiciju u Vojvodini i u Srbiji. Ono što me jako veseli jest da se manifestacije održavaju diljem Srbije gdje žive Hrvati. Zahvaljujem se vijećnicima domaćinima i organizatorima, jer zaista je lijepo vidjeti i čuti ono što puno znači za Hrvate u Srbiji, a to je autentična lirika, autentična poezija s ovih prostora, koja okuplja naše ljude«, istaknuo je veleposlanik Bakota.

S. D.

Dosije: Zločini nad Hrvatima u Vojvodini

Ubistva i nestanci Hrvata u Vojvodini

Ubistvo Mijata Štefanca

Mijat Štefanac (1951), Hrvat, meštanin sela Hrtkovci, ubijen je 28. juna 1992. godine u ataru Golomača između Nikinaca i Hrtkovaca, u vojvođanskoj opštini Ruma.³⁵⁶

Telo Mijata Štefanca pronađeno je sutradan ujutru, 29. juna 1992. godine, od strane dežurne službe SUP-a Ruma. Istog dana uhapšeno je šest lica zbog ubistva. Oni su zadržani u pritvoru. Dana 22. septembra 1992. godine Okružno javno tužilaštvo u Sremskoj Mitrovici podiglo je optužnicu protiv Mladena Kekerovića, Momčila Vidakovića, Branislava Kalinića, Pere Lukača, Petra Žegarca i Dragana Lazarevića. Sva navedena lica su Srbi koji su pre tog događaja izbegli iz Hrvatske.³⁵⁷

Tokom sudskog postupka protiv šestorice optuženih utvrđeno je da je 28. juna 1992. godine, oko pet sati posle podne Mladen Kekerović, izbeglica iz Grubišnog Polja, dovezao Mijata Štefanca do Nikinaca. Tokom vožnje od Hrtkovaca do Nikinaca, Štefanac je u alkoholisanom stanju izrazio nezadovoljstvo zbog dolaska Srba iz Hrvatske u Hrtkovce, psovao je Srbe što ga teraju iz kuće i govorio je da je on Hrvat.³⁵⁸

Kekerović mu je rekao da prestane sa tim jer je on Srbin. Nakon toga, zajedno su otišli u kafanu »Točak« u Nikincima, gde su sedeli u društvu još nekoliko lica. Štefanac je nastavio da govori da je on Hrvat, da će otići za Mađarsku i da će Srbi videti kad se Hrvati vrate. Nakon toga su mu osobe u čijem je društvu bio skinule i polupale naočare i prosule mu piće po glavi.³⁵⁹

Oko osam sati uveče, Štefanac je krenuo iz kafane »Točak« i zamolio Mladena Kekerovića da ga odveze za Hrtkovce. Kekerović je prihvatio. Osim njih dvojice, u vozilo je ušao i Momčilo Vidaković, Srbin iz Grubišnog Polja. Tokom vožnje je svađa nastavljena, nakon čega je Kekerović zaustavio automobil i rekao Štefancu da izađe iz auta. Kada je izašao, Kekerović ga je više puta šutnuo u glavu i telo. Potom je Kekerović seo za volan i autom dva puta prešao preko tela Mijata Štefanca, usled čega je Štefanac preminuo.³⁶⁰

356 »Uhapšeni osumnjičeni za ubistvo u Hrtkovcima«, *Politika*, 2. jul 1992. godine; »Ubistvo u Hrtkovcima«, *Sremske novine*, 8. jul 1992. godine; Presuda Okružnog suda u Sremskoj Mitrovici u predmetu *Mladen Kekerović i dr.* od 18. novembra 1992. godine, str. 2-3.

357 »Uhapšeni osumnjičeni za ubistvo u Hrtkovcima«, *Politika*, 2. jul 1992. godine; »Političko ili obično nasilje«, *Borba*, 3. jul 1992. godine; »Ubistvo u Hrtkovcima«, *Sremske novine*, 8. jul 1992. godine; Presuda Okružnog suda u Sremskoj Mitrovici u predmetu *Mladen Kekerović i dr.* od 18. novembra 1992. godine, str. 8.

358 Presuda Okružnog suda u Sremskoj Mitrovici u predmetu *Mladen Kekerović i dr.* od 18. novembra 1992. godine, str. 2-3.

359 Presuda Okružnog suda u Sremskoj Mitrovici u predmetu *Mladen Kekerović i dr.* od 18. novembra 1992. godine, str. 3.

360 Presuda Okružnog suda u Sremskoj Mitrovici u predmetu *Mladen Kekerović i dr.* od 18. novembra 1992. godine.

Kekerović je zbog tog ubistva osuđen na četiri godine i šest meseci zatvora.³⁶¹ Druga lica obuhvaćena optužnicom su oslobođena.³⁶²

Iako je optužnica sva navedena lica teretila za krivično delo nasilja kojim se ugrožavaju slobode i prava građana pripadnika drugog naroda, narodnosti ili etničke grupe³⁶³, sud je ipak presudio da je Mladen Kekerović izvršio krivično delo ubistva na mah i obrazložio da nije utvrđeno da su optuženi vređali, ponižavali ili zlostavljali Mijata Štefanca.³⁶⁴ »Objektivno ceneći utvrđeno činjenično stanje to što je oštećeni uvredljivo govorio o Srbima i posebno Srbima izbeglicama, i imajući situaciju i atmosferu u kafani u vidu, te činjenicu da se oštećeni nalazio upravo u društvu optuženih koji su izbeglice sa teritorije bivše Republike Hrvatske za normalnog čoveka nije se moglo ni očekivati drugačije ponašanje optuženih od onog kako su se ponašali, bolje rečeno nije se moglo očekivati da optuženi u takvoj situaciji ostanu ravnodušni i da ne ispolje svoju uvređenost.«³⁶⁵

Ubistvo Nade i Stevana Guština

Bračni par Nada i Stevan Guštin³⁶⁶ ubijeni su u porodičnoj kući u vojvođanskom mestu Bač, u noći između 2. i 3. avgusta 1992. godine.³⁶⁷ Stevan je bio Hrvat, a Nada Srkinja.³⁶⁸

Stevan Guštin je bio fotograf u Baču. Dana 2. avgusta 1992. godine bio je angažovan da fotografiše na seoskoj slavi u susjednom naselju Mali Bač. Njegova supruga Nada ostala je sama kod kuće.³⁶⁹

Nepoznati počinioči su te večeri ušli u kuću i ubili Nadu. Sačekali su da se vrati Stevan, pa su potom ubili i njega. Na osnovu iskaza svedoka, bračni par Guštin je zaklan.³⁷⁰

Kriminalistička policija iz Novog Sada je izvršila uviđaj i sprovela istragu, međutim počinioči nikada nisu pronađeni i za ovo ubistvo niko nije odgovarao.³⁷¹

361 Kekerović je tada osuđen i za neovlašćeno nabavljanje, držanje, nošenje, razmenu oružja i municije na 6 meseci, pa mu je izrečena jedinstvena kazna zatvora od 4 godine i 9 meseci.

362 Presuda Okružnog suda u Sremskoj Mitrovici u predmetu *Mladen Kekerović i dr.* od 18. novembra 1992. godine, str. 27.

363 Optužnica Okružnog javnog tužilaštva protiv *Mladena Kekerovića i dr.* od 22. septembra 1992. godine, tačka 1.

364 Presuda Okružnog suda u Sremskoj Mitrovici u predmetu *Mladen Kekerović i dr.* od 18. novembra 1992. godine, str. 25 i 26.

365 *Ibid*, str. 25.

366 FHP-u nepoznata godina rođenja Nade i Stevana Guština.

367 Izjava svedoka M.G. data FHP-u, novembar 2018. godine; Podaci Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata (1991.) od 13. novembra 2018. godine.

368 Izjava svedoka M.G. data FHP-u, novembar 2018. godine.

369 Izjava svedoka M.G. data FHP-u, novembar 2018. godine; Podaci Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata (1991.) od 13. novembra 2018. godine.

370 *Ibid*.

371 Kriminalistička policija iz Novog Sada je izvršila uviđaj i sprovela is-

Fond za humanitarno pravo

Dosije »Zločini nad Hrvatima u Vojvodini« objavio je Fond za humanitarno pravo (FHP) – nevladina organizacija osnovana 1992. godine s ciljem dokumentiranja kršenja ljudskih prava koja su masovno činjena na prostoru bivše Jugoslavije. Dosije »Zločini nad Hrvatima u Vojvodini« je u cjelini dostupan na internet prezentaciji FHP-a www.hlc-rdc.org. Tiskani primjerak može se dobiti slanjem podataka na office@hlc-rdc.org.

Dosije objavljujemo u originalu kako je objavljen, uz nužnu redakcijsku opremu.

Ubistvo Stevana Krošlaka

Dana 9. aprila 1993. godine, u večernjim satima, u šidskom selu Sot ubijen je Stevan Krošlak (1940). Krošlak je bio Slovak po nacionalnosti, ali je percipiran kao neko ko pomaže »ustašama« i likvidiran je u sklopu plana »da na teritoriji SR Jugoslavije u selima Zapadnog dela Srema, pretežno nastanjenim hrvatskim i drugim nesrpskim življem, ozbiljnim pretnjama i prinudom treba vršiti pritisak na Hrvate i na pripadnike drugih nesrpskih nacionalnosti, te ih zastrašiti, tako da napuste ta sela i da to zastrašivanje 'odjekne' i na taj način bi se ubrzalo prvenstveno iseljavanje Hrvata, ali i drugih nesrpskih nacionalnosti naklonjenih Hrvatima«.³⁷²

Ubistvo su počinili Pavle Drašković iz sela Vrapce u opštini Medveđa na jugu Srbije, i Goran Vuković zvani Šojka iz Đurisela u opštini Kragujevac, koji su bili pripadnici dobrovoljačke jedinice iz Srbije koja je ratovala na teritoriji Hrvatske.³⁷³

Ubistvo Stevana Krošlaka je bio deo plana koji su Drašković i Vuković dogovorili zajedno sa komandantom njihove dobrovoljačke jedinice, Milanom Nikolićem zvanim Đeneral iz sela Ranilović kod Aranđelovca.³⁷⁴

Dana 9. aprila 1993. godine, Drašković i Vuković su došli autom u selo Sot, sa namerom da izvrše pritisak na Stevana Krošlaka da se iseli. O njemu su prethodno prikupili informacije od Krošlakovog komšije, prosvetnog radnika i funkcionera SRS Petra Živkovića, koji je i pre toga učestvovao u akcijama zastrašivanja nesrpskog stanovništva opštine Šid.³⁷⁵

tragu, međutim počinio nikada nisu pronađeni i za ovo ubistvo niko nije odgovarao.

372 Presuda Okružnog suda u Sremskoj Mitrovici u predmetu *Pavle Drašković i dr.* od 26. aprila 1996. godine, str. 1 i 3.

373 Izjava svedoka J.K. data FHP-u, decembar 2012. godine, Presuda Okružnog suda u Sremskoj Mitrovici u predmetu *Pavle Drašković i dr.* od 26. aprila 1996. godine, str. 1-3.

374 Presuda Okružnog suda u Sremskoj Mitrovici u predmetu *Pavle Drašković i dr.* od 26. aprila 1996. godine, str. 2-3.

375 *Ibid*, str. 3.

Drašković i Vuković su na imanje Stevana Krošlaka upali naoružani. Kada su ga spazili u dvorištu, Pavle Drašković je u njega ispalio tri hica, od kojih su ga dva pogodila u leđa. Stevan Krošlak je nedugo potom preminuo.³⁷⁶

Pavlu Draškoviću, Goranu Vukoviću, Milanu Nikoliću i Petru Živkoviću suđeno je pred Okružnim sudom u Sremskoj Mitrovici u objedinjenom postupku za ubistvo Stevana Krošlaka i članova porodica Oskomić i Tomić. Drašković, Vuković i Nikolić su osuđeni za izazivanje, odnosno podstrekavanje rasne, nacionalne i verske mržnje, razdora i netrpeljivosti. Za ubistvo Stevana Krošlaka Drašković je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 10 godina.³⁷⁷ Presudu je potvrdio i Vrhovni sud Srbije 13. septembra 1999. godine.³⁷⁸

Ubistvo Marije Tomić, Agice i Nikole Oskomića

Bračni par Agica (1943) i Nikola (1940) Oskomić i Nikolina tetka Marija Tomić (1906), meštani sela Kukujevac u opštini Šid, ubijeni su u porodičnoj kući u noći između 29. i 30. jula 1993. godine.

Te noći Milan Nikolić zvani Đeneral doveo je Pavla Draškovića i Gorana Vukovića zvanog Šojka do kuće porodice Oskomić u ulici Vladimira Nazora u Kukujevcima.³⁷⁹

U kući su u tom trenutku bili Agica i Nikola Oskomić i Nikolina tetka Marija Tomić. Drašković i Vuković su naoružani upali u pomoćnu zgradu i u kuhinji zatekli Nikolu Oskomića. Vuković je upeorio pištolj modela Škorpion u Oskomića, a Drašković je u rukama držao pajser. Vuković i Drašković su pitali Nikolu Oskomića da li je istina da mu je sin u Zagrebu i zašto se on još uvek nije iselio iz Kukujevaca. Tokom tog razgovora Drašković je više puta pajserom udario Nikolu Oskomića u glavu. Nakon toga su Drašković i Vuković isekli dva kablova i vezali mu ruke i noge, a preko usta mu povezali krpu kako ne bi mogao da viče. Tako vezanog odveli su ga u ostavu u okviru kuhinje i gurnuli ga niz stepenice.³⁸⁰

Drašković i Vuković su se potom uputili u glavnu kuću, gde su bile Agica Oskomić i Nikolina tetka Marija Tomić. Po ulasku u kuću, Pavle Drašković je Agicu udario više puta pajserom, nakon čega joj je Vuković iz pištolja Škorpion ispalio hitac u potiljak. Agica Oskomić je preminula na licu mesta. U tom trenutku u hodnik je izašla i Nikolina tetka, Marija Tomić, koju je Vuković na isti način usmrtio.³⁸¹

Vuković je zatim izašao iz kuće i vratio se u pomoćnu zgradu, gde je sa tri hica usmrtio vezanog Nikolu Oskomića.³⁸²

Nakon ubistva porodice Oskomić, Drašković i Vuković su pobeegli. Njih je na dogovorenom mestu trebalo da sačeka Milan Nikolić, međutim on se nije pojavio, pa su peške napustili Kukujevece.³⁸³

Za ubistvo članova porodice Oskomić i Tomić osuđen je Goran Vuković. On je za to i za druga krivična dela (izazivanje nacionalne, rasne i verske mržnje, razdora i netrpeljivosti) osuđen na 15 godina zatvora.³⁸⁴

376 *Ibid*, str. 3 i 4.

377 Presuda Okružnog suda u Sremskoj Mitrovici u predmetu *Pavle Drašković i dr.* od 26. aprila 1996. godine, str. 84 i 85.

378 Presuda Vrhovnog suda Srbije u Beogradu u predmetu *Pavle Drašković i dr.* od 13. septembra 1999. godine.

379 Presuda Okružnog suda u Sremskoj Mitrovici u predmetu *Pavle Drašković i dr.* od 26. aprila 1996. godine, str. 4.

380 *Ibid*.

381 *Ibid*, str. 4 -5.

382 *Ibid*, str. 5.

383 *Ibid*, str. 5.

384 Presuda Okružnog suda u Sremskoj Mitrovici u predmetu *Pavle Drašković i dr.* od 26. aprila 1996. godine, str. 6-8.

Katica Naglić, predsjednica Hrvatske čitaonice *Fischer* iz Surčina

*»U pitanju je veliki rad, a mislim da mi je pomogao odgoj u obitelji, ali i dugogodišnje menadžersko iskustvo * Rad u Udruzi koja se bavi očuvanjem kulturne baštine Hrvata u Srijemu, a ja volim i poštujem našu baštinu, za mene je moralna obveza. Sačuvati od zaborava i pokušati prenijeti običaje na mlade, to je i zabava i zadovoljstvo.«*

Intervju vodila: Suzana Darabašić

Očuvanje kulturne baštine moralna obveza i zadovoljstvo

Dužnost predsjednice najmlađe udruge u Srijemu obnaša **Katica Naglić**, inženjerka termotehnike u mirovini. Zahvaljujući svom predanom radu, upornosti i svojim menadžerskim sposobnostima stečenim tijekom dugogodišnje profesionalne karijere, udruga u Surčinu postigla je za vrlo kratko vrijeme mnogo toga u smislu očuvanja kulturne baštine u Srijemu. Pred njima su novi izazovi i dugoročni planovi, koji će prema riječima predsjednice ove udruge, u suradnji s relevantnim institucijama, u dogledno vrijeme biti realizirani.

Rođeni ste i odrasli u Surčinu. Tu ste završili i osnovnu školu, a nakon završene gimnazije i Mašinski fakultet u

Beogradu. Kakve su Vam uspomene i sjećanja na to razdoblje života?

Rođena sam 1956. godine u Surčinu kao najmlađe dijete tate **Mate** i mame **Roze Naglić**. Bilo nas je petero djece: **Marija – Marinka – Jeja, Nikola**, koji je umro mali, **Marko – Bata, Nikola – Baća** i ja. Osnovnu školu završila sam u Surčinu. Prve dvije godine išla sam u školu koja je pored naše kuće, nekadašnja hrvatska škola. Kasnije sam »morala« ići u školu kilometar dalje. Bila sam odličan učenik i naravno da je trebalo upisati gimnaziju. Završila sam zemunsku Gimnaziju u koju su išli i moj otac i **Čika**. U njoj su sve do devedestih godina 20. stoljeća predavali

isključivo profesori koji su bili đaci te gimnazije. Bila je to škola s tradicijom i najstroža gimnazija. Nosili smo kecelje, koje su istina bile mini, i oblačili smo ih u parku ispred škole; nismo se šmincale i nismo smjele imati namazane nokte, a dječaci su morali biti obrijani. Završila sam Mašinski fakultet u Beogradu, odsjek termotehnike. U toj godini svega petero inženjera termotehnike je završilo studij i mogli smo birati gdje ćemo raditi. Ipak, ako ti netko ponudi posao i ti ga odbiješ, dobiješ negativne poene na burzi rada. Tako sam ja, izbjegavajući te negativne poene, završila u jednom poduzeću gdje su željeli zaposliti mog kolegu – muškarca. Greškom žene u kadrovskoj službi, primljena sam ja. Poslije nekih petnaest godina rada u poduzeću gdje me baš i nisu željeli na početku, postala sam najprije šef, a onda pomoćnik generalnog direktora za inženjering. Poslije 22 godine rada shvatila sam da moja firma kao i sve velike domaće firme nema budućnost. Mnogi smo tada sa žaljenjem krenuli dalje. Moralo se zaraditi za život. Na poziv direktora jedne strane građevinske firme prešla sam kod njih kao rukovodilac službe za instalacije. Posljednjih par godina poželjela sam otići na gradilište. Ubrzo sam otišla u mirovinu.

Kako pamтите Vaše djetinjstvo i običaje pripadnika hrvatske zajednice?

Imala sam lijepo i sretno djetinjstvo. Bila sam mezimica, osam i pol godina mlađa od najmlađeg brata. Roditeljima, djedu, baki smo se obraćali s Vi. Živjeli smo s djedom i bakom u kući. Familija Naglič je bila seljačka familija. Znao se red, a to ti uđe u krv. Odgajani smo strogo, po katoličkim načelima. U našoj obitelji se redovito išlo u crkvu, na zornice, svibanjske i listopadske pobožnosti, na vjeronauk, sestra je svirala u crkvi, braća su ministrirala. Za Božić nikada nismo išli u školu niti smo radili. Kada sam bila gimnazijalka, postavila sam si pitanje jesam li vjernica po rođenju ili uvjerenju? Shvatila sam – oba. Za crkveni god, Presveto Trojstvo, mi smo bili najbogatiji gostima u kraju ali svi, i domaćini i gosti, osim reduša, redovito su išli u crkvu. Kao dijete za raspuste sam odlazila kod majke i deše u Starčevo (baka i djed s majčine strane). Naša velika familija bila je vesela, uvijek je bilo pjesme i igre. U našem »ajnfurtu« su bile najljepše igranke ljeti za mlade iz šokačkog kraja, bilo je do tridesetak momaka i djevojaka, igralo se i pjevalo uz gramofon. Svi naši drugovi i drugarice bili su zajednički, svi smo se družili u velikoj »kujni«. U toj kujni sve do devedesetih godina 20. stoljeća bio je dugačak stol s klupama, otoman, šporet na drva, ranije »waschtisch«, kasnije police, gramofon s pločama, tatine *Danice* u koje je svake godine upisivao sve što je i kad radio, ali i sve značajne događaje. U toj kujni je svatko mogao naći svoje mjesto. Obje obitelji, i Naglič i **Blaženići** (s majčine strane), su njegovale stare običaje Hrvata koje su prenosili na nas djecu. Braća su išla u »betlemaše«, redovito smo glancali cipele i stavljali u prozor za Nikolaju i bojali se Krampusa, ali nas je Očenaš spasavao. Farbanje jaja je uvijek bio zajednički doživljaj. Kada mama mijesi božićnjak, sestra je mijesila kolače, a ja sam pravila Adama i Evu.

Osnutkom Hrvatske čitaonice Fischer postajete najprije tajnica, a ubrzo i predsjednica udruge. Koliko smatrate važnim postojanje udruge u vašem mjestu?

Udruga nas je ujedinila, povezala. Pojačala je ton koji je izrazio sve ono što smo do tada živjeli. Također je potaknula kreativnost članova.

Hrvatska zajednica u Surčinu je mala, ali rekla bih čvrsto povezana i odlučna u svojim nastojanjima da očuva svoju vjeru i kulturu.

Od nešto malo manje od 600 Hrvata i katolika u Surčinu na nedjeljnoj misi bude pedesetak župljana. Na zornicama, križnom putu, svibanjskim i listopadskim pobožnostima bude nas petnaestak. Za Presveto Trojstvo, Božić i Uskrs crkva je puna. Ako se organiziraju radovi u porti, na crkvi ili ranije na kapeli na groblju, svi rado pomažu. Kada organiziramo proslave, ukoliko nam je potrebna pomoć, imamo donacije u hrani i piću. Kada se daju potpisi za elektora, mi dobijemo za dva. Mislim da to dovoljno govori o nama Surčincima.

Prihvatili ste se odgovorne funkcije i gledajući godine unazad, veoma uspješno to radite. Unatoč teškim vremenima u kulturi, uspijevate se izboriti sa svim nedaćama. Kako u tome uspijevate?

U pitanju je veliki rad, a mislim da mi je pomogao odgoj u obitelji, ali i dugogodišnje menadžersko iskustvo. Tata je duboko usadio u nas da kad nešto radiš, da to trebaš raditi kako treba ili nemoj, što je preuzeo od svog djeda **Marka**. Biti menadžer u velikoj firmi je veliko iskustvo, a ja sam taj posao radila u dvije firme, jugoslavenskoj i svjetskoj. Rad u Udruzi koja se bavi očuvanjem kulturne baštine Hrvata u Srijemu, a ja volim i poštujem našu baštinu, za mene je bila moralna obveza. Sačuvati od zaborava i pokušati prenijeti običaje na mlade je i zabava i zadovoljstvo. Mi smo tek prije tri godine počeli i sve nam treba. Idemo korak po korak. Sakupim ideje voditelja svake sekcije, ali i ideje pasivnih članova i zajedno s upravnim vijećem pokušavamo odrediti prioritete, udovoljiti većini i izbalansirati. Važno je slušati. Nitko nije prorok u svom kraju ali imam veliku podršku, kako članova upravnog vijeća tako i članova društva. Veliku podršku Udruzi daje i njen osnivač, naš župnik **Marko Kljajić**. Nije lako, ali svi rade srcem čak i kada se griješi.

U koliko mjeri je po Vašem mišljenju važna uvezanost i suradnja s relevantnim institucijama?

S relevantnim institucijama iz hrvatske zajednice ostvarili smo dobru suradnju. Također i s Općinom Surčin i s ostalim institucijama u Srbiji »probijamo led«. Lijepa riječ i rajska vrata otvara. Povezanost s hrvatskim institucijama je važna radi povezivanja s Hrvatima u Srbiji i Hrvatskoj, očuvanja identiteta i podizanja svijesti o vlastitoj nacionalnosti. Povezanost s institucijama vlasti u Srbiji je također važna jer smo državljani Srbije, povezujemo se s ostalim nacijama i prenosimo drugima saznanja o našoj kulturi, običajima i baštini. Povezanost sa svima njima važna je i zbog toga jer su natječajni koje raspisuju sve ove institucije važan izvor financiranja radi održivosti udruge.

Udruga u Surčinu je za vrlo kratko vrijeme postala uspješna i vidljiva široj društvenoj zajednici. Je li to po Vašem mišljenju najveća nagrada za dosadašnji rad?

Nagrada mi je napredak udruge, razvoj svih sekcija, obnavljanje običaja, što iznosimo na vidjelo vezove iz bakinih ormana, izdajemo knjige našeg župnika važne za povijest Hrvata u Surčinu, što se na literarnim večerima, izložbama, manifestacijama naši članove podsjetu naše povijesti i oplemene pozitivnom energijom. Što nas prepoznaju izvan Surčina; to što se zna da u Surčinu postoje Hrvati, čak i tamo gdje do sada to nisu znali.

U kojoj mjeri je postojanje udruge utjecalo na ohrabrenje župljana? Da li se oni danas slobodnije očituju kao Hrvati?

Srijemci rade. Kad naiđu na probleme, trude se riješiti ih. Tako je i u Surčinu. Ne mogu reći da je postojanje Udruge utjecalo na to da se župljani ohrabre, možda i jeste. Mislim da je Srijemac Hrvat uvijek Hrvat. Bilo je razdoblje kada su se malo bojali, neki se i dalje boje, što im se ne može zamjeriti poslije svega što se događalo u Surčinu. Ipak, prošlogodišnje prikupljanje potpisa za elektore nas je iznenadilo brojem Hrvata koji su se odazvali.

Kako se Vi danas osjećate nakon brojnih uspjeha udruge na gotovo svim poljima? Ima li prostora za još više?

Svaki uspjeh mi čini zadovoljstvo. Kada nas pohvale, kada pročitam tekst o nama ili vidim prilog na TV-u a onda se odmah javlja misao što dalje? Ima puno toga što možemo uraditi. Tek smo malo zagreballi u bogatstvo naših običaja. Još nigdje nismo

kao Udruga putovali izvan Srbije, ni u Bačkoj nismo bili. Tako da mislim da i na tome treba raditi.

Koji su Vam planovi u daljnjem radu?

Zajedno s voditeljima sekcija imamo planova ne za jednu već za četiri godine. Jedan od planova nam je izgradnja nove zgrade u porti crkve sa salom za oko 150 posjetitelja s pratećim prostorijama. Od postojeće čitaonice planiramo napraviti etno kuću. Zatim istraživati i zabilježiti običaje, oživjeti ih kroz rad sve tri sekcije. Privući mlade. Krenuti putevima predaka u matične krajeve u Hrvatskoj. Povezati se još više s udrugama iz Srbije i s udrugama iz Hrvatske.

Koja bi bila Vaša poruka Hrvatima u Srijemu, posebice u onim mjestima gdje još uvijek ne postoje hrvatske udruge?

Budimo ono što jesmo. Ponosni, radišni, veseli. Čuvajmo običaje, a sve je to lakše ako se udružimo i povežemo s drugim udrugama. Više ljudi ima više ideja i zajedno je uvijek ljepše.

U Golubincima održan XIII. Susret mladih Srijemske biskupije

Mladi – važan dio župne zajednice

Mladi vjernici Srijemske biskupije u pratnji svojih svećenika i župnih povjerenika okupili su se 25. svibnja u župi svetog Jurja mučenika u Golubincima na XIII. Susretu mladih Srijemske biskupije. Susret je počeo molitvom mladih za mlade, te euharistijskim slavljem koje je predvodio vlč. **Dušan Milekić** u zajedništvu sa svećenicima Srijemske biskupije. Ovogodišnje geslo Susreta nadahnuto je riječima psalma: »On iscjeljuje sve slabosti tvoje (Ps 103,3)«.

»Prepoznali smo potrebu za ovakvim susretima na razini Srijemske biskupije kako bismo okupljali mlade iz različitih župa. Važan je duhovni i crkveni aspekt svih tih susreta, a drugi aspekt je upoznavanje i širenje prijateljstva, kako u vjeri tako i njihovom međusobnom odnosu. U današnjem vremenu mladi imaju sve manje fizičkog kontakta jedni s drugima. Uvidjeli smo da im to nedostaje i čini siromašnim njihovo biće. U skladu s tim potrebama, naša biskupija rado poziva mlade na godišnje okupljanje pod određenim geslom, kao što je ove godine 'On iscjeljuje sve slabosti tvoje' iz psalma 103. Ovim geslom se želi osvrnuti i na određenu povrijeđenost mladog života. Sve se može zaliječiti i

zacijeliti«, navodi povjerenik Ureda za mlade Srijemske biskupije vlč. Dušan Milekić.

Osim mladih iz Golubinaca, na Susret su došli i mladi iz Indije, Novih Banovaca, Rume, Srijemske Mitrovice, Hrtkovaca, Čerevića, Beočina, Srijemske Kamenice, Slankamena, Beške i Maradika.

»Za samu Srijemsku biskupiju ovakvi susreti su doista trenutak kada vidimo koliko je potrebno raditi s mladim ljudima. Srijem je biskupija koja ima dosta župa. Veliki je broj mladih i moramo ih s vremena na vrijeme okupljati, upoznavati ih jedne s drugima i podsjećati ih da nisu sami na putu vjere. Iz Ureda biskupijske konferencije koji vodi ove susrete mogu reći da je svaki biskupijski susret jedna snaga jedne biskupije. Želimo da mladi osjete da nisu sami u vjeri i da su oni važan dio župne zajednice«, kaže župnik u Novom Beogradu vlč. **Ivica Damjanović**.

Nakon ručka uslijedio je radni dio susreta mladih koji je bio posvećen susretu s mladićima iz zajednice *Cenacolo*. Nekoliko mladića iz ove zajednice iznijeli su svoja životna svjedočanstva o životnom padu koji je povezan s ovisnošću, što je bio i centralni dio Susreta. Sljedeći Susret mladih, ali ovoga puta za sve biskupije u Srbiji, bit će održan 21. rujna u Srijemskoj Mitrovici.

S. D.

Tavankutski *Gubec* sudjelovao na konferenciji u Sloveniji

Europske i obrazovne perspektive manjina

Predstavnici HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta (Srbija) sudjelovali su protekloga tjedna na trodnevnoj konferenciji »Manjinske priče: Europske perspektive i mogućnosti učenja« u Sloveniji, u Rimskim Toplicama, Laškom i Celju. Događaj je organizirao Zavod *Burja* iz Rimskih Toplica u suradnji s Općinom Laško, te partnerima iz šest različitih zemalja pod pokroviteljstvom Europske komisije u okviru programa *Europa za građane*. Na konferenciji se u mnogim paralelnim aktivnostima direktno susrelo više od 200 građana tih zemalja. Partneri u projektu su još i Općina Umag (Hrvatska), Općina Bijeljina (Bosna i Hercegovina), udruga *Nevo Koncepti* iz Prizrena (Kosovo), Organizacija gluhih i nagluhih Nova Gradiška (Hrvatska), *Südost Europa Kulture* iz Berlina (Njemačka) te domaćini Zavod *Burja* iz Rimskih Toplica (Slovenija).

Organizacije su na konferenciji predstavile svoje lokalne zajednice i područje rada. Uvodne rasprave obuhvaćale su sljedeće teme: *Uloga međukulturnog učenja i mogućnosti učenja za manjine; Razumijevanje manjinske kulture kako bi se povećala motivacija manjina za uključivanje u obrazovne programe; Cjelovito učenje: učenje kroz rad i svakodnevni život te Međukulturno obrazovanje.*

Partnerske organizacije i sudionici razgovarali su kako razvijati praktično orijentirane obrazovne projekte i programe prilagođene potrebama te željama pripadnika manjina, te način kako sačuvati i razvijati kulturu manjina koja pripadnicima pruža različite kulturne, obrazovne i ekonomske mogućnosti na tržištu rada kao i u svakodnevnom životu.

Sudionici su također raspravljali o ulozi manjina u EU te njihovoj europskoj perspektivi, uspješnoj integraciji manjina u kulturni i društveni život te tražili prijedloge kako organizaci-

je manjina u suradnji s lokalnim zajednicama mogu pomoći u smanjenju diskriminacije i predrasuda.

Predsjednik HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta **Ladislav Suknović** kaže kako je njihovo sudjelovanje na ovom međunarodnom skupu bilo uspješno, jer je prezentirani rad Društva dobio pozitivne ocjene.

»Fokus je bio na aspektu očuvanja kulturne baštine hrvatske zajednice u Tavankutu, s ciljem samoodrživosti udruge te doprinosa razvoju lokalne zajednice. Naš projektno-organizacijski oblik funkcioniranja je ocijenjen kao vrlo zanimljiv i atraktivan za manje lokalne zajednice, ne samo u cilju razvoja zajednice već i suštinskog integriranja manjinskog življa kroz implementaciju različitih oblika aktivnog sudjelovanja i kreiranja razvoja društvenih odnosa i gospodarskog razvoja«, kaže on.

I. D.

Gostovanje *Gupca* u Velikoj

Delicije i plesovi iz Tavankuta

Organizaciji Turističke zajednice Općine Velika i mjesnog KUD-a *Ivan Goran Kovačić* održana je još jedna smotra folkloru *Čuvajmo običaje zavičaja* koja je okupila brojne folklorne skupine iz Hrvatske, ali i susjednih zemalja. Prvoga dana manifestacije priređena je gastronomska priredba *Najduži gastro stol*. Svojom ponudom predstavili su se i Hrvati iz susjednih zemalja, među kojima i Hrvati iz Srbije, odnosno HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta. Oni su na svojem stolu osim rakije »s piska« od zardelije (marelice) i dunje, ponudili domaći sir, *divenicu* (kobasicu), kulen i razne tradicijske kolače. Drugoga dana manifestacije održana je smotra folkloru koja se organizira već 29 godina. Tavankutski *Gubec* na ovoj smotri sudjeluje već 17 godina s uvijek traženim bunjevačkim plesovima, a tako je bilo i ove godine.

I. D.

Vrijeme prizemnih kuća u centru grada

Razglednica iz 1901. godine, na kojoj je prikazan pogled s visine na kuće s jedne i s druge strane današnje Ulice Matka Vukovića, kao i na trg ispred (prethodne) Gradske kuće, vrijedno je povijesno svjedočanstvo o objektima u centru Subotice prije više od stotinu godina. Jer, panorama s iste pozicije više nije ista – prizemne kuće u ovoj elitnoj ulici u međuvremenu su zamijenjene katnim zgradama.

Prizemni objekt s desne strane Ulice Matka Vukovića (kućni broj 3), kod kapele sv. Roka, kroz ranije generacije vrlo poznat među Subotičanima po poslovnoj namjeni (kavana, slastičarna, cvjećarnica, prodavaonica tekstila) ostao je isti sve do sedamdesetih godina prošlog stoljeća. *Subotičke novine* 29. kolovoza 1969. godine bilježe: »Nekadašnja zgrada u našem gradu popularnog restorana *Bela lađa* – kasnije prodavnica konfekcije *Željezničar* – zatim isto tako poznata poslastičarnica *Kod kaplara* (kasnije *Avala*) i neke druge, na početku Ulice Matka Vukovića, ovih dana su definitivno nestali s lica zemlje... Preduzeće *Standard konfekcija* iz Zagreba na ovom mestu podići će višespratnu robnu kuću.«

Tako je i bilo. Trokatna poslovna zgrada, Robna kuća *Standard konfekcije*, izgrađena je 1972. – 73. godine, prema projektima **Slavka Jelineka** i **Đorđa Lipovščaka** iz Zagreba, moderno osmišljena, s klima uređajima i prvim pokretnim stepenicima. Stručnjaci ju smatraju dobro uklopljenom u građevinsku baštinu. Danas je u ovom prostoru smještena prodavaonica *Simpo*.

Kiselo je grožđe

» Šla je lisica kroz vinograd i na trso-
vima koji su bili vezani na stupo-
vima vidjela je velike zrele grozdo-
ve. Počela se propinjati, ali nikako nije
mogla dohvatiti zrelo grožđe. Pokušala je
i skakati u vis, ali ni tako nikako da dođe
do željene poslastice. Na koncu je odusta-
la od pokušaja i rekla u sebi: to grožđe je
zapravo kiselo!«. Slušajući prošlog tjedna
na »ružičastom i sretnom« TV kanalu ra-
zne »eksperte, stručnjake i njima slične«
ova starogrčka basna mi je pala na pamet
glede njihovih analiza i mišljenja na temu
izbora u zemljama članicama EU. Naime,
kako to već znate, prošlog tjedna od čet-
vrtka do nedjelje održani su izbori za EU
parlament u svim zemljama članicama
ove zajednice. Iako naša zemlja teži k EU,
mi još nismo članovi, ali i kod nas u Subo-
tici u konzulatima Mađarske i Hrvatske se
moglo glasovati. Prvi put i građani koji ne
žive u Mađarskoj i nemaju tamo stalni bo-
ravak, putem pismenog glasovanja mogli su dati svoje glasove
za mađarske partije, koji su stekli uvjete da budu na glasačkim,
malo većim listićima. Prethodno su se trebali registrirati kod Ze-
maljskog centralnog ureda za glasovanje. U Vojvodini se na taj
način registriralo oko 70.000 ljudi. Naravno, riječ je o građani-
ma koji imaju dvojno srpsko-mađarsko državljanstvo. Slično je
bilo i s glasačima koji imaju srpsko-hrvatsko državljanstvo. Ovo
građansko pravo moglo se iskoristiti i u veleposlanstvima ovih
zemalja u Beogradu. Interesantno je bilo pred veleposlanstvom
Hrvatske ispred kojeg su glasači stajali u dugačkom, gustom,
nepreglednom redu i strpljivo čekali da dođu na red. Na glasova-
nje u subotičkom konzulatu ove države glasače su prevozili
autobusi iz raznih krajeva Vojvodine. Primjedba jedne glasačice
glasila je ovako: »Odavno nisam čula tako lijepi hrvatski govor
kod nas«. Eto, neki su zadržali govor iz starih krajeva.

■ Srbija i Europska unija

zastupnici se udružuju u »zajednice parti-
ja« koje pak imaju različita imena. Dosad
najbrojnija je bila Zajednica pučkih parti-
tija (ZPP), na drugom mjestu je frakcija
socijalista i socijaldemokrata (S&SD), za
njima dolaze liberali i »zeleni«. Mandate
je dobilo još šest grupacija, među njima
i sedam neovisnih zastupnika. Izlaznost
glasača u prosjeku bila je oko 50 %; s tim
da je najviše birača bilo u Belgiji 86,64%,
a najmanje u Slovačkoj 22,74%. Naše dvi-
je države, Hrvatska 29,90% i Mađarska s
43,36% zauzimaju donji dio tablice. U su-
sjednoj Mađarskoj najviše mandata (13)
je osvojila koalicija FIDESZ-KDMP (Partija
mladih demokrata i kršćanska demokrat-
ska narodna partija), među njima i jedan
član SVM-a iz Vojvodine. Preostalih osam
mjesta pripalo je oporbenim grupacija-
ma, najviše (4) lijevo orijentiranoj partiji,
nazvanoj DK (Demokratska koalicija). Ne-
kad dominantna socijalistička partija jed-

va je »ugurala« jednog kandidata u EU parlament. U Hrvatskoj
su najveći dio mandata ravnopravno podijelili HDZ i SDP, svaki
po četiri, mada su oni prvi nezadovoljni a drugi su prezadovoljni.
Preostale mandate su podijelili, svaki po jedan, koalicije za
mene čudnih naziva: Amsterdamska koalicija, Živi zid, Hrvatski
suverenisti (po našim komentatorima »ultradesnica«). U Sloveni-
ji sličan slučaj: lijevom i desnom centru po 4-4 mandata. Izgleda
da u ovim zemljama živi još jako sećanje na »lijepi socrealizam«.

Budućnost zajednice EU

Dok ovo pišem (utorak), prvi puta su se sastali ministri i kance-
lari članica da se dogovore koje osobe će biti na čelnim pozici-
jama Zajednice. Dogovor i izbor neće biti lak i brz. Naime, dvije
vodeće grupacije ZPP i S&SD i sada su osvojile najviše mandata,
ali više zajedno nemaju natpolovičnu većinu i da bi to dobile
moraju se udružiti s liberalima i zelenima, što znači da će čelnici
dolaziti iz više zemalja. Zapravo, glavna podjela je po liniji »cen-
tralisti« i »suverenisti«. Pojednostavljeno: pristalice kontrolirane
migracije i protivnika migracije. Naime, glavni članovi, Francu-
ska i Njemačka, zagovornici su neke snažne Ujedinjene Europe,
koja će biti konkurent SAD-u, Rusiji i Kini (zato im trebaju mi-
granti), dok suverenisti, koje neki novinari (pojma nemam za-
što) zovu i »euroskeptici«, zagovaraju i dalje zajednicu suverenih
naroda, koji trebaju zadržati određene nacionalne ingerencije
(npr. kontrola granica i useljavanja). Naši stručnjaci pak govore,
dok mi stignemo do članstva u EU ona će se raspasti; bolje da
se udružujemo s Rusima i slična mišljenja. Zasad se ponašamo
kao lija kojoj je zrelo grožđe nedostupno. Dok razni čelnici zbog
raznih debakla podnose ostavke, to se kod nas ne očekuje.

Što je to Parlament EU?

Relativno nova institucija, Parlament EU ima zasad ukupno
751 zastupnika iz 28 zemalja. Zašto kažem zasad? Iako je Veli-
ka Britanija najavila svoje istupanje iz EU, tzv. *Brexit*, zasad je to
napuštanje ove zajednice odgođeno do jeseni i građani VB su
također mogli glasovati za svoje predstavnike. Interesiranje nije
bilo baš veliko, tek 37% glasača je pristupilo kutijama za skupljanje
glasova. Mandat njihovih zastupnika prestat će onda kada
ova zemlja i službeno istupi iz Unije. Polovina tih mandata će
se podijeliti među današnjim članovima EU, a pola mjesta će se
čuvati za one zemlje koje su potencijalni kandidati, poput Sibi-
je. Ima još jedna specifičnost ovog parlamenta. Pošto se u po-
jedinim zemljama glasuje za partije raznih orijentacija i naziva,

Vlast u korovu

Drugo lice SUBOTICE

Lokalna vlast nesposobna je riješiti i najjednostavnije komunalne probleme.

Ovo će, ako ne reći, a ono pomisliti svaki putnik iz inozemstva koji prijeđe granični prijelaz na Kelebiji i zaputi se prema Subotici. Ovo će, uostalom, reći i svaki ovdašnji stanovnik koji ima oči i zdrav razum.

Nesvikli na prizore neuređenih površina i nepokošene trave putnici iz Švedske, Danske, Njemačke, Češke, Austrije, Mađarske... doživjet će pravi kulturološki šok kada sa svoje lijeve strane vide ogromnu površinu nekadašnje tvornice *Zorka*, zaraslu u tone zdravog i nabujalog korova. I još neće sa suputnicima ni završiti dijalog o prljavštini i neuređenosti zemlje u koju su ušli, a već će ih u Preradovićevoj – na samo stotinjak metara od sjedišta *Čistoće i zelenila* i na par stotina metara od Gradske kuće – sačekati prazan plac ispunjen korovom i pomiješan sa smradom otpada i uginulih životinja na njemu. Ako se kojim čudom neki od putnika i zaustavi u našem gradu u želji da prošeće centrom, uz secesijske svjedoke vremena kada se o gradu brinulo na drugačiji način, naići će, recimo u Gomboškom sokaku (na stotinjak metara od Gradske kuće), na pravo uzgajalište korova. Naravno, na placu čiji vlasnik, baš kao i onaj u Preradovićevoj, ne pokazuje niti najmanje zanimanje brinuti se o njemu. Pogledu, naravno,

neće izbjeći niti skoro pa apokaliptične slike žvrljotinama naruženih fasada, najlonskih vrećica, opušaka, prazne ambalaže i tko zna čega sve ne još diljem ulica u centru i na periferiji grada. Jedino će slika ljudi koji idu istim tim ulicama stranca odvratiti od pomisli da se zatekao u ukletom gradu, kao što je to davno bio slučaj s napuštenim rudarskim gradovima na Divljem zapadu.

Lokalna vlast u Subotici ne samo da je nesposobna riješiti najjednostavnije komunalne probleme nego je i nerješiva enigma kako ona kao takva može imati moć odlučivanja bilo o čemu, odnosno kako su joj građani takvo što i dopustili i kako uopće mogu ne raditi i dalje, početak će sada već i filozofirati stranac iz uređene zemlje nakon što se upoznao s nazivom mjesta u koje je banuo i neprilikama u njemu. Kao da mu je to najveća briga u životu, kratku ali jasnu filozofiju nagrist će mu opet neka od jednostavnih pitanja koja se logično javljaju nakon početnog šoka. Pa zar ovi nemaju komunalnu inspekciju, komunalnu policiju ili kako se to već kod njih zove? Pa zar nemaju kosilice ili, ako ih već imaju, zar nemaju ljude koji znaju njima rukovati? Pa zar gradonačelnik i cijela svita oko njega ne vidi kako mu izgleda grad? Ili ako već vidi, zar mu to ne smeta? Pa kakvi to ljudi ovdje žive, završit će bujicu pitanja u sebi neimenovani stranac.

I taman kad se sjeti da bi od viđenog nereda možda i sam mogao profitirati tako što će kontaktirati lokalnu samoupravu i ponuditi joj usluge održavanja zapuštenih površina, na putu prema Horgošu – negdje u Hajdukovu ili ako zaluta u Kraljev Brig – naići će na posve drugačiju sliku: trotoari uređeni, trava uz cestu pokošena, nigdje otpadaka... Jesam li prešao granicu a da nisam ni primijetio ili sam lud, zapitat će se stranac i poželjeti da se u ovo više nikada ne vrati.

Z. R.

P. S.

Kao da je netko pročitao i prije objavljivanja ovog teksta, tek na placu na uglu ulica Istvána Iványija i Preradovićeve prekjucher se pojavio buldožer kojeg vidite na slici dolje. Začudeni stranac iz gornjeg dijela teksta zacijelo bi se zapitao što se do sada čekalo?

Temeljem članka 63., stavak 2. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispravak, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US 132/14, 145/14, 83/18 i 31/2019) i članka 91. Pravilnika o sadržaju, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS*, broj 32/2019), Tajništvo za građevinarstvo Gradske uprave Grada Subotice oglašava:

JAVNU PREZENTACIJU

URBANISTIČKOG PROJEKTA

**ZA IZGRADNJU VIŠEPORODIČNO-STAMBENOG OBJEKTA
(S+P+4) S URBANISTIČKO ARHITEKTONSKOM
RAZRADOM LOKACIJE I UREĐENJEM
K.P. BR. 3567 K.O. STARI GRAD U SUBOTICI
(naručilac projekta Tomislav Kujundžić)**

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu od 7. do 13. lipnja 2019. godine, svakog radnog dana od 8 do 15 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204.

Urbanistički projekt se može pogledati i na službenoj internet stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Stručni obrađivač predmetnog Urbanističkog projekta je »JKS projektovanje, građenje i inženjering« d.o.o. Subotica.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), do 13. lipnja 2019.

Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obavijesti o javnoj prezentaciji je Katarina Buljovčić.

Sve primjedbe prispjele u zakonskom roku biti će dostavljene Komisiji za planove.

Udruga *Terra's* na *Eko festivalu* u Valpovu

Organic bridge, u teoriji i praksi

»Hrvatska posljednjih godina bilježi stopu rasta u proizvodnji ekološke hrane približno 20%, a blizu 5.000 proizvođača koji rade na oko 100.000 hektara čine 6,5% u ukupnoj strukturi poljoprivredne proizvodnje, što je za 0,5% više u odnosu na prosjek u Europskoj uniji«, izjavio je pomoćnik ministra poljoprivrede **Krunoslav Karalić** na panel raspravi »Razvoj tržišta eko proizvoda« koja je prošlog petka, 24. svibnja, održana u Valpovu u okviru prvog međunarodnog *Eko festivala* u tom gradu.

Pa ipak, ovi podaci ne pokrivaju brojne probleme s kojima su suočeni proizvođači eko hrane u Hrvatskoj i koji im otežavaju i konkurentnost na domaćem tržištu i zadovoljavanje standarda Europske unije. Zbog toga, kako je naveo Karalić, Ministarstvo poljoprivrede čini čitav niz mjera kako bi poboljšalo uvjete pro-

izvodnje ekološke hrane. Kao primjer za to on je naveo da su sa 70 milijuna kuna, koliko su iznosile 2016., potpore eko proizvođačima u Hrvatskoj prošle godine povećane na 205 milijuna kuna (oko 270 milijuna eura)! Osim novčanih poticaja, Ministarstvo poljoprivrede donijelo je koncem 2017. Zakon o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom, čiji je osnovni cilj uređenje tržišta i osiguravanje povoljnijih uvjeta proizvođačima, kako konvencionalnim tako i ekološkim. Među mjere poticaja proizvođačima Karalić je naveo i Akcijski plan za kratke lance opskrbe, koji javnim naručiteljima omogućava kupovinu izravno od proizvođača, odnosno da kupuju lokalne, svježije proizvode.

»To ne znači da se prednost daje najnižoj cijeni već da javni naručitelji poput škola, bolnica ili vojarna mogu definirati kvalitativne kriterije, a time se prednost daje lokalnim proizvodima i proizvođačima, i to sa što manjim brojem posrednika«, rekao je Karalić.

I pored navedenih mjera, proizvođačima ekološke hrane u Hrvatskoj ostalo je sasvim dovoljno problema koje u narednom razdoblju tek trebaju riješiti, a od kojih su skladištenje, plasman na tržište i certifikacija najveći. U tom smislu, kako je naveo ravnatelj Proizvođačke organizacije *Ecogos* **Matija Brkić**, i sami proizvođači su poduzeli konkretne korake, prije svega kada je

riječ o udruživanju. Svjesni da samostalno, izuzev obične tržnice, nemaju šanse svoje proizvode plasirati u trgovinske lance, restorane ili hotele, 48 ekoloških proizvođača voća i povrća iz Slavonije i Baranje uključilo se u *Ecogos* kako bi lakše prodali svoju robu. S istim ciljem povezali su se i s nekoliko dobavljača, kao posrednicima u lancu proizvodnje, ali... Ali, problem kod dijela proizvođača, kako je naveo **Fran Matić** iz *Biovege* (tvrtke koja otkupljuje ekološke proizvode), nerijetko predstavlja i neujednačena kvaliteta proizvoda, što stvara probleme i kupcima i trgovinama i samim proizvođačima na koncu.

Sve ovo, i još mnogo više, imalo je prilike čuti i dvadesetak proizvođača ekološke hrane iz Subotice i okolice, koji su u petak i subotu boravili na studijskom putovanju u Valpovu, kako bi se i sami upoznali s uvjetima proizvodnje svojih kolega iz Hrvatske, a koje je realizirano u okviru dvogodišnjeg regionalnog projekta *Organic Bridge* u koji su, osim Grada Valpova, bili uključeni i Centar za organsku proizvodnju iz Selenče, *Tera Tehnopolis* iz Osijeka i Udruga *Terra's* iz Subotice.

Jedan od najznačajnijih rezultata ovog projekta svakako je pogon za preradu voća i povrća u Ivanovcima kog je gostima predstavila **Adrijana Jurilj** iz Lokalne razvojne agencije u Valpovu. Pogon, koji je u rad pušten jesenas i čija samo oprema vrijedi 1.200.000 kuna, sadrži uređaj za pranje, mlin za mljevenje, presu, pasirku, pasterizator, filter za bistrenje sokova, punilice, kotao i sušaru. Adrijana Jurilj kaže kako je pogon otvoren za sve eko proizvođače s područja Osječko-baranjske županije s kojima se sklapaju ugovori za njegovo korištenje. Kako navodi, zanimanje proizvođača je veliko, jer im visokokvalitetni uređaji umnogome pomažu da svoju robu obrade i pakiraju po suvremenim standardima.

Kada je riječ o udjelu *Terra'sa*, kao partnera u ovom projektu, rukovoditeljica ove udruge **Snježana Mitrović** kaže kako su sredstva prije svega bila namijenjena za transfer znanja, odnosno razmjenu iskustava između Hrvatske i Srbije:

»Osim toga, imali smo deset 'info dana' u deset gradova Srbije s ciljem da upoznamo građane kako prepoznati organski znak i certifikat na proizvodu, kao i studijsko putovanje u Beč i sada u Valpovu. U blizini Beča na jednoj farmi smo vidjeli zaočnužen ciklus proizvodnje, od njive do prodavaonice i restorana, a u Valpovu nam je cilj bio vidjeti jesu li proizvođači iz Hrvatske zainteresirani za plasman svoje robe u Srbiju kao i za kupovinu naših proizvoda.«

Osim navedenog, sudionici studijskog putovanja iz Srbije, ali i Bosne i Hercegovine i Crne Gore, u petak su još poslušali predavanja o zakonskoj regulativi u proizvodnji eko hrane i njenog stavljanja na tržište u Hrvatskoj, kao i o pravilnom označavanju eko proizvoda, dok su u subotu posjetili imanje **Marice i Alojza Juga** u Koški koji se bave proizvodnjom i preradom ekološke jabuke.

Z. R.

Dom kulture u Tavankutu ponovno otvara svoja vrata

Desetljeće prašine i tišine

Sanacija Doma kulture u Tavankutu uspješno je privedena kraju, te će tako uskoro ponovno postati mjesto značajnih događanja za mještane ovoga sela. Izvršena je kompletna rekonstrukcija objekta, za što je izdvojeno 43 milijuna dinara iz republičkog, pokrajinskog i gradskog proračuna

Tavankutski Dom kulture stara je građevina, koja datira još iz 50-ih godina prošloga stoljeća. Zub vremena naćeo je sve ono što su nam kao baštinu ostavili oni prije nas, pa je tako i ovaj Dom kulture bilo neophodno obnoviti, što je i učinjeno početkom 80-ih, uoči snimanja tadašnje popularne tv emisije za poljoprivrednike *Znanje-imanje*. Budući da je bio svačiji, a u biti ničiji, doćekao i ispratio različite partije i interese, ovaj je objekt nakon trideset godina korištenja za različite društvene namjene i neodgovarajućeg održavanja, počeo propadati i prijetilo je njegovo urušavanje. Prošlo je desetljeće otkako se više ne koristi, a pokušaj rekonstrukcije prije koju godinu neslavno je završio uslijed nedostatka novca. Obećanje predsjednika Srbije dano hrvatskoj predsjednici prije tri godine u Tavankutu konačno je dalo dugooćekivani rezultat, odnosno odobrenje sredstava za kompletan projekt obnove Doma kulture.

Nakon brojnih radova na objektu Doma kulture u Tavankutu, koji su započeli u listopadu prošle godine, selo je konačno dobilo suvremeno opremljen višenamjenski prostor, ujedno i energetske učinkovitiji i sigurniji za uporabu. Obnovljen je kompletan eksterijer i enterijer i od ljeta će ovaj prostor služiti Tavankutancima za održavanje brojnih kulturnih događanja, proslava i za slične prigode.

Rok za završetak radova bio je 11. svibnja, što je i ispoštovano, a proteklih dana radilo se još na sitnijim završnim popravkama, te se tako tehnički prijem i primopredaja objekta oćekuje na samom koncu ovoga mjeseca.

Suvremeno opremljen prostor

Rijeć je o objektu s velikom dvoranom od oko 300 mjesta za sjedenje, dvoranom za konferencije, knjižnicom i još nekoliko dodatnih prostorija, koje su kompletno obnovljene po najnovijim standardima i spremne za korištenje, kaće predsjednik Savjeta Mjesne zajednice Tavankut **Tomica Vojnić Mijatov**.

»Krovnna konstrukcija, čija je adaptacija započeta prije nekoliko godina, je ojaćana ćelićnim gredama, u potpunosti je uvedeno novo centralno grijanje, klimatizacija, ugraćeni su PVC prozori i vrata, olićeni su zidovi, postavljena je izolacija unutarnjih i vanjskih zidova i termoizolacija na svim vanjskim zidovima, napravljeni su i novi pregradni zidovi, a takoćer s kompletno zamijenjene i vodovodne i kanalizacijske instalacije. Stropovi su postavljjeni od gipsanih ploća s ugraćenom modernom rasvjetom, obnovljen je betonski pod, kao i drveni pod na pozornici, a srećena su i dva postojećaa sanitarna ćvora, te osposobljena još dva nova. Osim toga, postavljena je suvremena protupoćarna zaštitaa, a ispred objekta nalazi se veliki rezervoar s ćetiri hidranta, koji će u slućaju potrebe za vodom takoćer dobro doći i vatrogascima u slućaju poćara«, pojašnjava Mijatov.

Trenutaćno je u tijeku postupak javne nabave za opremanje enterijera velike dvorane, a u pitanju su drveni stolovi i stolci, koji će se moći maknuti kada bude za tim bilo potrebe.

Prostor ispred Doma kulture oplemenjen je novim sadnicama, što skupa s objektom ostavlja impresivan vizualni dojam,

koji tek trebaju upotpuniti mještani i njihove manifestacije, kojih će u predstojećem razdoblju biti podosta.

Mjesna zajednica u novim prostorijama

Datum svečanog otvorenja Doma kulture u Tavankutu još uvijek nije poznat, te postoje nagađanja da bi to moglo biti 15. lipnja, kada će u ovom selu biti održana značajna nogometna utakmica između Hrvata iz Srbije i Srba iz Hrvatske, dok bi dru-

Neophodno osigurati nadzor i održavanje Doma kulture

Predviđeno je da Dom kulture, kao i ranije, bude na raspolaganju za potrebe održavanja manifestacija i kulturnih i drugih događanja u okviru mjesne škole, crkve, kulturno-umjetničkih društava, udruge umirovljenika, vočara, te ostalih subjekata čije je djelovanje vezano uz Tavankut. Tomica Vojnić Mijatov navodi da korištenje prostorija Doma, osobito ukoliko bi to bilo i u svrhu privatnih proslava poput rođendana i svatova, zahtijeva upošljavanje jedne osobe koja bi bila zadužena za nadzor i održavanje prostora.

»Tražit ćemo od Grada da se osigura jedna osoba koja će voditi računa o izdavanju, odnosno korištenju prostorija Doma kulture, te o njihovom održavanju, jer će se u protivnom nastaviti ista praksa kakva je bila i do sada, te ćemo ubrzo ponovno imati objekt u ruiniranom stanju, za koji neće nitko odgovarati.«

Što se tiče ostalih aktualnih radova i neriješenih problema, Tavankučani očekuju da će tijekom ove godine biti

Tomica Vojnić Mijatov u velikoj dvorani

ga moguća prigoda mogla biti na Dan sela, koji pada 27. lipnja.

Kako god bilo, do svečanoga otvorenja trebalo bi biti poznato čemu će, osim velike multifunkcionalne dvorane, konferencijske dvorane i knjižnice služiti ostale renovirane prostorije Doma. Naime, prema riječima Tomice Vojnića Mijatova, Savjet Mjesne zajednice Tavankut uputio je gradonačelniku Subotice inicijativu da se ured Mjesne zajednice preseli u renovirane prostorije Doma, gdje će imati znatno bolje uvjete za rad od postojećih. Na taj bi se način također osiguralo da u objektu uvijek netko bude nazočan, čime bi se ujedno pridonijelo boljem funkcioniranju cjelokupnog prostora, te se očekuje da će ova inicijativa, kao sasvim opravdana, biti uskoro i usvojena od gradskih vlasti.

Što se tiče prostorija u kojima se trenutno nalazi ured Mjesne zajednice, one bi u slučaju preseljenja bile vraćene lokalnoj samoupravi, te bi se razmotrila njihova prenamjena u poslovni prostor za čijom djelatnošću postoji potreba u ovome selu.

Velika dvorana – pogled na binu

uređeno još nekoliko atarskih putova, potom dio Ulice Matka Vukovića (Marinkić kraj), u planu je postavljanje ploča s planom naselja i značajnim objektima u Donjem i u Gornjem Tavankutu, dok će projekti poput vodovoda i kanalizacije, ulične rasvjete ili rješavanje divljeg odlagališta smeća čini se ipak morati pričekati neka bolja desetljeća.

Marija Matković

Salašari somborski – jedina veslačka ekipa u Somboru

Lađari bez granica

Prije devet godina za prestižni *Maraton lađa na Neretvi* pripremali su se u gumenom čamcu. U dolinu Neretve otišli su naivno vjerujući da je njihova prednost, u doslovnom smislu, težina. Već na startu utrke u Metkoviću umalo se nisu potopili, nevični širokoj neretvanskoj lađi. Devet godina kasnije ne samo da istrajavaju u svojim pohodima na Neretvu već su popisu svojih natjecanja dodali nekoliko rijeka, dva jezera i bazen, i sve to u tri države. To su *Salašari somborski*, veslačka ekipa HKUD-a *Vladimir Nazor*. Nisu sportski klub, ali su jedina veslačka ekipa u Somboru.

Od Jaruna do Neretve

Natjecateljsku sezonu ove godine počeli su u Kecskemétu, zatim je na red došla Baja, pa Beograd, Bezdan, zagrebački Jarun. Posljednja je bila utrka na Jarunu.

»Ovo je četvrta godina zaredom da sudjelujemo u toj utrci na kojoj sudjeluju ekipe koje se natječu na *Maratonu lađa na Neretvi*. Vesla se u neretvanskoj lađi, koju osiguravaju domaćini, i to devet kilometara. Nismo ove godine ostvarili dobar re-

veslača počinje sezona radova u poljoprivredi«, kaže kapetan veslačke ekipe *Salašari somborski* **Gašpar Matarić**.

A prije porinuća lađe u vodu veslači su sami dotjerali svoju lađu, jer, kažu, poslije nekoliko godina trebalo ju je katranisati da ne bi propuštala vodu. Velike planove glede plasmana nemaju,

 Start utrke na Jarunu

 Salašari somborski na Neretvi 2018.

ali svakako da priželjkiju barem ponoviti prošlogodišnji uspjeh, a to je plasman na 13. mjesto. Ekipi se pridružilo nekoliko novih veslača, ali će okosnica na neretvanskom natjecanju i dalje biti iskusni veslači, koji u veslima imaju osam izvešanih neretvanskih maratona. I ono što je sigurno, na Neretvi će veslati i lađari iz Sombora. A kalendar je već poznat. Brzinska utrka u Opuzenu je 7. kolovoza, Maraton lađarica 10. kolovoza, a dan kasnije XXII. *Maraton lađa*.

Zmajev čamac

I dok ona prava veslačka natjecanja tek slijede, *Salašari somborski* svojevrsan trening imali su na nekoliko *dragon boat* natjecanja. Prva dva u Mađarskoj, zatim na Adi Ciganliji i tjedan dana prije Jaru-

na u Bezdanu, gdje su se sa svoje dvije ekipe uspjeli plasirati na prvo i treće mjesto.

»Ovdje se vesla na 100 metara i najbitnije je da na početku

Tjedan u Somboru

Jedno **veliko** ništa

Somboru se baš ne da. Kao da smo neko ukleto mjesto pa nas investitori zaobilaze u širokom luku, a i kada dođu ispostavi se da je ono što je djelovalo kao bajkovita priča u zbilji obična šarena laža.

Posljednja u nizu je »velika« i »značajna« investicija ruske kompanije *Spilit* koja je prije dva mjeseca u Somboru počela sklapanje dijelova namještaja. Koliko još prije mjesec dana obećavali su zapošljavanje stotinjak radnika i proširenje proizvodnje, jer, kako je istaknuo tadašnji ravnatelj **Ivan Tipković**, radnici u Somboru premašili su sve planove i očekivanja u proizvodnji. Toliko su ta obećanja djelovala uvjerljivo da je pogon u Somboru obišla i gradonačelnica **Dušanka Golubović** (zaobilazeći pri tome jednog domaćeg investitora samo nekoliko stotina metara dalje u istom tvorničkom krugu). »Svako radno mjesto za nas je dragocjeno, te iz tog razloga možete računati na punu potporu grada, kako pri dobivanju poticaja tako i pri natjecajima za poticaje kod viših instanci, kao i za sve ostale tehničke stvari na koje možemo utjecati«, istaknula je gradonačelnica prije dva mjeseca obilazeći pogone buduće gospodarske uzdanice Sombora. Iskreno, i nije joj zamjeriti, jer, kako kaže narod, davljenik se i za slamku hvata. A i kako se ne bi za slamku hvatala kada je posljednji veći investitor tvornicu otvorio prije, vjerovali ili ne, devet godina?

I da zlo bude gore, sve ovo dešava se samo sedam mjeseci od afere zvane veliki investitor iz Bangladeša. Da podsjetim: bila je to investicija u najavi koja je trebala uposliti nekoliko stotina radnika/ca koji bi u Somboru na najsuvremenijim strojevima pleli džempere za prestižne robne marke. Završilo se neslavno – zatvaranjem zakupljenih tvorničkih hala pred nosom radnika, koji su ostali kratki za nekoliko neisplaćenih plaća. I koje li slučajnosti: i jedan i drugi investitor (u najavi) proizvodnju su pokušali razviti u zakupljenim tvorničkim halama tvornice *Zastava specijalni automobili*, u stečaju. A epilog je isti.

Od velike medijske i političke ujdurme – ćorak. Ili da se kulturnije izrazim – ništa.

Z. V.

Dragon boat natjecanje u Baji

imate da kažem eksploziju, a i kod veslanja na 100 metara i na 22 kilometra, koliko veslamo na neretvanskom maratonu, važno je ujednačeno veslanje«, kaže veslač **Tomislav Vuković**.

»Dobro nam dođu ova *dragon boat* natjecanja zimi kada nemamo treninge na kanalu«, nadovezuje se na priču dopredsjednik HKUD-a **Vladimir Nazor** i veslač **Ivica Pekanović**.

»U svakom slučaju, teže je veslati *Maraton lađa*, jer je neretvanska lađa mnogo veća od zmajevog čamca u kome se vesla *dragon boat*, a i 22 kilometra je mnogo duža dionica od 100 ili 200 metara koliko ovdje veslamo. Ovo nam je priprema za našu neretvansku lađu i treninge koji nam predstoje na kanalu«, kaže veslač **Bojan Jozić**.

»Odlučili smo se oprobati i u ovakvom načinu veslanja, jer je sličan kao na maratonu. Lađe jesu različite, ali vesla se slično, tako da smo mi već tri ili četiri godine sudionici *dragon boat* natjecanja. Bez obzira je li to naguravanje (suprotstavljene ekipe veslaju u istom čamcu, svaka u svom smjeru) ili se vesla određena staza. Vidjeli smo da nam to dobro ide i da se možemo natjecati i u ovoj disciplini«, kaže Gašpar Matarić.

A čini se da će *dragon boat* natjecanja biti sve više, jer, kako kažu, sport je to koji okuplja veliki broj natjecatelja.

»Na svjetskoj razini *dragon boat* je poslije nogometa najmasovniji sport, jer tu godine i spol nisu organičenje. Doslovno svatko može veslati«, kaže **Tibor Levente** iz bezdanskog *dragon boat* kluba koji je i organizirao natjecanje na kome su sudjelovale ekipe iz Srbije i Mađarske.

Z. V.

ISPRAVAK

U tekstu naslovljenom *Kako zainteresirati mlade?* objavljenom u *Hrvatskoj riječi* br. 840 na stranici 23 stoji kako je HKUD **Vladimir Nazor** iz Sombora u 2018. godini na raznim natjecanjima ostvarilo prijev sredstava od 3,9 milijuna dinara. U pitanju je netočna informacija; umjesto toga treba stojati kako je udruga u 2018. godini ostvarila ukupan prihod od 3,9 milijuna dinara.

Marija F. Matarić

Zorica Šafarik, predsjednica HKD-a Šid

Ambiciozni planovi unatoč problemima

U ožujku prošle godine, na izornoj skupštini HKD-a Šid, izabrano je novo rukovodstvo udruge. Umjesto dotadašnjeg predsjednika Društva **Josipa Pavlovića**, nakon četverogodišnjeg mandata izabrana je nova predsjednica **Zorica Šafarik** iz Sota. Članovi udruge rukovodili su se idejom da se prilikom izbora nove predsjednice njoj pomogne u tom smislu da se umjesto jednog potpredsjednika, imenuje njih četiri iz četiri mjesne zajednice. Za potpredsjednike su tada izabrani **Željko Dovčak** iz Sota, **Ana Hodak** iz Sota, iz Batrovaca **Violeta Colner** i iz Morovića **Zdenka Kavedžić**. Tom prilikom novoizabrana predsjednica iznijela je očekivanja i nadu da će novoizabrano rukovodstvo nastaviti uspješan rad prethodnog, a da je izbor potpredsjednika iz nekoliko mjesta šidske općine dobar korak da se djeca iz okolnih mjesta u još većem broju uključe u rad Udruge. U razgovoru s novoizabranom predsjednicom pokušali smo saznati jesu li se ostvarila očekivanja, kao i jesu li novine u radu Društva pomogle u motivaciji djece iz sela šidske općine da se uključe u rad sekcija udruge.

Kako bi ste okarakterizirali prošlu godinu u svezi rada Udruge?

Do prošle godine sve je funkcioniralo kako treba zahvaljujući prethodnom predsjedniku Josipu Pavloviću. Plan rada je donekle realiziran uz njegovu pomoć, s obzirom na to da je svesrdno pomogao u pisanju projekata prilikom apliciranja naše udruge na većem broju natječaja. Sredstva za rad smo dobili od Veleposlanstva Republike Hrvatske, od Hrvatskog nacionalnog vijeća i od Općine Šid. Iskoristili smo ih za organiziranje likovne kolonije i za odlazak djece u Makedoniju, gdje su proveli pet dana. Što se tiče rada Udruge, stječe se dojam da je došlo do zamora pojedinih članova. To je postalo evidentno nakon prometne nesreće koja nam se dogodila kada smo se vraćali s gostovanja u Makedoniji. Tada je veći broj članova bio ozlijeđen i imali smo pauzu u radu sekcija. Naša općina je razučena. Hrvati žive u nekoliko mjesta šidske općine koja su dosta udaljena od Šida. Ono što daje nadu jest što djeca iz tih sela imaju želju da dolaze na probe. Međutim, roditelji nemaju volju da ih dovoze, jer im to predstavlja veliku obvezu. Što se tiče starijih članova, oni imaju volje, ali je veliki broj zbog studiranja otišao iz Šida, pa nam je problem formirati grupu koja bi kvalitetno odigrala koreografiju.

Tjedan u Srijemu

Obveza i odgovornost

Kako osigurati sredstva za egzistenciju obitelji i pronaći odgovarajuće zaposlenje, pitanja su koja muče Srijemce kao i stanovnike diljem Srbije. To su ujedno i najčešće teme o kojima pišu mnogi mediji. Posla u

nekim od srijemskih općina ima, po-

gotovo u onim u kojima postoje industrijske zone i u kojima su tijekom proteklih godina otvorene brojne tvornice inozemnih kompanija. No, radnika nedostaje. Srijemska Mitrovica pripada drugoj kategoriji razvijenosti i dobar je primjer općine koja je aktivna i koja se pripremom dobrih projekata bori za kvalitetniji život svojih građana. U protekle dvije godine ova općina je konkurirala na ukupno šest natječajâ i osigurala bespovratna sredstva od gotovo 17 milijuna dinara. Putem natječajâ nedavno su osigurali sredstva za izradu projektne dokumentacije za prometnicu u industrijskoj zoni Sever 3 u Srijemskoj Mitrovici, kao i za izradu projekta pročišćaća otpadnih voda, jedne od najvećih investicija koja će u narednim godinama biti realizirana u tom gradu. Prilikom posjeta Srijemskoj Mitrovici pokrajinski tajnik za regionalni razvoj, međuregionalnu suradnju i lokalnu samupravu **Ognjen Bjelić** apelirao je i na predstavnike drugih lokalnih samouprava da prate natječaje Tajništva za regionalni razvoj i da na vrijeme predaju natječajnu dokumentaciju kako bi osigurali bespovratna sredstva. Prema njegovim riječima, odgovornost za regionalni rast i razvoj predstavlja zajedničku obvezu. Veliku odgovornost i obvezu imamo i mi roditelji. Proteklog tjedna s ponosom smo ispratili još jednu generaciju maturanata. Među njima su odlični učenici, ambiciozni i puni nade u bolje sutra. Svi oni se nadaju sretnijoj budućnosti, ali u nekom drugom gradu, državi. Predstoji im upis na fakultete, koje su uglavnom već odabrali u skladu sa svojim interesiranjima, ali i bojazan hoće li ih uspjeti upisati. Na nama je da im poželimo sreću, omogućimo im da se obrazuju i da se nadamo da će nakon završetka školovanja pronaći posao u struci. Ako ne u svom gradu, onda kao i mnogi prije njih u onim gradovima ili državama gdje će se njihov trud, rad i stručnost više cijiniti.

S. D.

S obzirom na to da kažete kako postoji zainteresiranost djece iz okolnih mjesta šidske općine da se uključe u rad Udruge, jeste li razmišljali o načinu njihovog kolektivnog prijevoza do Šida?

Ideja nam je da probe organiziramo jednog tjedna u Vašici, a probu idućeg tjedna održimo u Šidu, ili da platimo čovjeka koji bi svake srijede dovezio djecu u Šid. Tu svoju ideju iznijet ću na sastanku Udruge, kada ćemo dogovoriti i daljnje korake koji bi trebali unaprijediti rad svih sekcija.

Najveći broj članova Udruge je iz Sota, jedinog mjesta u šidskoj općini gdje djeca u osnovnoj školi fakultativno izučavaju hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Također, župljani Sota su na samom početku rada Udruge prije devet godina dosta pomogli u gotovo svim aktivnostima. Je li taj entuzijazam ostao?

Kod nekih jeste, a kod nekih u dosta manjoj mjeri. I sada je najveći broj članova udruge iz Sota, koji su vrlo aktivni u radu Društva. Nedostatak volje može se uočiti u osnovnoj školi, u kojoj je djeci pružena mogućnost fakultativno izučavati hrvatski jezik. Neki roditelji smatraju da je to veliko opterećenje za djecu. Mislim da je to pogrešno, jer smatram da ako smo se već izborili da se hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture uvede u školu (a na to imamo i zakonsko pravo), kako bi se djeci omogućilo da njeguju hrvatski jezik kao svoj materinji, zašto ne bismo iskoristili tu priliku.

Mislite li da je možda razlog strah roditelja da se njihova djeca javno deklariraju kao Hrvati? Smatrate li da im je možda potrebno dodatno ohrabrenje, recimo posjet predstavnika hrvatske krovne institucije šidskoj općini i eventualno razgovor s njima?

U planu nam je da ih pozovemo. Upravo iz razloga kako bi ih oni ohrabрили i stavili im do znanja da se ne trebaju plašiti. Vjerujem da određena doza straha postoji. Mi do sada ni s kim nismo imali problema zbog svog rada na njegovanju našeg jezika i kulture. U našem selu nekada je pretežno živjelo katoličko stanovništvo. Devedesetih godina struktura stanovništva se potpuno izmijenila, ali ni tada nismo imali problema. Zato smatram da nema razloga da se odustane od izučavanja hrvatskog jezika, kao i svega onoga što radimo na očuvanju naše tradicije, koja je na ovom podneblju duboko ukorijenjena.

Koje će biti prve aktivnosti Udruge u ovoj godini?

Trebale bi početi probe folklorâ i iskreno se nadam da ćemo uspjeti okupiti veći broj članova, kako bismo mogli uvježbati novu koreografiju. Tamburaška sekcija radi bez prestanka, redovno održava svoje probe i s njima nema nikakvih problema. Također, u okviru Udruge rade i literarna i dramska sekcija, kao i sekcija *Šokice*, u koju su uključene uglavnom starije žene. Planiramo nastupe u okolnim mjestima šidske općine, ali i u susjednoj Hrvatskoj. Također, jedan od planova nam je odlazak u Međugorje, ali to zavisi od raspoloživih finansijskih sredstava. Ideja i planova je mnogo i nadam se da će se oni, unatoč poteškoćama, ostvariti.

Jeste li zadovoljni suradnjom s Hrvatskim nacionalnim vijećem i Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata? Jesu li po Vašem mišljenju pokazali dovoljno interesiranja za hrvatsku zajednicu koja živi u šidskoj općini?

Mogu reći da su se potrudili i ovim putem im se zahvaljujem na tome. Redovito dobijamo finansijska sredstva, kako od njih tako i od pokrajinskih tajništava, putem natječajâ. Da nema te podrške, Društvo ne bi moglo opstati. Nadam se još uspješnijoj suradnji s novoizabranim rukovodstvom HNV-a i očekujemo njihov posjet.

S. D.

Značaj naselja, privrede i sporta

Povijesni, demografski, gospodarski, kulturni i drugi razvojni put naselja uvjetovao je i stvorio brojne turistički atraktivne vrijednosti.

Sport i rekreacija

Sport i rekreacija su važan motiv pri odluci kako koristiti slobodno vrijeme. Za upražnjavanje rekreacije, osim potrebe za odmorom od svakodnevice i održavanje fizičke, psihičke i zdravstvene kondicije, presudnu ulogu imaju fizičko-geografske, hidrogeografske i biogeografske karakteristike, odnosno predispozicije prostora. Za zadovoljavanje ove potrebe grade se raznovrsni rekreacijski centri i objekti s brojnim i širokim spektrom ponude za sve uzraste i preferiranja. Osnovna uloga sportskih centara, kako otvorenih tako i zatvorenih, je u upražnjavanju sporta na profesionalnom ali i na amaterskom nivou u svim poznatim i priznatim, svojevrsnim pravilima uređenim i definiranim disciplinama, bilo pojedinačnim ili kolektivnim. Međutim, sportski centri grade se i zbog prestiža među mjestima i gradovima. U mnogim naseljima izdvajaju se značajna financijska sredstva za ulaganje u izgradnju novih i renoviranje i osuvremenjavanje postojećih sportskih objekata sve u cilju prihvaćanja i organiziranja raznih natjecanja, turnira i prvenstava po mogućnosti što višeg ranga, jer organiziranje takvih sportskih natjecanja pridonosi većem turističkom posjetu i iskorištenju smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta, a time i do značajnije turističke potražnje.

Sportski centri služe također i za rekreaciju, a pokriveni sportski centri mogu poslužiti (a zbog ravnomjernijih troškova održavanja i boljeg iskorištenja i poželjno je, prim. a.) za organiziranje raznih poslovno-privrednih i muzičko-zabavnih manifestacija (primjer: SPENS u Novom Sadu).

U rekreacijske objekte mogu se uključiti i lječilišni centri kojima je turistička vrijednost termalna i termomineralna voda i mikroklima. U takvim centrima, kao dopunski program boravka za posjetitelje i korisnike medicinskih usluga organiziraju se zabavni, sportsko-rekreativni, umjetnički, etnografski i drugi slični vidovi manifestacijskog turizma, a pogodni su i često se koriste za organiziranje znanstveno-stručnih skupova.

Sportsko-rekreativnim objektima pripadaju i objekti vezani za konjički sport, a omogućuju i organiziranje atraktivnih i privlačnih manifestacija povezanih s običajnim naslijeđem i etnografskim vrijednostima.

Značaj privrede

Sve tri vrste privrednih djelatnosti – primarna (poljoprivreda), sekundarna (industrija) i tercijalna (uslužne djelatnosti), kako posredno tako i neposredno, povezane su s turizmom, samim time i s manifestacijskim turizmom. Turističke manifestacije potiču razvoj i prosperitet mjesta i/ili regija održavanja između ostalog i privlačenjem investitora u cilju njihovog ulaganja u turističku privredu, a u nekim slučajevima i u druge već postojeće ili nove privredne grane.

Prirodno-geografske odlike (klima, hidrografska mreža, pedološki sastav tla, prirodni resursi) i potreba ljudi za privređivanjem radi preživljavanja uvjetovali su i razvoj primarnih, sekundarnih i tercijalnih djelatnosti. Ovisno koje su od navedenih privrednih djelatnosti najzastupljenije organiziraju se i prigodne turističke manifestacije usko povezane s prevladavajućim djelatnostima (podrazumijeva se, s pratećim programima, prim. a.).

Turistički interesantni prostori gdje je prevladavajuća primarna djelatnost, odnosno poljoprivreda, najveću šansu u afirmaciji na polju turizma imaju u prezentaciji nekadašnjih i suvremenih dostignuća agrara uz obilatu eksploataciju folklornog naslijeđa i baštine. Povezano s tim je prerađivačka industrija koja sirovine crpi iz poljoprivrede, industrija prehrambenih proizvoda i obrtništvo – može se slobodno reći, idealan spoj naizgled različitih djelatnosti, a za organiziranje manifestacija kao što su sajmovi, izložbe, vašari, smotre i znanstveno-stručni skupovi – bitni sadržaji manifestacijskog turizma.

U razvijenim industrijskim centrima uobičajeno je organiziranje raznih manjih ili većih privrednih sajmova, izložbi i skupova koji već sami po sebi predstavljaju vrstu manifestacijskog turizma, po pravilu s posjetiteljima veće platežne moći. Ovakve manifestacije imaju veliki značaj i doprinos afirmaciji dotičnog mjesta ili grada u kojem je manifestacija organizirana kao i vidljive financijske efekte na polju turističke djelatnosti, pridonoseći time boljitku lokalne sredine.

Ako bi se posebno izdvojile privredne djelatnosti na koje organiziranje manifestacija ima najveći posredan značaj, bile bi to djelatnosti kao što su građevinarstvo, promet, obrtništvo, trgovina, ugostiteljstvo, prehrambena, tekstilna i industrija obuće.

Osim građevinarstva i njemu pratećih djelatnosti i obrta, trgovine i ugostiteljstva – neposredne, direktne koristi, odnosno ekonomske efekte, imaju i pojedine tercijalne (uslužne) djelatnosti kao što su trgovina, uslužni obrt, promet, financijske i osiguravajuće institucije.

Privreda i manifestacijski turizam čvrsto su povezani. Razvijena (jaka) privreda omogućuje organiziranje brojnih turističkih manifestacija, a turističke manifestacije utječu na privredu kako na posredan tako i na neposredan način.

Značaj naselja

Naselja kao posebne urbane cjeline svoje spomeničko naslijeđe, staru arhitekturu, sportsko-rekreativne objekte ali i privredne objekte uveliko koriste za organiziranje raznih manifestacija, pa tako i turističkih. Povijesni, demografski, gospodarski, kulturni i drugi razvojni put naselja uvjetovao je i stvorio brojne turistički atraktivne vrijednosti. Atraktivnost i uspješnost organiziranja jedne turističke manifestacije, osim prirodno-geografskih karakteristika i elemenata kao i društvenih okolnosti u mnogome ovisi od postojanja i rasporeda turističkih vrijednosti.

Sklop ovih elemenata, točnije njihova kompleksnost, osnova su za manifestacijski turizam. To se posebno odnosi na naselja koja predstavljaju regionalne centre. Vrijednost naselja kao mjesta održavanja turističke manifestacije ovisi i od turističko-geografskog položaja, odnosno pristupačnosti (prometne povezanosti), jer ovi faktori određuju i pravce turističkih kretanja, odnosno putovanja. Mjesta s prirodnim i antropogenim motivima, razvijenim prometnim vezama i drugom za turizam potrebnom razvijenom infrastrukturom kao i zanimljive i atraktivne reljefne cjeline koje se nalaze na važnim pravcima turističkih kretanja najpogodniji su za manifestacijski turizam. Tako, razne umjetničke manifestacije održavaju se u naseljima i/ili regijama koje imaju određeni kulturni i/ili povijesni značaj, odnosno gdje se nalaze brojne kulturne institucije. Sportske manifestacije će se organizirati u naseljima i regijama koje raspolažu odgovarajućim vrijednostima i sportsko-rekreativnim objektima potrebnim za održavanje ili u onim naseljima ili regijama koje su spremne uložiti potrebna i odgovarajuća sredstva u izgradnju potrebnih objekata. Privredne manifestacije se u većini slučajeva organiziraju u privredno razvijenim mjestima i regijama koje su istovremeno i trgovački i administrativni centri. Političko-povijesne manifestacije (ovisno od oblika i značaja) mogu se održavati u različitim naseljima, a uvjet je da imaju određena politička ili povijesna svojstva i značaj. Vjerske manifestacije održavat će se u naseljima ili regijama koje predstavljaju centre duhovnosti. Etnografske manifestacije održavaju se u naseljima i regijama koje su bogate elementima etnografskih vrijednosti. Zabavne manifestacije mogu se održavati i u naseljima i u regijama koje nemaju izražene turističke vrijednosti, a mogu biti i organiziraju se kao dopuna turističke ponude u turističkim mjestima i regijama.

Odlučujuću ulogu za odabir mjesta održavanja neke turističke manifestacije može imati značaj naselja (npr. veći administrativni centri, sjedišta vodećih državnih institucija i organizacija i sl.). Sadržaj manifestacije također može utjecati na izbor mjesta održavanja, a to je najčešći slučaj kod umjetničkih i znanstveno-stručnih manifestacija.

Atila Dunderski
dipl. turizmolog

Održana likovna kolonija Colorit

SOMBOR – HKUD *Vladimir Nazor* organizirao je još jednu slikarsku koloniju *Colorit*. Sudjelovali su slikari iz Subotice, Ridice i Sombora. Desetak slikara, uglavnom redovitih sudionika kolonije, stvaralo je u prostoru Hrvatskog doma. Slikari koji se zbog drugih obveza nisu mogli odazvati pozivu poslali su svoja djela. Slike nastale na koloniji obogatit će umjetničku zbirku *Nazora*. Iznenadni gosti na koloniji bili su nekadašnji učenici Srednje vojne škole u Zagrebu, iz svih dijelove bivše Jugoslavije, koji se svake godine susreću u drugom mjestu. Ove godine mjesto susreta bio je Sombor.

Z. V.

Izložba u čast Ivana Hajtla

NOVI SAD – Srpsko narodno pozorište, potomci čuvenoga glumca i tvrtka *Color Media Group* organiziraju uličnu izložbu plakata iz bogate povijesti SNP-a, kao i fotografija koje tematiziraju karijeru glumca **Ivana Hajtla**. Izložba pod nazivom *Jedna kuća – dvije kazališne priče: Ivan Hajtl i tiskara Talija* bit će otvorena danas (petak, 31. svibnja) u centru Novog Sada, u Zmaj Jovinoj ulici, u prolazu Ivana Hajtla, te u Ulici Laze Telečkog, u *Lazinom salašu* (nekadašnjem prostoru tiskare *Talija*). Hajtl povezuje sve ove prostore. Kazališna tiskara *Talija* nalazila se do prije 15 godina u prostoru u kojem je danas *Lazin salaš* u Ulici Laze Telečkog br. 5. Prije no što je pripala SNP-u, poslije II. svjetskoga rata, kuća u Zmaj Jovinoj 7, sa zadnjim dijelom u L. Telečkog 5 pripadala je trgovačkoj porodici **Milutinović**, a od 1958. do 1984. u glavnom stanu u Z. Jovinoj živio je Hajtl. Prolaz preko puta njegove negdašnje kuće dobio je 2017. ime po čuvenome glumcu. Ivan Hajtl (Osijek, 1918. – Novi Sad, 2005.), glumac hrvatskoga podrijetla, gotovo cjelokupnu je svoju karijeru ostvario u Vojvodini, ispočetka u somborskom Narodnom pozorištu (1948. – 1958.), a do umirovljenja u Srpskom narodnom pozorištu u Novom Sadu. Najuspješniji je bio u komedijama, tumačeći likove iz pučke svakodnevice. Čuvenom ulogom **Mirka Bezara**, dobroćudnoga Lale u komediji *Selo Sakule*, a u *Banatu* osvojio je gledateljstvo, a i nagradu Sterijinog pozorja. Ovaj karakter vjerojatno je definirao njegovu potonju veliku popularnost.

M. T.

25 godina Collegiuma

SUBOTICA – Prvi koncert u okviru obilježavanja 25 godina svojega rada, zbor *Collegium musicum catholicum* održat će u nedjelju, 2. lipnja, u crkvi Isusova Uskrsnuća u Subotici, s početkom u 20 sati. Koncert je naslovljen *Marijanska nadahnuća*, a na programu će se naći skladbe izabrane iz 25-ogodišnjeg repertoara

zboru posvećene Bogorodici: gregorijanskog korala, **Andrije Motovunjanina**, **Albe Vidakovića**, **Mate Leščana**, **Milana Asića**, Glagoljaške antifone u obradbi **Ivana Kokota**, **Mokranjca**, te pučkih ostvarenja. Uz zbor će nastupiti i orguljaš **Kornelije Vizin** te solisti **Emina Tikvicki** i **Dragan Muharem**. Zborom će ravnati **Miroslav Stantić**, a ulaz na koncert je besplatan.

Tamburaši sviraju pop, rock i jazz

SUBOTICA – Subotički tamburaški orkestar će u ponedjeljak i utorak, 3. i 4. lipnja, održati koncerte naslovljene *Nebo je granica* u Velikoj vijećnici Gradske kuće, s početkom u 19,30 sati. Repertoar će biti drukčiji od svega što je STO do sada koncertno priređivao, jer će se na programu naći pop, rock i jazz numere. Uz tamburaše, nastupit će poznata subotička vokalna solistica **Gordana Vidaković**, a u programu sudjeluje i nagrađivani Subotički tamburaški kvartet. Ulaznice po cijeni od 400 dinara mogu se kupiti u kafeu *Galerija* u Ulici Petra Drapšina.

Premijera filma Salaš

TAVANKUT – Premijera filma *Salaš* kojega je režirao i snimio **Dario Vojnić Hajduk**, učenik OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta, bit će održana u utorak, 4. lipnja, na Etno salašu *Balažević* u Tavankutu. Početak je u 18 sati.

Šokci i bećarci u šokačkim mjestima

BAČ, SONTA, BEREG – Knjiga *Šokci i bećarci* čije su autorice **Marija Šeremešić** i **Milica Lerić**, a koja je objavljena u nakladi UG *Urbani Šokci* iz Sombora, bit će predstavljena tijekom lipnja u šokačkim mjestima Bač, Sonta i Bereg. Prva promocija bit će u Baču, 6. lipnja, u Didinoj kući u 19 sati. O knjizi će govoriti autorice, a u programu će sudjelovati pjevačka skupina *Tragovi Šokača*. Promocija u Sonti je 7. lipnja, u 19 sati u *Šokačkoj kući*, a u programu će sudjelovati **Marica Mikrut** i članovi KPZH-a *Šokadija* iz Sonte. Promocija u Beregu bit će 17. lipnja u 19 sati u *Šokačkoj kući*, a u programu će sudjelovati članovi mjesnog HKPD-a *Silvije Strahimir Kranjčević* i tamburaši.

Z. V.

Alasi i bećari u Monoštoru

MONOŠTOR – KUDH *Bodrog* organizira manifestaciju *Sastali se alasi i bećari* koja će biti održana u iduću subotu, 8. lipnja, u Monoštoru. Manifestacija je posvećena očuvanju tradicijskog načina kuhanja ribljeg paprikaša (fiša). Ovom manifestacijom ujedno će podsjetiti i na jedno od najstarijih zanimanja u Monoštoru koje je na pragu izumiranja a to je zanimanje »alasa« (ribara). Na manifestaciji, koja ima natjecateljski karakter, sudjelovat će ekipe iz Srbije, Hrvatske i Mađarske. Manifestacija se održava ispred i u Domu kulture s početkom u 19 sati. Kao sastavni dio manifestacije, uz već poznate tamburaše, radit će se i na popularizaciji »bećarca« kao jednog, za šokačke Hrvate karakterističnog vokalnog izričaja.

Književna manifestacija *Kod Marula* u Puli

Hrvatska pjesnička mladost Vojvodine

Hrvatska pjesnička mladost Vojvodine, kako je glasio naziv programa, predstavljena je prošloga tjedna u Puli. Naime, na manifestaciji *Kod Marula*, koju je osmu godinu organizirao Istarski ogranak Društva hrvatskih književnika, predstavili su se autori poezije mlađe generacije iz ovdašnje hrvatske zajednice – **Darko Baštovanović** iz Beočina, **Marija Brzić** iz Zemuna, **Vedran Horvacki** i **Nevena Mlinko** iz Subotice. Oni su gostovali na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Jurja Dobrile te u pulskoj Gimnaziji, a svoju poeziju kazivali su i »na otvorenom« kod pulskog spomenika ocu hrvatske književnosti **Marku Maruliću**.

Njihov domaćin, predsjednik Istarskog ogranka DHK-a **Boris Domagoj Biletić** pojasnio je kako manifestacija *Kod Marula* teži predstavljanju pjesnika iz raznih krajeva. Lani su to bili mladi autori iz Zadra, preklani Slavonci, a ovoga puta autori iz Vojvodine.

Nova generacija

Kod gostovanja u Puli posredovao je Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata koji radi na afirmaciji mladih hrvatskih pjesnika iz Vojvodine, o čemu svjedoči njima posvećeni temat u posljednjem dvobroju časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ*. U tom kontekstu, o stvaralaštvu mladih pjesnika u Puli je govorio ravnatelj ZKVH-a i urednik časopisa *Nova riječ* **Tomislav Žigmanov**.

»Poetska tradicija vojvođanskih Hrvata je bogata i raznovrsna. Ovim susretom htjeli smo predstaviti nove, mlade autore. Odlična je to generacija mladih pjesnika, marljivo i vrijedno pišu i stvaraju. Poetski su relevantni te trude se kako bi predstavili što bolji svoj poetski izričaj«, kazao je Tomislav Žigmanov, piše *Glas Istre*.

Vrijedno iskustvo

Za mlade pjesnike iz Vojvodine gostovanje u Puli bilo je zanimljivo i vrijedno iskustvo zbog susreta s novom publikom, ali i zbog boljeg povezivanja s »kolegama« iz književnoga svijeta.

»Pozitivna recepcija naše poezije i konstruktivne kritike odličnih domaćina, te profesora i studenata kroatistike kao i srednjoškolaca veliki su poticaj za dalje stvaralaštvo. Također sam sretna što sam se imala prigode bolje upoznati s mladim ljudima iz naših krajeva koji imaju slične aspiracije kao ja, te se nadam da će se rast u pisanju kroz druženje nastaviti te da ćemo jedni drugima biti ohrabrenje i potpora«, kaže za HR Nevena Mlinko.

Marija Brzić ističe i odlično gostoprimstvo domaćina, te ljepote grada Pule.

Pokraj Marulova spomenika u Puli: Vedran Horvacki, Marija Brzić, Nevena Mlinko i Darko Baštovanović

»Osim toga što su ljudi iz istarskog DHK-a prekrasno organizirali naš posjet Puli, oni su i jako zanimljivi ljudi, ali i njihova djelatnost. Također, naš posjet je začinila jedna lijepa neobičnost, a to je dodatno recitiranje pjesama ispred Marulove statue, na inzistiranje jedne pjesnikinje koja nije bila u prilici slušati nas kad smo gostovali na fakultetu. Imala sam prilike pitati i par studentica za dojmove i rekoše da im je bilo super. Vidjela sam i da je dosta ljudi bilo zainteresirano slušati, a gimnazijalci su imali i pitanja za nas. I sama Pula je prekrasan grad iz kojeg je čovjeku, a i čovječici, što bi kazao moj gimnazijski profesor filozofije, prosto žao otići. Grad je živa povijest, njegova duša je mirna, tiha, a postojana i jaka. Točno je primjetno da su mu prvi znaci naselja još prije tri tisuće godina. Moj dojam o Puli je umnogome obilježen našim nevjerovatnim domaćinima. Volim posjete i ljude nakon kojih si nebrojivo drukčiji i duhom bogatiji«, kaže Brzić.

D. B. P.

»Godina hrvatskih velikana u Vojvodini«: 50 godina od smrti Ivana Kujundžića (1912. – 1969.)

Nezaobilazni bibliograf i komunistički mučenik

I na duhovnom i na kulturnom polju Kujundžić se borio za dobrobit svog naroda, neovisno o prilikama

Prošloga tjedna (24. svibnja) navršilo se ravno 50 godina od smrti **Ivana Kujundžića**, katoličkog svećenika, književnika i bibliografa iz Subotice. Povijest bunjevačko-šokačkih Hrvata pamti malo ličnosti koje su dale podjednako značajan doprinos na duhovnom i kulturnom polju kao Ivan Kujundžić. Kao pripadnik mlađe hrvatske inteligencije, Kujundžić se borio svim snagama za dobrobit svog naroda, neovisno o prilikama.

Mladost

Rođen je na Verušiću 2. lipnja 1912. godine. Osnovnu školu je pohađao u Subotici, a gimnaziju u Zagrebu, Osijeku i Subotici. Završne razrede je završio u Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji kod isusovaca u Travniku. Studij teologije završio je u Zagrebu na Bogoslovnom fakultetu. Za svećenika je zaređen 28. listopada 1934. godine u Subotici. Bio je vjeroučiteljem prvo u osnovnim školama, a zatim i u Državnoj muškoj gimnaziji u Subotici. Radio je u uredu Bačke Duhovne oblasti. Bio je stvarni urednik *Subotičkih novina*. Pod njegovim uredništvom prerasle su iz katoličkog tjednika u političko-informativni magazin, koji je, kako smatraju stručnjaci, donosio najispravnije ocjene o položaju bunjevačko-šokačkih Hrvata.

Ratne i poratne godine

Za vrijeme Travanjskog rata 1941. Kujundžić je bio vojni kapelan. Po slomu jugoslavenske vojske, dospio je u zarobljenički logor u Doboju. Po povratku u Suboticu, mađarske vlasti su ga osudile na kućni pritvor. Listopada 1941. je otišao u Zagreb, gdje je radio kao korektor u Društvu sv. Jeronima. U Suboticu se vratio za Božić 1943. Poslije Drugog svjetskog rata radio je neko vrijeme kao vjeroučitelj u Državnoj muškoj gimnaziji i Učiteljskoj školi. Međutim, dospijevši u sukob s prosvjetnim vlastima, razriješen je vjeroučiteljske službe. Kratko vrijeme je bio kapelanom u crkvi sv. Terezije u Subotici do 10. rujna 1947. Tada je odveden u subotički istražni zatvor pod optužbom da je član »ustaško-križarske organizacije«, čiji je navodni cilj bio podriivanje države.

Montirano suđenje

U jesen 1947. došlo je do još jedne u nizu kalvarija hrvatskog naroda u Bačkoj. Naime, protiv velikog broja hrvatsko-katoličkih

100. GODINA VELIKANA

intelektualaca pokrenut je sudski proces. Među prvom skupinom našao se i Ivan Kujundžić.

»Nije kriv, ali kao osoba jakog i postojanog duha, treba biti uklonjen«, zapisala je **Marija Dulić-Maftej** (1925. – 2017.), prosvjetna radnica i jedna od žrtava montiranog političkog suđenja 1948. u svojim uspomenama pod naslovom *Neka moja sjećanja vezana uz osobnost vlč. Ivana Kujundžića: suđenje – ožujak 1948. godine* (od 6. rujna 1996.). Nakon što je iznesen niz fabriciranih dokaza i iznuđenih svjedočenja, Kujundžić je osuđen na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom u trajanju od 13 godina, računajući od dana uhićenja 10. rujna 1947., na gubitak građanskih prava u trajanju od pet godina.

Osim njega, osuđeni su na razne kazne **Vojislav Pešut** (r. 1923.) student medicije, **Alojzije Poljaković** (r. 1924.) učitelj, **Franjo Vujković** (r. 1911.) katolički svećenik, **Šime Stantić** (r. 1922.) slastičar, **Stanko Stanić** (1911.) katolički svećenik, **Ante Sekulić** (1920. – 2016.) profesor, **Josip Dulić** (r. 1921.) student tehnike, **Dragutin Milonja** (1924. – 1999.) student, **Josip Tili** (r. 1923.) student, **Ljubica Draženović** (r. 1924.) nastavnica fiskulture i **Aleksandar Ivić** (r. 1912.) trgovac.

Pojedinosti sa suđenja prenosi Dulićeva u svojim uspomenama. Na pitanje tužitelja što ima reći na optužbe svojih suradnika Alojzija Poljakovića i Voje Pešuta, za koje se poslije ustvrdilo da su izrečene pod prijetnjom smrću, Kujundžić je odgovorio sabrano i mirno: »Praštao sam i praštam«. Prikazavši ovo, Dulićeva zaključuje: »Takav je bio vlč. Ivan Kujundžić: postojan, uspravan, vjeran, duhovno jak. Ipak je razumio malog čovjeka, a hrabrio klonule«.

Ostatak života i smrt

Uslijedilo je desetljeće tamovanja po zatvorima daleko od rodne grude i roda (Srijemska Mitrovica, Niš i dr.). Za vrijeme izdržavanja kazne, biskup **Lajčo Budanović** ga je postavio na upra-

žnjeno mjesto kerske župe. Naime, početkom 1950. umro je **Blaško Rajić**, dugogodišnji kerski župnik. Odluka o Kujundžićevom postavljanju za kerskog župnika naišla je kod komunističkih vlasti na žestoke kritike. Međutim, prešutno je prihvaćena.

Poslije izlaska iz zatvora, Kujundžić se vratio svojim redovnim svećeničkim i kulturnim aktivnostima. Obavljao je odgovorne dužnosti u upravnim i organizacijskim tijelima Subotičke biskupije za vrijeme uprave biskupa Lajče Budanovića i biskupa

Matije Zvekanovića. Njegovo pregalštvo je prepoznato tako da je nagrađen najvišim crkvenim odlikovanjima. Iznenada je umro 23. svibnja 1969. godine. Sahranjen je 24. svibnja u obiteljsku grobnicu na Kerskom groblju u Subotici.

Doprinos književnosti i bibliografiji

Veliki bibliofil, Kujundžić je dao veliki doprinos bunjevačko-šokačkoj književnosti i bibliografiji. Pisao je pripovijetke, koje je objavljivao u časopisu Društva sv. Jeronima – *Obitelj* (Zagreb, 1942. i 1943.). Neke njegove pripovijetke su posthumno objavljene u zbirci *Deran s očima* (1969.). Nakon pustoši koju su ostavile okupacijske snage 1941. – 1944. osnovao je 1946. *Bunjevačko-šokačku knjižnicu* koja je poslije njegove smrti dobila ime po njemu. Na bibliografskom polju ostvario je također zapažene rezultate. Pod pseudonimom **Krešimir Bunić** i u izdanju Subotičke matice 1946. objavio je prvu bibliografiju književnih, znanstvenih i drugih djela bunjevačko-šokačkih autora – *Prilog kulturnoj povijesti bunjevačko-šokačkih Hrvata*. Rad na kompletiranju bibliografije ovdašnjih bunjevačkih i šokačkih Hrvata i knjižnice prekinulo je montirano suđenje (1947.-48.). Iako izrečenom presudom nije predviđena konfiskacija njegove imovine, veći dio fonda njegove knjižnice je konfisciran. Po povratku iz zatvora 1954. godine Kujundžić je obnovio svoje ranije aktivnosti. Međutim, nije doživio objavljivanje svoje dvije bibliografije: *Bunjevačko-šokačka bibliografija*, Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, 355, Zagreb 1969, 667-769. i *Bunjevačko-šokačka bibliografija* (Matica hrvatska, 1969.). Njegov bibliografski rad smatra se nezaobilaznim za sve istraživače kulturne povijesti bačkih Hrvata.

Vladimir Nimčević

Premijerno prikazana nova predstava HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice

Skupština na čoši nasmijala publiku

Tri godine nakon postavljanja *Ča Grgine huncutarije* Dramski odjel Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* iz Subotice ima novu predstavu. Riječ je o novoj komediji iz života ovdašnjih bunjevačkih Hrvata čiji je naziv *Skupština na čoši*. Predstava je prošloga tjedna izvedena pred prepunim dvoranama; prvo, 24. svibnja, kao pretpremijera u Velikoj dvorani *Bunjevačkog kola*, a u nedjelju, 26. svibnja, premijerno i na sceni *Jadran* Narodnog kazališta u Subotici. Obje dvorane su, kako se kaže, rasprodane te je *Skupštinu* u dva dana pogledalo oko 600 gledatelja.

Autor teksta i redatelj je voditelj Dramskog odjela i poznati subotički amaterski dramski djelatnik **Marjan Kiš**. Kako kaže za naš tjednik, predstava obiluje komičnim situacijama i predstavlja za publiku svojevrsno rasterećenje od svakodnevnih obveza.

»Publika s pravom očekuje puno smijeha i dobru zabavu. Tzv. bunjevačke komedije su nešto što nedostaje subotičkom kazališnom životu. Bunjevačka ikavica je potpuno prisutna u kazalištu i upravo je to ono osvježanje koje publika želi«, kaže Kiš.

Duge pripreme

Priprema *Skupštine na čoši* bila je zahtjevna i trajala je neobično dugo spram onoga kako Odjel inače radi.

»Ipak je tu riječ o glumcima amaterima i teško je okupiti ustaljenu i uigranu ekipu, koja je voljna svakoga puta odricati se nečega. Zaposleni moraju prilagoditi vlastite radne obveze spram proba i predstava, a u današnje vrijeme to je prilično velika žrtva. Na koncu smo, uz puno teškoga rada, uspjeli pripremiti predstavu«, kaže Kiš.

Pomoć za Danijelu Pejić

Prihod od prodaje ulaznica za pretpremijeru *Skupštine na čoši* doniran je za humanitarnu akciju kojom se želi pomoći slijepoj **Danijeli Pejić** iz Subotice. Od prodaje ulaznica i dodatnih dotacija prikupljeno je u petak ukupno 32.400 dinara.

U predstavi igraju: **Ana Ivković, Nataša Vojnić Tunić, Natalija Kovačević, Julijana Lajić, Ana Stanković, Ana Kesegi, Dajana Kiš, Lazo Jaramazović i Nikola Brčić Kostić.**

Oкупljena ekipa u prvom redu glumica ali i glumaca amatera, uspjela je u konačnom sastavu ispuniti zahtjeve i samog scen-skoga komada, ali i redatelja. I upravo je ta povremena izmjena u ekipi, kako kažu, dovela do bolje kohezije, potrebne kako ova dosta duga, dulja od dva stotina predstava, ne bi gubila na dinamici.

Na profesionalnoj sceni

Predstave Marjana Kiša su rado gledane u Subotici. Prijašnja predstava HKC-a *Bunjevačko kolo, Ča Grgina huncutarija*, igrana je na sceni profesionalnog subotičkog Narodnog kazališta čak osam puta i to je, prema ocjeni Kiša, veliki uspjeh. Gostovala je i na sceni Narodnog kazališta u Somboru.

»Amaterima ipak nije jednostavno dospjeti na repertoar profesionalnoga kazališta. To čak nije niti uobičajena situacija. I ovoga puta su karte bile rasprodane unaprijed«, navodi redatelj Kiš.

Valja primijetiti da je i ovoga puta bilo negativnih komentara osoba koje smatraju kako i nova Kišova predstava banalizirano i pojednostavljeno prikazuje bunjevačke Hrvate, te da mu je humor jeftin, a nekima su posebno zasmetale šale na račun Crkve. S druge strane, valja konstatirati i kako se velika većina publike smijala šalama i ostajala sjediti do kraja ove predstave, što bi značilo da im se komad svidio.

Produkciju predstave *Skupština na čoš* pomogli su Grad Subotica, Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Republici Srbiji, Osječko-baranjska županija i Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice.

S. Jurić

Koncert HGU Festival bunjevački pisama

Suma uspješne školske godine

Vječ sa solistima naziv je koncerta koji je HGU Festival bunjevački pisama održala u utorak u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Kako smo već naviknuli, ovaj koncert je ujedno i prilika za sumiranje njihovih uspjeha tijekom školske godine, te oproštajni koncert za članove-maturante. Subotičkoj publici predstavili su se dječji tamburaški orkestar, festivalski orkestar i vokalni i instrumentalni solisti.

Dječji i festivalski orkestar mogu se pohvaliti brojnim nagradama i priznanjima ostvarenim tijekom ove školske godine, ali brojnim priznanjima se mogu pohvaliti i solisti koji su članovi ovih orkestara, a koji su na republičkim i međunarodnim, kao i školskim natjecanjima osvojili I. i II. nagrade.

Na ovome koncertu izveden je dio programa s kojim su tamburaši nastupali na spomenutim natjecanjima, kao i skladbe koje su obilježile ovu školsku godinu. S dječjim orkestrom na udaraljkama je nastupio njihov vršnjak **Andrej Kozma**.

U drugome dijelu koncerta nastupio je festivalski orkestar, kao i instrumentalni i vokalni solisti. Na basprimu je solo nastupila **Magdalena Temunović**, a kao vokalne solistice nastupile su profesorica **Tamara Štricki Seg**, maturanica srednje Muzičke škole odsjeka za tradicijsko pjevanje **Martina Čeliković** i učenica II. razreda srednje Muzičke škole odsjeka za džez **Aleksandra Vinčić**.

Na kraju koncerta nazočnima se obratio predsjednik HGU-a Festival bunjevački pisama prim. dr. **Marko Sente**, koji je prigodnim riječima na poseban način pozdravio maturantice Martinu Čeliković i **Valentinu Kujundžić**.

Oba orkestra je pripremila i njima dirigirala profesorica tambure **Mira Temunović**, koja je najavila da orkestar nakon završetka školske godine ima pauzu, a da potom kreću pripreme za *Smotru dječjih pjevača i zborova* i Festival bunjevački pisama, koji nas očekuju na jesen.

Ž. V.

Svećeničko ređenje u subotičkoj katedrali

Polaganjem ruku subotičkog biskupa mons. dr. **Ivana Pénzesa** za svećenika, prezbitera Subotičke biskupije u subotu, 25. svibnja, zaređen je vlč. **Luka Poljak**.

Euharistijsko slavlje, koje je započelo svečanim ulazom i procesijom, predvodio je subotički biskup mons. dr. Ivan Pénzes uz nazočnost pedesetak svećenika, te redovnica, rodbine i prijatelja ređenika.

Nakon zaziva Duha Svetoga i *Litanija svih svetih* za vrijeme kojih je ređenik ležao ispred oltara, što je najdublji čin predanja Bogu, uslijedio je sam čin ređenja. Nakon polaganja biskupovih ruku, svi svećenici su molili nad njim, stavljajući svoje ruke na njegovu glavu. Kako je uobičajeno za svećeničko ređenje, mama ređenika na oltar je prinijela misnicu u koju se novozaređeni svećenik obukao.

Luka Poljak rođen je 25. kolovoza 1991. godine u Osijeku. Osnovnu školu, a potom Isusovačku Klasičnu gimnaziju pohađao je u rodnom gradu. Maturirao je 2010. godine, te je godinu dana proveo kao postulante kod franjevacu u Samoboru. Kao dijecezanski kandidat stupio je u bogoslovno sjemenište u Đakovu i otpočeo studij teologije. Kroz pet godina studirao je teologiju na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu, gdje je diplomirao 2018. godine.

U međuvremenu je 2017. godine primljen među svećeničke kandidate Subotičke biskupije, te je poslan na pastoralni prak-

tikum u župu sv. Marka Evanđelista u Žedniku. U ovoj župi je za đakona zaređen 16. rujna 2018. godine, a od 10. ožujka ove godine premješten je u župu sv. Petra i Pavla u Bajmak. Njegova služba u biskupiji nastavlja se na istome mjestu u svojstvu župnog vikara.

Svoju mladu misu vlč. Luka Poljak slavit će u crkvi Uzvišenja svetoga Križa u osječkoj Tvrđi 15. lipnja.

Ž. V.

Crkva Imena Marijina privlačna stanica hodočasnicima iz Hrvatske

Župna crkva Imena Marijina u Novom Sadu rado ugošćava hodočasnike iz Hrvatske, koji organizirano i u priličnom broju dolaze tijekom (pro)putovanja kroz naše krajeve u toplijem dijelu godine. Tako je u petak, 24. svibnja, u trodnevnom studijskom putovanju i hodočašću Crkvi u Srijemu, Bačkoj i Banatu bila skupina od oko četrdeset hodočasnika iz zagrebačke župe Presvetog Trojstva – Prečko, u kojoj je svojevremeno dugo služio i bački sin, isusovac p. **Adam Periškić**. U nedjelju,

26. svibnja, na trodnevnom izletu u našim krajevima, nakon boravka u Beogradskoj nadbiskupiji i susreta s nadbiskupom **Stanislavom Hočevanom**, te obilaska Petrovaradina i Tekija, bili su ministranti koji služe u bazilici Presvetoga Srca Isusovoga u Palmotićevoj ulici u Zagrebu, koju vode oci isusovci. Posjetili su centralnu novosadsku župnu crkvu, gdje im je domaćinom bio župni vikar **Daniel Katačić**. Ministrante je vodio isusovački bogoslov **Zlatko Brauhler** koji je zadužen za njihov pastoral, te bogoslov **Stjepan Guzanović**.

M. Tucakov

U žalosti, ali u nadi uskrснуća javljamo tužnu vijest da je voljena supruga, mama, svekrva, punica, majka, pramajka i sestra

Anna Horvacki

rođena Gandis
(1942. – 2019.)

okrepljena svetim sakramentima preminula u Gospodinu 22. svibnja 2019. u 77. godini života.

Neka joj je hvala! Ostatak će nam u vječnom sjećanju!

suprug Geza, kći Natalija i sin Ivan s obiteljima, te sestre Cilika i Gizella

Devetnica u župi Marija Majka Crkve u Subotici

U susret blagdanu Marija Majka Crkve u istoimenoj župi u Subotici sutra, 1. lipnja, započinje devetnica u čast nebeskoj Majci. Devetnica traje sve do samog blagdana – 10. lipnja, a mise su svakoga dana u 18.30 sati.

Događanja na Bunariću

31. svibnja – Pohod Blažene Djevice Marije, sveta misa je u 18 sati

1. lipnja – prva subota, sveta misa je u 9.30 sati

U susret blagdanima

9. lipnja – Duhovi

10. lipnja – Marija Majka Crkve

16. lipnja – Presveto Trojstvo

lipnja – Tijelovo (Brašančevo)

Ž. V.

Upis u *Paulinum*

Biskupijska klasična gimnazija i sjemenište (kolegij) *Paulinum* obavještava zainteresirane učenike o upisu. Gimnazija *Paulinum*, koju je ustanovila Subotička biskupija, ima međunarodno priznanje izjednačeno sa svim ostalim školama. Gimnazija priprema učenike prvenstveno za teološke i filozofske studije, te za klasične jezike i za povijest, ali učenici po zavšetku mogu upisati i druge fakultete. Posebnost ove škole je da ne samo poučava nego i odgaja, prije svega na kršćanske vrijednosti.

Za upis u gimnaziju *Paulinum* potrebni su isti dokumenti kao i za svaku drugu gimnaziju, odnosno srednju školu.

Prvi rok upisa traje iza male mature do početka srpnja. Više informacija možete dobiti na adresi:

Biskupijska klasična gimnazija *Paulinum*, 24000 Subotica, Trg sv. Terezije br. 2. Tel/fax: 024/555-340, email: paulinum@tippnet.rs; www.paulinum.edu.rs.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Da svi budu jedno

Isus se, prema Ivanovom evanđelju, sa svojim učenicima prije muke i smrti oprostio molitvom, i to molitvom za jedinstvo (usp. Iv 17,20-26). Često izgleda kako vjernike treba podsjećati na ovu Isusovu molitvu, jer rade protiv njegove želje i svojim riječima i djelima narušavaju tako osjetljiv mir te, umjesto da nastoje oko uspostave jedinstva, produbljuju jaz nastao razdorom u povijesti. Što mi možemo na tom planu učiniti kad smo tako mali i nebitni? Pa kao u svemu, možemo poći od sebe i dati svoj mali doprinos, koji će, kada se ujedini s mnoštvom takvih »malih« doprinosa vjernika diljem svijeta, značiti mnogo.

Molitva za jedinstvo

Isusova svećenička molitva dirljiv je oproštaj od učenika u kojoj se ogleda sva njegova ljubav i briga za njihovu budućnost. Ona je na neki način i sažetak cijelog evanđelja koje u središtu ima Sina koji je došao ljudima objaviti Oca i donijeti im život vječni, što u isto vrijeme znači i Očevu proslavu Sina. Isus, svjestan da se približilo vrijeme njegovog rastanka s učenicima, moli za ono što mu je najviše na srcu, moli za jedinstvo onih koji ostaju u svijetu, onih koji će na riječ apostola prigrliti vjeru i postati kršćani. U toj svojoj molitvi on objedinjuje sve one slike kojima je tumačio jedinstvo sebe i svojih učenika. Tako ta molitva postaje glas Dobroga pastira koji zove k sebi ovce i život svoj daje za njih, ona nas podsjeća na trs koji nosi mladice i daje im život. Cijelo Isusovo poslanje sabrano je u njoj: Otac je poslao Sina, Sin je izvršio povjerenje mu poslanje na kraju kojega moli za one koji su povjerovali u njegovo ime. Međutim, on ne moli samo za one koji su s njim, koji su povjerovali u njega slušajući ga i gledajući njegova djela nego moli i za sve buduće naraštaje koji će povjerovati na temelju svjedočanstava njegovih učenika. Moli za buduću Crkvu i za njeno jedinstvo koje je otajstvene naravi, a ostvaruje se kroz molitvu.

Isus je znao da će njegov narod nailaziti na brojne izazove koji će biti opasnost u očuvanju jedinstva. Zato moli tako gorljivo i poučava nas da je molitva najsnažnije oružje u borbi za jedinstvo. A ono je bilo ugroženo već od prvih vremena. Crkva raste, u njeno krilo dolaze različiti narodi kojima nije lako

uklopiti se u novu zajednicu. Pogani i Židovi, iako su postali dio istog Božjeg naroda, naići će na brojne prijemore glede štovanja Zakona, u rješavanju kojih je trebalo mnogo ljubavi i strpljenja, a osobito molitve apostola. Pavlova zajednica u Korintu nije se uvijek znala oduprijeti različitim izazovima i ljudskim slabostima svojih članova. Povijest je često pred Crkvu stavljala različite prijetnje jedinstvu za koje je molio Krist. Nažalost, Crkva nije uvijek uspjela ostati snažna pred naletima tih prijetnji i dogodili su se razdori koji su Božji narod podijelili na dijelove, onako kako to Krist nije zamislio i nije želio da bude. Te podjele predstavljaju zapreku u ostvarivanju izvornog poslanja Crkve, zato kao njezini članovi trebamo uvijek na srcu imati ovu Isusovu molitvu.

Ljubav

Od Drugog vatikanskog sabora Crkva poduzima sve što može da naraste jedinstvo među podijeljenim kršćanima. Iako su štete razdora toliko velike da čovjek nema u svojoj moći vratiti izvorno jedinstvo, ipak može dati svoj doprinos da se krene putem prvobitne Isusove zamisli. Ono osnovno što svaki pojedinac može jest usrdno i iskreno moliti Oca da svojom moćnom rukom vrati Crkvi zajedništvo koje je imala na početku.

Rane razdora najviše osjetimo mi koji živimo na mjestu susreta Istoka i Zapada, mi koji među svojim rođacima i susjedima imamo pripadnike drugih crkava. Na nama je da radimo na zbližavanju, ljubavi i razumijevanju, jer svi vjerujemo u jednog Boga Oca i njegovog Sina Isusa Krista. Suživot u ljubavi i međusobnom uvažavanju korak je bliže k željenom jedinstvu. Iako različite političke prilike i ljudi koji u sebi ne nose Kristovu ljubav, jer ne vjeruju u Isusa kao njegovi učenici, štete toj međusobnoj ljubavi i razumijevanju, nemojmo dopustiti da nas zavedu, da u naše srce posiju klicu zla koja unosi netrpeljivost prema bratu kršćaninu, pripadniku druge Crkve. Ono što mi u ljubavi u svojoj sredini živimo je ekumenizam, to je rad na toliko željenom jedinstvu. Zato se osnažimo molitvom da ništa što se dešava i što će se dešavati ne utječe na našu ljubav i blagonaklonost prema našoj braći. Jer sve nas povezuje ono jedino bitno – ista vjera u Isusa Krista.

Ana Hodak

**Valentina Mačković, učenica
OŠ Matko Vuković Subotica**

Umjetnica s olovkom u ruci

Valentina Mačković, učenica 8. razreda OŠ Matko Vuković iz Subotice, osvojila je treće mjesto na državnoj razini natjecanja *Čitanjem do zvijezda* u kategoriji plakata za osnovnoškolski uzrast koje je održano 3. svibnja u Čakovcu. Upravo ovaj veliki uspjeh povod je za razgovor s četrnaestogodišnjom Valentinom.

Valentina živi u Subotici u petočlanoj obitelji koju čine mama **Jasna**, tata **Zoran**, brat **David** i sestra **Nikolina**. U svoju širu obitelj, kako objašnjava, ubraja i mačke, njih deset, svoje kućne ljubimce koje jako voli.

U slobodno vrijeme bavi se crtanjem i čitanjem stripova. Voljela bi upisati srednju Politehničku školu, smjer likovni tehničar, a nakon toga i Likovnu akademiju, no još nije sigurna gdje. Kada završi akademiju, želja joj je crtati stripove i animirati crtane filmove. Stoga joj i priznanje koje je osvojila u Hrvatskoj posebno znači, jer je uočen njen rad i talent. Ovo natjecanje, osim spomenute nagrade, pamtit će i po druženju i novim prijateljima. Kako je sama rekla, bilo je to prelijepo iskustvo koje će pamтити do kraja života.

U slobodno vrijeme Valentina voli gledati animirane filmove od kojih joj je najdraži *When the promised flowers blooms*. Rado gleda i serije, te joj je najdraža *Banana fish*. Slobodno vrijeme provodi i čitajući, a omiljena knjiga joj je *Jedini preživjeli*, čiji je pisac **Dean Koontz**. Od glazbe najviše voli slušati rock, vocaloid i pop, a kako je rekla, u životu je ispunjava skupljanje stripova i postera, te druženje s prijateljima.

L. V.

Maturska ekskurzija za osme razrede

Mali maturualac za pamćenje

Maturska ekskurzija za učenike osmih razreda, cjelovite nastave na hrvatskom jeziku i za nekoliko učenika koji izučavaju predmet Hrvatski jezik s elementima kulture, ostat će u lijepom sjećanju. A kako i ne bi, kada su proteklog vikenda, od 23. do 26. svibnja, posjetili Vukovar, Zagreb, Split i Sinj.

Bio je ovo dugočekivani *mali maturualac*, na koji se ove godine okupilo 22, učenika iz osnovnih škola *Ivan Milutinović* iz Subotice i *Male Bosne*, *Matko Vuković* iz Subotice, *Vladimir Nazor* iz Đurđina, *Matija Gubec* iz Tavankuta, *Moša Pijade* iz Brega i *Aleksa Šantić* iz Vajske.

Osim učenika, na ovu ekskurziju su išli i razrednici **Tomislav Rac**, **Tamara Novović** i **Kristijan Milanković**, te ravnateljica OŠ Matko Vuković **Mirjana Stevanović**, dok su iz Hrvatskog nacionalnog vijeća

s djecom bili član IO zadužen za kulturu **Darko Sarić Lukendić** i članica Odbora za obrazovanje **Nataša Stipančević**.

Prva destinacija, nama najbliža, bila je Vukovar gdje su učenici posjetili Gradski muzej, te imali organizirani obilazak grada u kom su, među ostalim, posjetili i crkvu sv. Filipa i Jakova. Istoga dana uputili su se u Zagreb, gdje su prenoćili u Djevojačkom učeničkom domu **Marija Jambrišak**, a dočekala ih je ravnateljica doma **Ljubica Banković** sa suradnicama. Sutradan bio je organizirani obilazak Zagreba, a poseban dojam na sve je ostavio Gornji grad, kao i *crna vještica* koja ih je dočekala.

U poslijepodnevnom satima uputili su se u Split, gdje su boravili u *Učeničkom domu*, a ugostio ih je ravnatelj doma **Mladen Kamenjarin**, s odgojiteljima.

Kako bi bilo otići u Split, a ne vidjeti Dioklecijanovu palaču? Nije izostalo ni razgledanje grada panoramskim autobusom, kao niti brojne znamenitosti Splita i splitske rive. Vjerovali ili ne, neki su čak isprobali i Jadransko more. Iako je još poprilično hladno, najhrabriji su odlučili okupati se.

Poseban dojam na sve je ostavio Sinj, točnije novi i moderan *Muzej Sinjske alke*, gdje je po riječima Nataše Stipančević postavljena alkarska povorka u prirodnoj veličini, s mnoštvom opreme i oružja sinjskih alkara. U ovome muzeju učenici su imali priliku vidjeti insert iz filma *Bitka pod Sinjem*.

Cilj ovoga programa je obilazak i bolje upoznavanje matične domovine, te međusobno upoznavanje osmaka iz svih škola koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Program obuhvaća i aktivnosti upoznavanja kulturno-povijesnih znamenitosti i jačanje jezičnih kompetencija.

Ovaj put, koji će osmaši zasigurno pamtiti cijeli život, organiziralo je Hrvatsko nacionalno vijeće uz suorganizaciju Udruge ravnatelja učeničkih domova iz Hrvatske.

Ž. V.

RECEPT NA TACNI

KRUH S ČEŠNJAKOM I PERŠINOM

Natjecanje za moju ljubav u kuhinji, među nadjevima, namirnicama i jelima može početi. Favoriti su odmah jasni i u vodeću grupu izbijaju češnjak, tijesto i peršin. Ima ih još nekoliko koji ih vjerno prate, ali oni se neće popeti na današnju tacnu i ući u recept, pa ih ostavljam za drugi put. Danas mi je potrebna terapija finim mirisom iz pećnice i vodeći će učiniti da sve opet valja. Mijesimo kruh.

Potrebno: 1 kg brašna tip 400 / 200 ml mlijeka / 200 ml maslinovog ulja / 1 paketić svježeg kvasca / 1 žličica šećera / 20 g soli / 500 ml vode. Za nadjev: 2-3 češnja češnjaka / šaka listova peršina / žlica maslinovog ulja

Postupak: U mlako mlijeko staviti šećer, žlicu brašna i izmrvljen kvasac i ostaviti desetak minuta. Kada kvasac krene, u posudu dodati brašno, sol i ulje i miješati kuhačom uz dodavanje vode. Kada se masa sjedini, prebaciti tijesto na radnu površinu i dobro ga umijesiti, pa prekriti krpom i ostaviti da odstoji pola sata. Nakon toga premijesiti tijesto i podijeliti u željene štruce. Od ove količine možete napraviti četiri manje štruce. Svaku od njih zasjeći nožem i napraviti džepove koje ćete puniti nadjevom kada tijesto odmori i naraste nakon nekih dvadeset minuta. Nadjev pravite tako što izblendirate češnjak i peršinov list i dodate im maslinovo ulje.

Štruce peći u zagrijanoj pećnici na 200 stupnjeva oko 45 minuta.

Koristan savjet: Ako u zagrijanu pećnicu stavite posudu s vodom dok se peku štruce, korica će biti bolja.

Dodatak: Ukoliko vam je puno četiri štruce, možete ih prekriti i ostaviti u hladnjaku, pa sutra peći svježe.

Dobar tek!

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište (165)

Svi svakome o glavi rade

U ciklusu *Balkanskih tragedija* izvođena su djela velikana antičkog kazališta: **Eshila**, **Sofokla** i **Euripida**, a na sceni su: *Ajant*, *Alkestida*, *Antigona*, *Eumenide*, *Filoktet car Edip*, *Okovani Prometej*. Razumije se, pod geslom iz naslova, budući da je držan za jedan među vrhunaravnima, ako baš ne i vodeći! Neprestanim svjedočenjem o događajima, i nikada prekidanim procesom zgušnjavanja i poopćavanja iskustva iz njih proisteklih! (Usp: **Mani Gotovac**, HNK Split).

Antigoninom se bave sva tri. Sofoklova tragedija je sačuvana u cjelini, a Eshilova samo u fragmentima. O Antigoni Eshil još piše u *Sedmorici protiv Tebe*, Euripid u *Feničankama*, a Sofokle u *Edipu na Kolonu*. Antigona je kćer Edipa i njegove majke, predstavlja tragičnu junakinju u borbi za provođenje moralnih zakona i ljudske pravde kada hoće pokopati svoga brata Polinika, premda je kralj Kreont naredio da iz stanovitih razloga ne smije biti pokopan. Antigona ne vrednuje postupak svoga brata niti formalnu stranu kraljeve proklamacije, već se ona rukovodi i postupa prema božjem (č. etičnom) zakonu, u svijetu kakav jest gdje svi rade o glavi svakome. Uistinu, njezina zla sudbina također je u ponečemu puki slijed cijelog niza nepovoljnih i tragičnih događanja u obitelji, počevši od sudbine Edipove. Ne uzmiče ni kada joj je zbog neposluha izrečena smrtna presuda, ostaje vjerna svojim nazorima.

ANTIGONU je u ciklusu *Balkanskih tragedija* režirao **Aleksandar Tovstonogov**. U nj bi Grci mogli dobiti Trojanski rat ako se dočepaju Heraklova čarobna luka i strijela koje čuva Filoktet, Odisej ga vrati s otoka. Prema jednom izvoru ranu mu zaliječi Asklepije, a Filoktet ubije mnogo trojanskih junaka, pa i samoga Parisa. Ovom je tragedijom, među ostalim, otvoreno niz pitanja, počevši od borbe između dužnosti i poštenja, do pitanja o lojalnosti prema vojsci i suosjećanja kolektiva prema oboljelu pojedincu. U subotičkom ciklusu kazališnih *Balkanskih tragedija* Sofoklova Filokteta režirao je **Radoslav Lazić**.

ERINJE ili EUMENIDE – U starogrčkoj mitologiji Erinije ili Eumenide bile su boginje osvete i prokletstva. Poimence su to Alekto, Megera i Tizifona. U rimskoj mitologiji one su poznate kao Furije, dok su ih naši stari spisatelji i prevoditelji nazivali Srdama. One su pomamne, jarnosne, bijesne, mahnite, zle, svadljive, žene-oštrokonđe, aspide. Međutim, one se također svete za nepravdu, prije svega ubojstvo. Pjevanjem progone ubojicu, dovodeći ga do bijesa i ludila, pa ga ni u Hadu ne ostavljaju na miru. One su starije od svih bogova s Olimpa i održavaju prastare zakone, a pošto im je i ime strašno zovu ih još i Veličanstvene, Uzvišene, ili Manije, one koje šalju u ludilo, ili Eumenide, ali one su tada, prema starogrčkoj mitologiji bo-

Prepuna kazališna dvorana

ginje čuvarice državnog poretka, milostive i dobrostive, postale od Erinija nastojanjem boginje Atene. Eshilove Eumenide postavila je **Nada Kokotović**. Ili je sve tek maleni dio nedokučivih tajni, kao primjerice u nomada iz pustinjskog plemena Džaihanti koji stoljećima ponavljaju jedno isto, dok ih bije glas da su opasno gorštačko ratničko pleme, premda ih nitko nikada nije vidio da su s nekim ratovali.

U RUŽI VJETROVA – Svaki vjetar ima svoje ime i obično označava pravac, a u širem smislu može se vezati i uz različita vremenska obilježja. Nerijetko isti vjetrovi, u različitim područjima, ne pušu iz istoga smjera. Premda je ovdje toliko toga bjelodano, bilo bi teško objasniti kada i zašto je nastala *Ruža vjetrova*, u režiji **Harisa Pašovića**, drama o kaosu, o nepreglednom putu ljudske dvojnosti i njenoj nezaustavljivoj uznemirenosti, a i nepotrebno je. Sam je Pašović o predstavi napisao: »Ušli smo u čarobnu subotičku Sinagogu. Predstava se počela ukazivati. Da li je to priča o Isusu Kristu? Ili o nekom drugom proroku? Ili o neka dva bliska, mada čudna naroda Džaihantima i Urima? Ili o Svemu i Ničemu. Znam samo da je to pjesma o vremenu kada su se vjetrovi sastali u Ruži. Tada je, u stvari sve počelo«.

Svojedobno novosadski student Haris Pašović režirao je u prestižnim kazalištima iz regije, a njegove su predstave pozivane u mnoge teatarske kuće i na festivale. Primjerice: **Wedekindovo Buđenje proljeća** i **Dozivanje ptica** prema **Aristofanovim Pticama** u Jugoslovenskom dramskom pozorištu u Beogradu, **Bunuelovog Hamleta** na Dubrovačkim ljetnim igrama, **Beckettovog Čekajući Godota** u Beogradskom dramskom pozorištu, **Jarryievog Kralja Ibija** u Narodnom pozorištu-Népszínházu u Subotici, **Jelku kod Ivanovih** od **Vvedenskog** i **Weisovog Mara/Sade** u Teatru *Promena* u Novom Sadu i dr.

Golupčija peca

S ubotica je od davnina bila središte okolnom stanovništvu radi prodaje svega i svačega. Na tržnici (»peci«) su se okupili ljudi iz grada, ali i iz okolnih mjesta i salaša. Sijeno se, na primjer, nekada prodavalo na današnjem Puškinovom trgu (Széna tér), perad na današnjem Trgu kralja Tomislava kao i duž cijele ulice Sándora Petőfija, žito i stoka na današnjem Trgu Čirila i Metodija, korparski proizvodi na današnjem Trgu slobode na kojem je bila i riblja pijaca, na mjestu na kojem je sazidano Socijalno osiguranje. Na prostoru malog parka ispred slastičarne *Pelivan* nalazila se tržnica na prijelomu XX. stoljeća. Na gornjoj fotografiji se vidi masa svijeta na *Golupčijoj peci* koja se nalazila pred *Čurinom mijanom* na raskrižju Ulice Maksima Gorkog i Beogradskog puta.

Ljubitelji golubova su se nedjeljom ovdje okupljali u velikom broju da razmijene iskustva, kupe boljeg ili ljepšeg goluba, prodaju onog kojeg su na prevaru uhvatili, nečijeg tuđeg goluba na svom krovu, jer se pridružio jatu visokoletača i sletio. Naravno, ovi golubovi najčešće nisu bili iz daleka nego iz neke od susjednih ulica. Vlasnici golubova letača (koje su vlasnici vijali), uglavnom su bili veoma dobri poznavatelji kako svojih tako i golubova iz okoline. Ti golubovi visokoletači su bili trenirani svakodnevno, jer su ih vlasnici tjerali – vijali da lete visoko da su se skoro jedva vidjeli. Ali, što je najinteresantnije, uvijek su znali sletjeti na krov kuće svoga vlasnika. Mnogi su svoje golubove tjerali da lete i nisko u velikim krugovima oko kuće vlasnika golubova, a u jatu je znalo biti od nekoliko desetaka pa i do stotinu golubova. Ako nisu htjeli poletjeti, vlasnik ih je pokretao s dugom štan-

glom – motkom, koja je često bila duga i više od deset metara jer je trebala dosezati do vrha krova. Često se dešavalo da vlasnik golubova kada je vijao golubove sa štanglom, noseći ovu dugu motku duž krova zapne za nešto i padne. Naravno, onda je vlasnik izlio sav svoj žuč, jer se dešavalo i da polomi motku.

Kada bi uspio uhvatiti tuđeg goluba koji mu se sviđao, zatvorio bi ga i vezao mu krila da ne odleti i hranio ga zajedno sa svojim golubovima da se privikne na novu sredinu, a često je i sparivan i onda taj golub više nije odletio svom starom jatu.

Na *Golupčijoj peci*, gdje se znalo sakupiti nekoliko stotina ljudi ljubitelja golubova, često je bilo i ljutih rasprava kada je netko uhvatio nekog dobrog visokoletača ili lijepog goluba koji je imao lijepo raspoređena bijela pera između crnih pera (»fekete« sa šest-sedam ili čak 12 čikova), imao lijepu glavu i slično. Ako bi vlasnik uhvaćenog goluba prepoznao svog goluba, dolazilo bi do cjenkanja koliko će platiti da bi dobio nazad svog goluba. Naravno da je **Čuro**, vlasnik ove čuvane kavane – čika **Pero Tumbas**, nedjeljom kada je održavana *peca* imao izvanredan utržak, jer bi se ljudima osušilo grlo ili bi napravili dobar posao bilo prodajom ili kupovinom i onda se išlo u kavanu da se plati »aldumašče« (piće bi platio onaj tko je napravio dobar posao). Naravno da su vlasnici okolnih zgrada negodovali i nakon dugo godina ljubitelji golubova su premješteni na drugo mjesto, prvo kod *Népköra*, a kasnije na kvantašku tržnicu. Ali... po svemu sudeći i odavde su protjerani.

Ljudevit Vujković Lamić

Dužijanca malenih

Vikend koji je pred nama bit će u znaku dječje zahvale za žetvu, manifestacije *Djeca u Dužijanci*, koja će biti održana u subotu i nedjelju, 1. i 2. lipnja. Vjerujem kako ste i sami

ljanje malog bandaša i male bandašice.

Ako ste i vi u nekoj od škola koje se natječu, evo i zanimljivog podatka: glavna nagrada je računalo za školu.

Predvoditelje ovogodišnje manifestacije *Djeca u Dužijanci* predstaviti će katedralni župnik mons. **Stjepan Beretić**. Ovogodišnja mala bandašica *Dužijance 2019.* godine je **Petra Ivković Ivandekić**, dok je za malog bandaša izabran **Matija Matković**.

Petra i Matija su učenici III. razreda OŠ *Matko Vuković* u Subotici. Oboje su dobri učenici i dijele školsku klupu, a dolaze iz različitih župa: Petra iz župe Uskrsnuća Isusova, a Matija iz župe sv. Roka. Rado se oblače u nošnju i sudjeluju na *Dužijanci*, a sve to uz budno oko roditelja i pratnju mlađih braća i sestre. Oboje su najstarija djeca u obitelji, a Petra ima brata **Filipa** i sestru **Antoniju**, dok Matija ima dva brata, **Lazara** i **Ilju**.

Nedjelja, 2. lipnja, rezervirana je za svetu misu zahvalnicu – *Dječja zahvala Bogu za žetvu*, koja će biti slavljenja u subotičkoj katedrali sv. Terezi-je Avilske s početkom u 10 sati, a ovogodišnjem malom bandašu i bandašici pridružiti će se mali bandaši i bandašice okolnih mjesta gdje se slavi *Dužijanca*. Nakon misnoga slavlja, bit će procesija oko crkve, te će se odigrati zajedničko kolo na platou ispred katedrale.

Dodite i vi i budite podrška svojim vršnjacima.

Ž. V.

Mala bandašica Petra Ivković Ivandekić i mali bandaš Matija Matković

već čuli za ovu manifestaciju i da ćete rado sudjelovati u njoj.

U subotu, 1. lipnja, na subotičkom gradskom trgu tijekom poslijepodneva bit će održane dječje igre na temu *Dužijance*. U ovim igrama sudjelovat će šest subotičkih škola, a početak je rezerviran za 16 sati. Osim natjecateljskog dijela programa, posjetitelji će se moći uključiti u razne radionice, te sudjelovati u zanimljivim igrama, a oni najspretniji i osvojiti neke od nagrada.

Predsjednik Organizacijskog odbora manifestacije *Djeca u Dužijanci* **Denis Lipozenčić** istaknuo je kako, osim natjecateljskih igara u kojima sudjeluju prijavljene škole, ove godine žele djeci ponuditi i drugi sadržaj, te da se osim navijanja za svoje prijatelje mogu i sami uključiti u popratni program.

Između natjecateljskih igara nastupit će dječje folklorne skupine, te će navečer u 20 sati također na gradskome trgu biti predstav-

Radionice za djecu i roditelje

Hrvatska autentična igračka (HAI) naziv je radionica za djecu i roditelje, koje se ovih dana održavaju u Subotici.

Jučer, 30. svibnja, održana je radionica u dječjem vrtiću *Marija Petković – Sunčica*, a danas, 31. svibnja bit će održana još jedna u vrtiću *Marija Petković – Biser*, s početkom u 17 sati.

Radionice vodi struc. spec. oec. projektna menadžerica u kulturi *poVUcizakulturu Tanja Tandara* iz Zagreba. Ova Udruga provodi projekt HAI – *hrvatske autentične igračke* inspirirane hrvatskom kulturnom baštinom, a radionice su namijenjene djeci i roditeljima. Cilj

projekta je razviti kolekciju dječjih igračaka, te pripadajući brend i ambalažu. Izrada igračaka na kvalitetan način doprinosi razvoju raznih vještina djece, a osmišljene su prema pedagoškim smjernicama za pojedini uzrast. Kroz otkrivanje igračke i smisla igre djeca uče o materijalnim ali i nematerijalnim vrijednostima baštine na nenametljiv način.

Ove radionice plod su dugogodišnje uspješne suradnje Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Predškolske ustanove *Naša radost*, koji su i organizatori ove aktivnosti.

Novi broj *Hrcka*

Da je kraj školske godine jako blizu govori i podatak da sljedećeg petka (7. lipnja) izlazi ljetni dvobroj *Hrcka*. Nakon ovoga broja slijedi ljetna stanka, a sljedeći broj *Hrcka* možete očekivati u rujnu. Detektive možete redovito slati, a neće ni nagrade izostati.

Misa zahvalnica

Misa zahvalnica za kraj školske godine bit će slavljen u subotu, 8. lipnja, u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske, s početkom u 10.30 sati. Svi ste pozvani!

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com	Prodajem očuvan kauč i dvije fotelje. Tel.: 061 815 2239.
Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pijeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel.: 0638560635.	Prodaje se kamionska prikolica registrirana za traktor s atestom 14 t, »Regent« trobojni plug, obrtač i sijačica »Olt Gama 18« s lulama 2,25. Tel.: 024/532-570.
Mijenjam stan u Pančevu, jednosoban od 30 m ² , III. kat bez grijanja blizu centra za sličan uz morsku obalu ISTRE. Tel: 065/689-35-47.	Prodajem salaš na Mirgeškom putu, 4 km od grada, nova gradnja, sve od čvrstog materijala, trofazna struja, bunar 50 m, dvije kupaonice, tri štale, svinjci, dvije garaže, vlasnik. Tel.: 064 247-09-49.
Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupaone, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaona) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.	Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m ² , topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.
Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m ² , dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.	Prodaje se stambena zgrada u Kertvarošu površine oko 120 m ² . Tel: 024 546800.
Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel: + 4917621561026 ili 064/1826160.	Prodaje se građevinska parcela površine 844 m ² za gradnju stambenog objekta, Mali Radanovac, Ulica Heroja Pinkija. Tel.: 063/551-871.
Subotica - Bajnat, prodaje se uknjižena dvosobna kuća od miješanog materijala, površine 90 kv m s većim dvorištem i nusprostorijama. Monofazna struja, telefon, kablovska, gradski vodovod i kanalizacija. Cijena 32.000 eura. Interesirati se na 064-2943798 ili 064-1611709.	U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel: 025 544-92-20; 064 280-84-32.
Prodajem frezer marke Gorenje muta 8 ks, s frezom i kosilicom od 105 cm. Ima novi dizel motor – kipor. Cijena 1.650 eura. Tel: 063-351-582.	Prodaje se kuća na kat s dva trosobna stana, 210 m ² , plac 650 m ² , Subotica, Mali Radanovac, s kompletnom infrastrukturom, plinom, dva strujna brojila legalizirana. Informacije na tel/024-546-061.
Prodaje se kuća na kat, plac 650 m ² , kuća 210 m ² , velika garaža, kotlarnica, 3 prostorije 5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupatila, 2 ostave, etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16 Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel.: 061 2323223.	Prodaje se kuća u centru sela Golubinci, Šimanovačka 14, na parceli 796 K. O. Golubinci koja s parcelom 797 čini jednu cjelinu – plac u građevinskom području, ukupne površine 25a i 14m ² . Dragan 063-509-902.
	Prodaje se poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci površine 42a i 73m ² , parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063-509-902.

Temeljem članka 63., stavak 2. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispisak, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US 132/14, 145/14, 83/18 i 31/2019) i članka 91. Pravilnika o sadržaju, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS*, broj 32/2019), Tajništvo za građevinarstvo Gradske uprave Grada Subotice oglašava:

JAVNU PREZENTACIJU URBANISTIČKOG PROJEKTA

ZA URBANISTIČKO-ARHITEKTONSKU RAZRADU
KATASTARSKIH PARCELA BR. 3700/3 I 3701/5 KO PALIĆ,
ZA POTREBE IZGRADNJE CEREMONIJALNOG OBJEKTA ZA
SPROVODE I OBJEKTA KOMEMORATIVNO-KOMERCIJALNE
NAMJENE NA PALIČKOM GROBLJU
(naručitelj projekta Grad Subotica)

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu od 7. do 13. lipnja 2019. godine, svakog radnog dana od 8 do 15 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204.

Urbanistički projekt se može pogledati i na službenoj internet stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Stručni obrađivač predmetnog Urbanističkog projekta je ANDZOR ENGINEERING d.o.o. društvo za projektiranje, urbanizam i ekologiju, Novi Sad.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), do 13. lipnja 2019.

Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obavijesti o javnoj prezentaciji je Katarina Buljović.

Sve primjedbe prispjele u zakonskom roku bit će dostavljene Komisiji za planove.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 4. 6. 2019.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internet

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555785
WWW.TIPPNET.RS

Vratar NK *Dinamo* Darko KurucJači od
sunca i vjetra

S tasiti dvadesetčetverogodišnjak **Darko Kuruc** za protivničke napadače je posljednja rampa ispred vrata NK *Dinama* iz Sonte. Svojim obranama, naoko ne atraktivnim, često ih dovodi u očaj. S druge strane, u očaj zna dovesti i suigrače, jer nije operiran niti od grešaka. A kad vratar pogriješi, obično je ta greška fatalna za momčad. Samo naoko smiren, neosjetljiv na sve, u svaku utakmicu ulazi s punom dozom adrenalina. I požrtvovan je, neustrašivo ulazi u svaki duel s protivničkim igračima, nimalo ne štedeći ni sebe ni njih. Poput mnoge školske djece, bio je polaznik *Dinamove* nogometne škole, a skupa s bratom **Srđanom**, starijim četiri godine, čuvao je i vrata rukometaša *Sonte*.

»Iako je moj sport broj 1 nogomet, pod utjecajem Srđana 2013. godine sam pristupio Rukometnom klubu *Sonta*. U NK *Dinamo* konkurencija za jedinicu bila je vrlo jaka, a u rukometnom klubu od vratara nisu imali nikoga osim njega. Drugi vratar bio im je prijeka potreba, pa sam, iako rukomet nije moj fah, teška srca promijenio sport. U prvih par godina igrali su samo Sonćani i sve je klapalo. Bili smo ekipa bez osobitog isticanja pojedinaca, družili smo se i izvan parketa. Dovođenjem odličnih rukometaša, pojačanja iz Prigrevice, sve se iz osnova promijenilo. Sada smo imali odlične pojedince, međutim trener od njih nije uspio stvoriti dobru ekipu, a morali su igrati. Došljaci su se na utakmicama međusobno natjecali tko će se više puta upisati u listu strijelaca, a poput najumišljenijih zvijezda potpuno su zanemarivali igru u obrani. I, kako to biva, za učestale poraze krivicu su prebacivali na vratare i na domaće mlade igrače. To je dovelo do osipanja Sonćana, a kroz kratko vrijeme i do gašenja

kluba. Kako mi je sport nedostajao, jedva sam dočekao poziv iz *Dinama*, a stjecajem okolnosti danas sam u klubu prvi i jedini vratar«, kaže Kuruc.

Po struci građevinski radnik, nema baš puno slobodnog vremena.

»Ekipa smo koja igra faktički bez treninga, okupljamo se samo za utakmice. Nikako ne možemo uskladiti vrijeme za treniranje, jer smo mješavina učenika i uposlenih, a većina uposlenih su građevinski radnici, koji i nemaju najsigurnije radno vrijeme. Jedine dodatne aktivnosti su nam okupljanja u sportskoj hali OŠ *Ivan Goran Kovačić* petkom navečer. Tada skupa s rekreativcima i veteranima haklamo, no u nemogućnosti redovitog treniranja i to je kakvo-takvo održavanje forme«, kaže Kuruc.

Dinamo nije jedini u ovoj ligi koji igra utakmice bez klasičnih treninga, ali je jedina ekipa u kojoj igraju isključivo nogometaši iz mjesta. Istina, veliki je odljev igrača zbog odlazaka trbuhom za kruhom, ali dolaze mladi i nadomještaju ih u seniorskoj ekipi.

»Mislim da je to ispravan potez upravnih struktura, jer ne bih želio da mi se s *Dinamom* ponovi situacija koja je uništila RK *Sonta*. Složna smo ekipa, volimo igrati, kako za sebe tako i za naše navijače, naše selo. Nadam se da ćemo ovako opstati, jer najljepše je igrati iz nekog svog unutarnjeg zadovoljstva. Ukoliko bismo dovodili igrače sa strane, tu bi se umiješali novci, a gdje se umiješaju novci, zadovoljstvo nestaje. Još sam mlad, za sport u najboljim godinama, a kako su vratari igrački dugovječni, nadam se da ću još dugo čuvati vrata mogega *Dinama*«, završava priču modra jedinica Srđan Kuruc.

Ivan Andrašić

Nogomet Srpska liga Vojvodina

Iznenadili lidera

NOVI SAD – Mladi puleni trenera **Save Pavićevića** 32. kolo su začiniili s nova tri boda za diobu 4. i 5. mjesta na prvenstvenoj ljestvici. S minimalnih 0:1 (0:0) *Bačka 1901* je na gostovanju u Novom Sadu svladala lidera i sigurnog novog prvoligaša, ekipu *Kabela*. Subotičani su bili za nijansu bolja ekipa tijekom svih 90 minuta. Iako su došli na noge lideru, nisu se branili s izvješnim bijelim barjakom, nadigravali su se s domaćinom bez straha. Strpljivo su gradili igru i dočekali svoj trenutak u 61. minuti. Silovit prodor i precizan centaršut **Orčića** odlično je u kaznenom prostoru prihvatio **Glišović** i snažno šutirao ljevicom u suprotni kut nemoćnog domaćeg vratara. Bilo je još podosta izglednih prigoda i prije i nakon ovoga zgoditka, međutim, snažan obol ovoj utakmici dala su i obojica vratara bravuroznim intervencijama i obranama naoko neobranjivog. Stoga sjajnih 90 minuta u Novom Sadu nije začinjeno s više zgoditaka, a bodovi su zaslužen pripali Subotičanima. U narednom, pretposljednem ovosezonskom kolu *Bačka 1901* će ugostiti ekipu *Željezničara* iz Pančeva i svi u klubu se nadaju, atraktivnom igrom i novom pobjedom oprostiti se od svojih vjernih navijača.

Vojvođanska liga Sjever

Bljesak mladog Kujundžića

TAVANKUT – Pred više od 400 gledatelja *Tavankut* je u 28. kolu pobjedom od 3:0 (0:0) ekipu *Tekstilca* iz Odžaka potisnuo na mjesto ispod sebe na prvenstvenoj ljestvici. Prvo poluvrijeme proteklo je u ravnopravnoj igri, bez izrazitih prigoda i bez zgoditaka. U nastavku raspoloženi domaćini igraju na sve ili ništa, žestoko napadaju i stvaraju brojne izgledne situacije u kaznenom prostoru *Tekstilca*. Najzaslužniji za pobjedu bio je razigrani **Kujundžić**. Mrežu Odžaćana naćeo je u 50. minuti, a u 75. je u kaznenom prostoru gostiju fauliran za penal, kojega je sigurno realizirao *Vizin*. Drugi put na utakmici mladi Kujundžić je mrežu gostujućeg vratara zatresao u 84. minuti. Ovom pobjedom Tavankut je izbjegao i najmanju teoretsku mogućnost dolaska na jednu od ugroženih pozicija na ljestvici. U narednom, pretposljednem kolu Tavankučani će gostovati u Crvenki kod istoimene ekipe.

Težak poraz

PAČIR – U 28. kolu *Radnički* je, u svojem najslabijem ovosezonskom izdanju, na gostovanju u Paćiru od sedmoplasirane *Bačke* poražen rezultatom 4:0 (1:0). Domaćini su za nijansu bolje otvorili utakmicu, a u prednost su došli već u osmoj minuti iz opravdano dosuđenog penala. U finišu prvog poluvremena Somborci su imali idealnu prigodu za poravnanje. **Matijević** je nakon greške domaće obrane bio brži od vratara, ali je njegov udarac završio pored vratnice. U nastavku, domaćini su pogocima u 54., 56. i iz novog penala u 81. minuti ovjerili potpuno zaslužen pobjedu. Somborci će u pretposljednem, 29. kolu ugostiti pe-toplasiranu *Bajšu*.

Lider u derbiju potopio Apatince

SOMBOR – Lider prvenstva *Radnički 1912*, pred oko 400 gledatelja na gradskom stadionu u Somboru, u derbiju 28. kola je potopio susjede OFK *Mladost Apa* iz Apatina s nestvarno visokih 7:1 (4:0). Domaćini, vrlo raspoloženi za nadigravanje, odlično su otvorili utakmicu i s četiri pogotka nezadrživog **Furtule**, postignuta u 8., 10., 32. i 36. minuti riješili utakmicu već u prvom poluvremenu. Grogirane Apatince dotukli su **Knežević** u 66., **Bošković** u 69. i **Đorović** u 80., a ćast gostiju spasao je **A. Jovović** u 75. minuti. Somborci su pokazali koliko mogu i što znaju protiv najjaćih ekipa, stoga je potpuno neshvatljiv gubitak nekoliko bodova protiv izrazitih autsajdera u završnici prvenstva. U narednom kolu *Radnički 1912* će gostovati u Baćkom Brestovcu, kod fenjeraša BSK-a, a OFK *Mladost Apa* će ugostiti ekipu OFK *Vrbas* iz istoimenog mjesta.

PFL Sombor

Bod spasa

PARAGE – Somborski ŽAK je u 29. kolu, na gostovanju u Paragama, kod osmoplasirane *Budućnosti* s neodlućnih 2:2 osvojio zlata vrijedan bod, vrijedan opstanka u Podrućnoj ligi. Somborci, ekipa koja je u zimskoj pauzi slovila jednim od kandidata za najviši plasman, u narednom kolu će ugostiti *Tvrđavu* iz Baća. Iako su praktićno osigurali status u ovom rangu natjecanja, pobjedom bi otklonili i teorijsku opasnost od nepredvićdenih zbivanja u Vojvođanskoj, odnosno Srpskoj ligi.

Rutinska pobjeda

BAC – Nogometaši *Tvrđave* su u 29. kolu ugostili fenjeraša, ekipu OFK *Odžaci*, i zabilježili pobjedu od 3:1. Ovom pobjedom Baćani su najvjerojatnije osigurali 10. mjesto na prvenstvenoj ljestvici, pa u utakmice posljednja dva kola ulaze potpuno opuštenu. U narednom, pretposljednem kolu, *Tvrđava* će gostovati u Somboru, kod ekipe ŽAK-a.

PFL Subotica

Ćastan poraz

RAVNO SELO – U 28. kolu *Preporod* je na gostovaju u Ravnom Selu kod izrazitog favorita, trećeplasiranog *Proletera*, zabilježo ćastan poraz od 4:1 (1:1). Novoćednićani su odigrali odlično prvo poluvrijeme. U svemu su parirali domaćinima, pa se na odmor otišlo egal. U nastavku je do izražaja došla bolja tjelesna sprema domaćina, koji su još u tri navrata poslali loptu iza leća gostujućeg vratara. U narednom kolu Novoćednićani će u derbiju začelja ugostiti ekipu *Obilića* iz Novog Knećevca.

Novi poraz

KUCURA – Đurđinćani su u 27. kolu ostali bez ijednog boda. Na gostovanju u Baćkom Dobrom Polju poraćeni su od *Sutjeske* rezultatom 3:2 (1:0). U narednom kolu Đurđinćani će ugostiti ekipu *Radnićkog 1905* iz Bajmaka.

Preokret za pobjedu

BAJMAK – U 28. kolu Bajmačani su ugostili ekipu *Vinogradara* iz Hajdukova i zabilježili pobjedu od 3:1 (0:1). Domaćini su u prvom poluvremenu igrali nešto opuštenije, pa ipak su stvorili nekoliko izglednih situacija ispred gostujućeg vratara, međutim, bez realizacije. S druge strane, ekipa *Vinogradara* je realizirala jednu od nekoliko opasnih kontri i prvu dionicu riješila u svoju korist. U nastavku, domaćini su pojačali pritisak i u tri navrata zatresli mrežu gostujućeg vratara. U narednom kolu Bajmačani će gostovati u Đurđinu.

Općinska liga Bačka Palanka

Greška za poraz

SILBAŠ – Na gostovanju u Silbašu *Sloga* iz Plavne je u 24. kolu zabilježila minimalni poraz od trećeplasirane *Naše zvezde*. Igra je bila ravnopravna, a jedini pogodak na utakmici domaćini su postigli nakon grube greške gostujuće obrane. Plavanci će u narednom kolu na svojem travnjaku ugostiti četvrtoplasiranu *Budućnost* iz Gložana.

Novi poraz

BOĐANI – Posljednjeplasirana ekipa *Slavije* iz Bođana u 24. kolu je na svojem travnjaku poražena rezultatom 2:3 od osmoplasiranog *Bačkog Hajduka* iz Bačkog Novog Sela. U narednom kolu *Slavija* će biti slobodna.

Međuopćinska nogometna liga Sombor – Apatin – Kula – Odžaci 1. razred

Negostoljubivi Monoštorci

MONOŠTOR – Nogometaši *Dunava* u 21. kolu su obradovali svoje vjerne navijače pobjedom od 4:2 (2:0). Protivnička ekipa, *Zadrugar* iz Srpskog Miletića, u Monoštor je doputovala sa

svega devet nogometaša, što ni u kom slučaju ne umanjuje vrijednost pobjede domaćina. Iako je ova utakmica bila bez ikakvog rezultatskog značaja, pomlađena ekipa *Dunava* igrala je punom snagom. Mrežu gostujućeg vratara načio je **Balaž** u 13. minuti, a prednost je podvostručio Mrvičin u 30. Isti igrač bio je strijelac i u 60., a minutu kasnije pogodak su postigli i gosti. **Santo** je u 70. povicio prednost, a u 71. su gosti postavili krajnji rezultat. U narednom, posljednjem ovosezonskom kolu *Dunav* će gostovati u Stapar kod četvrtoplasiranog *Hajduka*. Prije posljednjeg kola *Kordun* iz Kljajićeva je i službeno prvak, pa će se od jeseni natjecati u PFL Sombor. Hoće li u baraž bukovački *Omladinac* ili *Aleksa Šantić* bit će poznato tek u posljednjem kolu.

Međuopćinska nogometna liga Sombor – Apatin – Kula – Odžaci 2. razred

Goleada u Šokačkom derbiju

SONTA – Nogometaši sončanskog *Dinama* u 21. kolu su u šokačkom derbiju potukli ekipu *Dinama 1923* iz Berega s katastrofalnih 7:0 (4:0). Vjernim navijačima na oproštaju od ove sezone domaćini su priredili nezaboravno nogometno poslijepodne. Od prvog sučevog zvižduka jurišali su na vrata Berežaca poput osica, a za razliku od prethodnih utakmica bili su i vrlo efikasni. Mrežu vratara **Pastora** načio je **Vučičević** u 11. minuti, a potom je uslijedio »one man show« **Danića** s četiri pogotka, u 17., 22., 42. i 62. minuti. Šest minuta kasnije svoj drugi pogodak na utakmici postigao je špic **Vučičević**, a točku na i u 79. minuti je stavio najmlađi i jedan od najboljih igrača na ovoj utakmici, **Baćić**. U narednom, posljednjem ovosezonskom kolu Sončani će gostovati u Laliću kod fenjeraša *Panonije*, a Berešci će dočekati lidera, ekipu *Borca* iz Bačkog Gračaca. U nogometnom betonu sve je poznato i prije posljednjeg kola. U viši rang natjecanja izravno su se plasirali prvak *Borac* iz Bačkog Gračaca i doprvak, novoosnovani *Stanišić 1920* iz istoimenog mjesta. Ishod baraža u 1. razredu čeka isto tako novoosnovani klub, trećeplasirani *Lider* iz Odžaka.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA

Kup

Najmasovnije nogometno natjecanje u svakoj državi je jamačno borba za osvajanje nacionalnog kupa. Uz masovnost gotovo svih postojećih klubova (izlučni susreti počinju od najnižeg ranga), susreti u ovoj vrsti natjecanja obiluju brojnim iznenađenjima (u jednom susretu svašta je moguće) i često autsajderi znaju pobjeđivati favorite. Neizvjesnost i dramatičnost najljepši su atributi svakog kupa, a osobito finalnih susreta. Potvrda ove teorije, mnogo puta zabilježene u praksi, stigla je kako u završnom susretu hrvatskog, tako i u finalima kupova u nekoliko drugih zemalja.

Prvak *Dinamo* je želio duplu krunu kao idealni završetak jedne od najuspješnijih sezona u svojoj novijoj povijesti, ali je *Rijeka* bila bolja (3:1) i posve zaslužno osvojila *Rabuzinovo sunce*. Golema bodovna razlika u natjecanju 1. HNL, na stadionu *Aldo Drosina* u Puli, nije ništa značila jer je viceprvak bio bolji od prvaka.

Slična situacija dogodila se i u Srbiji, gdje je također favorizirana *Crvena zvezda* poražena od *Partizana* (0:1) u finalu nacionalnog kupa. A ista sudbina stigla je i *Barcelonu* u finalu Kupa kralja, gdje je *Valencia* (2:1) prekinula dominaciju *Barcelone* (četiri naslova u

nizu), kao i u Francuskoj, gdje je nadmoćni šampion PSG posrnuo protiv apsolutnog autsajdera *Rennesa* (2:2, penali). Baš zbog svega navedenoga nogomet je kralj svih sportova, najvažnija sportska stvar na ovome svijetu.

A kraljevsku krunu u natjecanju 1. HNL za sezonu 2018./19. uvjerljivom pobjedom protiv *Hajduka* (3:1) u najvećem hrvatskom nogometnom derbiju potvrdio je *Dinamo*, barem malo ublaživši bol od izgubljenog kupa. S druge strane, *bilima* je poraz donio pad na četvrto mjesto i start u prvom kolu kvalifikacija za Ligu Europe, što donosi dva tjedna ranije uključivanje u natjecateljski proces. Nakon katastrofalne jeseni, kada je Europa bila samo misaona imenica, ovaj plasman se mora vrjednovati kao uspjeh.

Osijek je pobjedom protiv *Intera* (3:1) na koncu treći (druga runda kvalifikacija Liga Europe), dok će osvajač kupa *Rijeka* startati u trećoj rundi kvalifikacija istoga natjecanja. Prvak *Dinamo* igrat će u kvalifikacijama za Ligu prvaka, ali u trasi rezerviranoj za nacionalne prvake (2. pretkolo).

Rudeš je novi drugoligaš, a tko će biti stari (*Istra 1961*) ili novi (*Šibenik*) sudionik elitnog hrvatskog nogometnog razreda saznat ćemo nakon izlučnih duela doigravanja.

Na koncu, najbolji strijelac 1. HNL je **Mijo Caktaš** (*Hajduk*) s 19 postignutih golova.

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

*Završna priredba
u vrtiću »Marija Petković - Sunčica«*

Iz Ivković šora

Muzeji...

piše: Branko Ivković

Falnis, čeljadi moja. Av, danas sam se baš natrčeo. Šta da vam divanim, svudan me bilo. Te idi vamo, te onamo; tribo mi niki papir iz kastera. Ja oćo, a ono nji šurnajst. Ajd već na čekanje sam se naviko. I tako stojim ja i još dosta svita, ko velim sam sebi, e Braniša kadgod kad si ode došo štogod vadit kaki artija mogo si se dok čekaš sit izdivanit sa svitom. Bilo nas sa svi strana: s Bikova, Đurđina, iz Načvina, Tavankučana, Bosnjačana i Mirgešana koliko ti Bog oće, a sad sve niki stranjski svit, čudno divane. Došo sam na salaš pa to pripovidam ovim mojim pajdašima, a oni mi se smiju, pa vele da su to ovi što su podolazili odozdol i traže cocijalnu pomoć. Tribaju njim potvrde da nemaju ništa, a tamo otkaleg su došli imaju još po familije i kućerine na dva-tri sprata. Ti znadu ishasnirat državu borme, a ne ko mi, radit i samo radit a na kraju kad nismo vridni dobijemo malkoc penzijice i nogom odastrag, veli moj rođo Joso. Ne mož čovik da mu ne viruje, on najbolje zna, on je penzioner. Neg, jestel vi bili u varoši na Noći muzeja? Ja sam borme bio u varoši, i to na više misti i bilo je zdravo lipo. Na jednim sam mistu još i novine zabada vadio. Lipo se borme sićat i makar obać i vidit staru kojikaku mašineriju, stare sobe i ruva; dica su lipo igrala naša narodna kola. Jedino što sam se našeto samo tako, pa mi niki noge otekale ko stupice. Cio dan sam kunjo posli. Al ne žalim borme, vridilo je. Ova dvojca opet u smij. Kad sam se već malkoc nakostrešio, vele da nije ni čudo što me bole noge kad sam već i ja sam za muzej. Kaže da oni nisu išli jel sve to znadu. Radili su još s taki mašinama, pamte i nane što su se nosile paorski i da sam ja sav za muzej jel sam oćo na dićije. E sad sam se stvarno fajin uzjogunio. Lipo sam, čeljadi moja, usto, začepio bocu i još lupijo dlanom po začepu, tek da svate da nema više bile kabezone za one što me oljavaju. Da sam malkoc prik čovik još bi i otprašio niz Ivković šor, al nisam dabome. Ja sam fajin duševan i nemam srca i ispravit napolje na kišu. Doduše, manili su se sprdat sa mnom. Vide borme da je vrag odno šalu, a i šta će meni ta dva komendijaša divanit kako je bilo i da su već sve vidili. Ha, ko da i ja nisam vidio. Al volim i opet vidit, obać, divanit sa svitom a ne stalno na salašu kugod kaki mulo blenit u televiziju, a na njoj samo nika fala, te vaki smo bogati te naki smo srićni; pa bolji smo od ovi te bolji od oni. Al niko ne pita paora jal rabadžiju što je dan za dan u traktoru, jal onaj u fabriki, bez subata i nedilja. A uvik divane jedno te isti, puna mi šepica tog divana. Ovako obađem malo po varoši, izdivanim se sa još to malo svita što poznam jal oni mene poznadu i gotovo. No, moram priznat, čeljadi, da su u jednim u pravu ova dva komendijaša: stvarno smo već za muzej, a mladi je sve manje. Već i kod nas po sela mladi su digod po bilom svitu i traže sriću. Ne znam, majkuša mu, jel oni opšte ne prate vesti, ne gledadu televiziju? Ta cigurno ne jel bi onda vidili kako nam je lipo. Zbogom do drukput, ako se ne zaputim i ja digod.

Bać Ivin štodir

Ko zna kako će bit sutra

piše: Ivan Andrašić

Samo što otvorijo oči, bać Iva čo i tičice. Otvorijo kapke, sunce već izgrijalo. Uvatala ga nikaka milina, oma se navuko i upravo na bunar. Izvadijo kabov ladne vode i umijo se. Tako radijo njegov dada, tako i on cili život, zimi i liti. Ni mu srce iskalo unutra, sunce ko da ga omamilo. Ošo prvo namirit živad u stražnji dvor, pa onda pripravijo fruštuk za se, oma i za mačka i Taksu. Mačku nadrobijo kruva u mliko i u to metnijo još dikoju živincku kožicu što mu ostavijo, a Takse nikoliko koščica i nadrobijo kruva. Za se prokuvo kruva u sose i samo ga odozgor namastijo, osolijo i opaprijo. Za dram fruštukovo, kruv natopit, ne moraš ni žvakat. Takse i mačku njevo istreso u olbice u šupe, pa mdošo natrag u kujnu i zapalijo radijon. Oma se prisiko. Kažu, već jutros rano, tamo dole, di cili svit znade da je druga država, samo se naši vladari na naši televizija pravu da je sve no još uvijek naše, bilo nikakoga cirkusa. I oma brundati naložijo da soldati i žandari budu pripravnici na svašta. U tomu naišo i bać Ivin stari pajta poštaš. Dono mu vraganajs nikaki kuverti, za četiri tribalo dat i krsta. Iste take četiri dono za njegovoga pokojnoga didu, al za njega krsta ni davo, veli nek mu nosi nonu atresu na koje je već frtalj vika. Poštaš sijo malo odanit, bać Iva za njega skuvo kafu, za se čaj o koprive. Slušu radijon, pa se nikako snuždili. Pogledu se ispod oka, vada se oma obadva sitali noga o pri dvajsedamosam godina. Onda još gleda televiziju, vidlo se svašta, al isto bilo ko i sad. Mi u svemu najbolji, jedino što to niko ne vidi, pa o ciloga svita niko ne volji. »Bome, pajto moj, možda i dobro što smo omatorili, pa više nismo za soldate. Ko zna koliko bi vaj put daleko morali it. A ka otideš jako daleko, ko zna oš kadgoda i dojt natrag«, veli poštaš i srkne malo kafe. »Pajto moj, baš mi drago što nemam dite, neg same cure. Baram ne moram imat stra za nji, žencko nikada i ni bilo za pušku. Ti imaš dva, pa znadem da ti baš i ni svejedno«, veli bać Iva i iscidi čaj u bukaricu. Poštaš se samo malo naškobijo. »Bome, moji zauvik ošli u Švapcku. Tamo već i radu i to za dobre nadnice. Obadva već kupili i lemuzine, a za njima ošle i njeve, ščim se verili. Za ostat nemu volje, a ako već ne možu nigdi u službu, ne bi ni u soldate. Eto, moji već primili nikake mlade poštaše, dade jim u partije u koje triba, a moji jim nisu bili dobri. Nisu se tili učlaniti, a ni ja nisam minjo partiju ka novi zadobili. Eno i tvoj kum Tuna ima i dice i unučadi, ni jedno ni brez kruva. Kako stasavali, tako se i vatali državni jasli. I lipo jim, ni brige ni pameti. E, nek sad lipo ti što ti država uzela u službu latu puške u šake, pa nek otidu u tuđi tor čuvat naše ovce«, veli poštaš, pa se pozdravi i otide dalje za poslim. Bać Iva dugo gleda za njim. Snuždijo se. Sitijo se i kako su nji dva morali u soldate, a tuklo se š njegovima. Vazdan se pito zašto baš mora svoj na svojega. Samo, u ti godina se ni smilo ništa pitat na glas, glava otide, očas posla. A sutra, ko zna kako će bit?

NARODNE POSLOVICE

- Nevolja svačemu čovjeka nauči.
- Ne stoji kuća na zemlji nego na ženi.
- Ništa nije ljepše od osmijeha zaljubljene žene.
- Pošten manje obeća nego što učini.

VICEVI, ŠALE...

Ulazi čovjek u prodavaonicu i upita prodavača:

- Dobar dan, imam samo 100 dinara, što mi preporučate?
- Drugu prodavaonicu.

Razgovaraju trojica prijatelja i hvale se svojim precima:

- Moj djed je bio svjetski prvak u atletici.
- Ma nije to ništa – kaže drugi – moj je bio svjetski prvak u boksu.

Na to će treći:

- Glupost. Moj djed je i dalje svjetski prvak u ronjenju.

Pogledaju se ova dvojica i upitaju:

- Kako to?
- E, zaronio je prije pedeset godina i još nikada nije izronio.

Razgovaraju brat i sestra:

- Danas sam dobio jedinicu, jer nisam znao gdje su Alpi.

Sestra će:

- Tako ti i treba kad nikad ne znaš gdje ostavljaš stvari.

DJEČJI BISERI

- Reklame služe zato da ako ti treba u toalet, a ne želiš nešto da propustiš. Onda za vrijeme reklama ideš u toalet.
- S benzinom se pune kola.
- Zakon je kad se netko mora slušati.

FOTO KUTAK

Mini maturanti

PETAK 31.5.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Veterinar Engel
11:10 Ekumenizam i religije
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:46 Don Matteo
16:43 TV kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:19 Kod nas doma
18:12 Potjera
18:59 Vrijeme
19:00 Dnevnik 2
19:44 Vrijeme
19:47 Tema dana
20:05 Utrka, kanadsko-njemačko-francuski film
22:20 Zamrznuta istina, američki film
00:05 Dnevnik 3
00:38 Telenovela, humoristična serija
00:58 Veterinar Engel
01:43 Dr. Oz
02:25 Arktik iza zrcala, dokumentarni film
03:15 Španjolski gradovi svjetske baštine: Alcalá de Henares, dokumentarna serija
04:10 Sve će biti dobro, serija
05:34 Skica za portret
05:44 Imperij, telenovela

05:25 Kultura s nogu
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Pustolovine Vilka i Tile, crtana serija
10:02 H2O: uz malo vode
10:30 Školski sat: Knjiga: Bacit ću ti kompjutor kroz prozor
11:05 Naučite to i mog ljubimca
11:35 Klinika Schwarzwald
12:30 Nećemo reći mladenki
13:30 Ispod površine, američki film
15:00 Španjolski gradovi svjetske baštine: Alcalá de Henares, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Arktik iza zrcala,

dokumentarni film
17:35 Luda kuća
18:15 Kruške i jabuke
19:00 Vlak dinosaura
19:30 POPROCK.HR
20:05 Luther
21:00 Miroslav Škoro - Ne dirajte mi ravnicu, prijenos koncerta
22:30 Sherlock
00:05 Velike ljubavi 20. stoljeća: Lude dvadesete, dokumentarna serija
01:00 Igra prijestolja
01:50 Ispod površine, američki film
03:15 Noćni glazbeni program

SUBOTA 1.6.2019.

07:05 Klasika mundi: 13. Zagrebački međunarodni festival komorne glazbe 2018.
08:00 Južno od St. Louisa, američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:13 Mijenjamo svijet: Južna Koreja - Uspjeh pod svaku cijenu, dok. film
14:12 Zajedno u duhu
14:45 Prizma
15:33 Istrage prometnih nesreća
16:02 Zdrav život
16:31 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik: Na valovima srca
17:40 Lijepom našom: Poličnik

19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Vrijeme je novac, američki film
21:55 Uzvišenost, američko-britansko-kineski film
23:55 Dnevnik 3
00:36 Paklena noć, američki film
02:16 Južno od St. Louisa, američki film
03:41 Sve će biti dobro, serija
05:11 Treći format
05:51 Skica za portret
05:56 Veterani mira
06:41 Prizma

05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji, animirana serija
09:25 Ne daj se, Floki, serija za djecu
10:00 Ovo je umjetnost: Taština, dokumentarna serija
10:55 Vrtlarica
11:25 Supruga astronauta, serija
12:30 Špica, riva, korzo
13:45 Auto Market
14:20 Sherlock
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Žene, povjerljivo!
17:25 Road to the FIFA Women's World Cup 2019.
17:55 Koln: Rukomet LP - final four - 1/2 finale
19:40 Glazbeni spotovi
20:00 Nogomet, Liga prvaka - emisija
20:50 Madrid: Nogomet, LP - prijenos finalne utakmice
22:55 Nogomet, Liga prvaka - emisija
23:35 Vikinzi
00:20 Glazbeni Top20
01:05 Fargo
01:55 Noćni glazbeni program

NEDJELJA 2.6.2019.

07:50 Najduži dan, film
09:40 Biblija
09:50 Portret Crkve i mjesta
10:00 Omišalj: Misa, prijenos
11:08 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:35 Slučajna zamjena, američki film
17:00 Vijesti u 17
17:22 Mala ubojstva Agathe Christie: Čovjek u smeđem odijelu, francuski film
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 'ko te šiša
20:40 Betonski spavači
21:35 Devedesete: Informacijsko doba, dokumentarna serija
22:20 Dnevnik 3
23:00 Najduži dan, film
00:50 Nedjeljom u dva
01:45 Sve će biti dobro, serija
03:15 Mir i dobro
03:40 Manjinski mozaik: Na valovima srca

03:55 Skica za portret
04:15 Rave u Iranu, dokumentarni film
05:10 Devedesete: Informacijsko doba, dokumentarna serija
05:55 Split: More

05:15 Ovo je umjetnost: Taština, dokumentarna serija
06:05 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
08:55 Andy i mladunci, igrano-dokumentarna serija
09:05 Inspektor Gadget
09:20 Shakespeare i Hathaway
10:10 EP u veslanju, prijenos
12:05 Lidijina kuhinja
12:30 Odbrojanje do Tokija, dokumentarna serija
13:30 Sjedni, odličan
13:55 Klub 7
14:50 Madrid: Nogomet, LP - snimka finalne utakmice
15:50 Koprivnica: Rukomet, kv. za SP
17:35 Madrid: Nogomet, LP - sažeci finala
17:55 Koln: Rukomet LP - final four
19:40 Glazbeni spotovi
20:05 El Dorado, film
22:15 Njemačka 83., serija
23:10 Graham Norton i gosti
00:00 Rave u Iranu, dokumentarni film
01:45 Noćni glazbeni program

PONEDJELJAK 3.6.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Treća dob
11:35 Bonton:
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Plodovi zemlje
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Frankie Drake istražuje
17:00 Vijesti u 17
17:14 Vrijeme
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
18:59 Vrijeme
19:00 Dnevnik 2
19:44 Vrijeme
19:47 Tema dana
20:05 Nevidljive, dokumentarni film

21:05 Da sam ja netko, serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1 na 1, talk show
00:10 Frankie Drake istražuje
00:55 Veterinar Engel
01:40 Pustolovine u australskom podmorju, dokumentarni film
02:30 Velika tura po literaturi, dokumentarni film
03:25 Labirint
03:50 Imperij, telenovela
04:35 Zagreb: Obilježavanje Ramazanskog bajrama, prijenos
06:20 Skica za portret

05:00 Peti dan
06:00 Ekumenizam i religije
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
10:02 H2O: uz malo vode
10:30 Školski sat: Matematički višerboj 10
11:05 Sjedni, odličan
11:35 Klinika Schwarzwald
12:30 Nećemo reći mladenki
13:30 Neznanka u kući, kanadski film
15:00 Velika tura po literaturi, dokumentarni film
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Pustolovine u australskom podmorju, dokumentarni film
17:35 Auto Market
18:05 Dokumentarna emisija/film - kratka forma
18:20 TV Bingo
19:00 Road to the FIFA Women's World Cup 2019.
19:30 POPROCK.HR
20:05 Planine - Život iznad oblaka: Stjenjak, dokumentarna serija
21:00 Šetnja po šumi, američki film
22:45 Domovina
23:30 Igra prijestolja
00:20 Neznanka u kući, kanadski film
01:45 Noćni glazbeni program

UTORAK 4.6.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Glas domovine
11:35 Informativka
12:00 Dnevnik 1

12:25 Imperij, telenovela
 13:15 Dr. Oz
 14:05 Znanstveni krugovi
 14:30 Zdrav život
 15:00 Dobar dan, Hrvatska
 15:55 Frankie Drake istražuje
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Kod nas doma
 18:10 Potjera 43'19
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:05 U svom filmu
 21:03 Velike svjetske rijeke: Nil, dokumentarna serija
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:05 Sport
 23:11 Vijesti iz kulture
 23:25 Hrvatska za 5
 00:15 Frankie Drake istražuje
 01:00 Veterinar Engel
 01:45 Dr. Oz
 02:30 Sudan - The Last of the Rhinos, dokumentarni film
 03:20 Velika tura po literaturi, dokumentarni film
 04:15 Sve će biti dobro, serija
 05:00 Glas domovine
 05:25 Reprizni program
 05:50 Imperij, telenovela

05:05 Izvan formata
 05:50 Regionalni dnevnik
 06:34 Juhuhu
 06:35 Teletubbyji, animirana serija
 10:02 H2O: uz malo vode
 10:30 Školski sat: O robotima i ljudima
 11:35 Klinika Schwarzwald
 12:30 Nećemo reći mladenki
 13:30 Svadbena zvona, američki film
 15:00 Velika tura po literaturi, dokumentarni film

16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Sudan - The Last of the Rhinos, dokumentarni film
 17:40 Luda kuća
 18:15 Kruške i jabuke
 19:00 Vlak dinosaura
 19:30 POPROCK.HR
 20:05 Dobra borba, serija
 21:00 Oslíkani veo, američki film
 23:05 Domovina
 23:50 Igra prijestolja
 00:40 Svadbena zvona, američki film
 02:05 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 5.6.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 10:10 Dobro jutro, Hrvatska
 10:20 Veterinar Engel
 11:10 Eko zona
 11:35 Bonton
 12:00 Dnevnik 1
 12:15 Sport
 12:25 Imperij, telenovela
 13:15 Dr. Oz
 14:05 Potrošački kod
 14:30 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
 15:00 Dobar dan, Hrvatska
 15:55 Frankie Drake istražuje
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Kod nas doma
 18:10 Potjera 44'49
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 19:59 Loto 7
 20:05 Kultura s nogu

20:36 Skladatelj otoka, dokumentarni film
 21:05 Mijenjamo svijet: Život na sjeveru, dokumentarni film
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:22 Telenovela, humoristična serija
 23:42 Frankie Drake istražuje
 00:27 Veterinar Engel
 01:12 Dr. Oz
 01:57 Strana dokumentarna serija
 02:47 Velika tura po literaturi, dokumentarni film
 03:42 Sve će biti dobro, serija
 04:27 Kultura s nogu
 04:57 Reprizni program
 05:45 Imperij, telenovela

05:15 Što je klasič?
 05:50 Regionalni dnevnik
 06:34 Juhuhu
 06:35 Teletubbyji, animirana serija
 10:02 H2O: uz malo vode
 10:30 Školski sat: Toplina i temperatura
 11:05 Luka i prijatelji
 11:35 Klinika Schwarzwald
 12:30 Nećemo reći mladenki
 13:30 Moje pravo ja, američki film
 15:00 Velika tura po literaturi, dokumentarni film
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Dokumentarna serija - strana
 17:35 Luda kuća
 18:15 Kruške i jabuke
 19:00 Vlak dinosaura
 19:30 POPROCK.HR
 20:05 Autobiografija: Slučaj

potopljenih Chevroleta, dokumentarna serija
 21:00 Potjera, američki film
 22:30 Domovina
 23:15 Igra prijestolja
 00:05 Moje pravo ja, američki film
 01:30 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 6.6.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:10 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:10 Dobro jutro, Hrvatska
 10:00 Vijesti
 10:10 Dobro jutro, Hrvatska
 10:20 Veterinar Engel
 11:10 emisija pučke i predajne kulture
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Imperij, telenovela
 13:15 Dr. Oz
 14:05 Otkrivamo Hrvatsku
 14:30 Prometej
 15:00 Dobar dan, Hrvatska
 15:55 Frankie Drake istražuje
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Kod nas doma
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:00 Loto 6/45
 20:05 Šifra
 21:00 Puls
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:22 Telenovela, humoristična serija

23:47 Frankie Drake istražuje
 00:32 Veterinar Engel
 01:17 Dr. Oz
 02:02 Strana dokumentarna serija
 02:52 Velika tura po literaturi, dokumentarni film
 03:47 Sve će biti dobro, serija
 04:32 Reprizni program
 05:22 Prometej
 05:47 Imperij, telenovela

05:20 Knjiga ili život
 05:50 Regionalni dnevnik
 06:34 Juhuhu
 06:35 Teletubbyji, animirana serija
 10:02 H2O: uz malo vode
 10:30 Školski sat: Školski časopisi
 11:05 Pozitivno
 11:35 Klinika Schwarzwald
 12:25 Nećemo reći mladenki
 13:25 Pacijenti, nizozemski film
 15:00 Velika tura po literaturi, dokumentarni film
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Dokumentarna serija - strana
 17:35 Luda kuća
 18:15 Kruške i jabuke
 19:00 Vlak dinosaura
 19:30 POPROCK.HR
 20:05 Klub 7
 21:00 Sedamdeset i dva dana, hrvatski film
 22:35 Domovina
 23:20 Igra prijestolja
 00:10 Pacijenti, nizozemski film
 01:40 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetionik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Željena destinacija

Motovun

Baš mi loše ide s brojkama u smislu godine i određivanja kada se nešto dogodilo ili koliko godina je prošlo od nekog događaja, pa tako ne mogu ni odrediti koliko dugo nisam bila u Istri. Znam samo da je jako puno prošlo. Kada kažem Istra, prvenstveno mislim na Umag koji obožavam i gdje smo provodili mnoga ljeta. I to godinu za godinu i nikada nam nije bilo dosta. Naravno, tada sam obilazila sve usputne gradove, uglavnom na jednodnevnim izletima i uglavnom one uz obalu. Danima razmišljam gdje bih mogla otići na kratak mini odmor i osjećam da me Istra zove.

Zeleno more

Ljeto je uvijek jednako more, ali ovaj moj poziv ne stiže s mora i ne znam mogu li mu odoljeti. Miriše jednako neodoljivo, daje prostranstvo, ima posebnu čar, zove se Motovun i nikada ga nisam obišla. Znam da je to gotovo nemoguće kad netko godinama putuje u Umag, a za neupućene ću dodati da smo svaki put morali proći pored njega ali eto, sigurno vam se to događalo. I svaki put s drugom ekipom bih čula kako je Motovun prelijep, čuven po vinima, tartufima i sjajnom filmskom festivalu.

Motovun ili Montona, što znači Grad u gori, što predstavlja njegovo keltsko porijeklo. Ovaj šarmantni gradić smješten u istarskim brdima je najbolje očuvana srednjekovna tvrđava u Istri i potječe iz 13. stoljeća. U podnožju brda na kome je smješten Motovun protječe rijeka Mirna, a u šumi ispod grada nalazi se poznato stanište tartufa. Od vina svakako izdvajaju *malvaziju* i istarsko crveno vino *teran*. Dakle, moji motivi su jasni ali idemo dalje s nabranjem i istraživanjem.

A ja bih samo stajala na vidikovcu i varaličarila pogledom

Teška su uspinjanja, ali svako nudi jedno ogromno bogatstvo. Još kad smo putovali na more biciklima i borili se s bosanskim usponima spoznali smo da nose velike nagrade od kojih izdvajam poglede i spust. Motovun je mjesto na kojem se morate popeti na svaki njegov vidikovac, jer se s njih pruža pogled do visoke Učke, pa i do mora kod Novigrada. Zelenila na sve strane. Obećavam vam spoznaju novog svijeta, a vi mi slijepo vjerujte i penjite se.

Preljepi pogledi su zagarantirani i duž Mirne koja protječe podno brežuljka na kome se nalazi Motovun ali i u samom središtu grada na renesansnom trgu Andrea Antia na kojem se nalazi i barokna crkva Sv. Stjepana, a uz njega je zvonik-kula također iz 13. stoljeća. Do vrha Motovuna vodi 1.052 stuba, što je ujedno i najduže stubište u Hrvatskoj. Uživat ćete u svakoj stubi i svakom udahu.

Podno Motovuna nije samo Mirna nego se tu nalazi i Parenzana, željeznička pruga koja je spajala Trst i Poreč, a koja je nažalost ugašena zbog pojave jeftinijeg autobusnog prijevoza. No, stvar koja mene raduje je da je dio trase pruređen u pješačke i biciklističke staze duž kojih se održavaju i MTB utrke i biciklijade.

Uvijek za kraj ostavljam sjajne podatke, a ovog puta je riječ o dva takva. Prvi je Motovunska šuma u kojoj je posebno obilježje hrast lužnjak, karakterističan za nizinske krajeve kopnene Hrvatske, a ono po čemu je šuma još poznatija je najveće jedinstveno svjetsko stanište bijelog tartufa (*Tuber magnatum Pico*). Sve nešto pomišljam da bih u Motovunu mogla živjeti, a to ću testirati, ako sve bude po planu, krajem svibnja na čuvenom motovunskom filmskom festivalu.

Svatko može izabrati u što će vjerovati, a ja biram vjerovati u mišljenje nekih alternativnih znanstvenika koji navode da se upravo ovdje križaju tri zmajevske brazde i stvaraju snažno izvorište pozitivne energije u Istri. Uloga zmajevih brazda je da raznesu energiju koja se oslobađa kroz zemljine dišne otvore i opskrbljuju sva bića životnom energijom. Priznat ćete: ovo mjesto baš obećava. Vidimo se na festivalu!

Gorana Koporan

RADIO MARIJA

NOVI SAD
SUBOTICA
SOMBOR
VRDNIK
NIŠ
LESKOVAC

90,0 MHz
90,7 MHz
95,7 MHz
88,4 MHz
102,7 MHz
107,4 MHz

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

 **MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

PRAZNIK HRVATSKE ZAJEDNICE

SVEČANA AKADEMIJA

DAN IVANA ANTUNOVIĆA

13. 6. 2019.

Velika vijećnica Gradske kuće
u Subotici

u **18** sati

U okviru Dana Ivana Antunovića –
narodnog preporoditelja,
vezanog uz prosvjetu i obrazovanje,
bit će dodjeljene zahvalnice i nagrade
najuspješnijim učenicima
koji se školuju na hrvatskom jeziku
za ostvarene zapažene rezultate
tijekom školske 2018./19. godine.

SRDAČNO
VAS OČEKUJEMO!

**BAŠ
KAO
SVI**